

**International Council on
Monuments and Sites**

**Conseil International
des Monuments et des Sites**

Kriisin jälkeen – rekonstruktio? Post-Trauma Reconstruction

**International Council on
Monuments and Sites**

**Conseil International
des Monuments et des Sites**

Kriisin jälkeen – rekonstruktio?

Post-Trauma Reconstruction

ISBN 978-952-68812-1-8

Toimittajat / Editors: Aura Kivilaakso,
Maire Mattinen & Laura Berger

Käännös / Translation: Gareth Griffiths & Kristina
Kölhi

Taitto / Layout: Uula Neitola
Kannen kuva / Cover picture: Gabriele Fangi

© ICOMOSin Suomen osasto ry ja kirjoittajat /
ICOMOS-Finland and the authors

ICOMOSin Suomen osasto ry.
Helsinki, Finland 2017

Sisällysluettelo Table of contents

4

Laura Berger:

Johdanto
Introduction

12

Kirsti Kovanen:

Rekonstruktio ICOMOSissa
keskustelujen teemana
Reconstruction as a point of discussion
in ICOMOS

14

Johanna Enqvist:

Kulttuuriperinnön rekonstruointi kriisin
jälkeen: Katsaus tutkimukseen
The Reconstruction of Cultural Heritage after
Crisis: An Overview of the Research

26

Ulla Rahola:

Tyrvään Pyhä Olavi. Tilallinen rekonstruktio
ja tunnelman palauttaminen
St. Olaf's Church in Tyrvää. A spatial
reconstruction and returning the ambience

52

Margaretha Ehrström:

Rekonstruktiot ajassa
Reconstructions in time

58

Minna Silver:

Digitaalinen antiteesi muistin
tuhoamiselle Syyriassa
A Digital Antithesis to the Destruction
of Memory in Syria

81

Aura Kivilaakso:

Epilogi: Rekonstruktion oikeutus ja demokratia
Epilogue: The justification and democracy of
reconstruction

Johdanto Introduction

Laura Berger

ICOMOSin Suomen osasto järjesti marraskuussa 2016 seminaarin Kriisin jälkeen – Rekonstruktio?, jossa esitettiin puheenvuoroihin tämä teos perustuu. Julkaisu on kuitenkin täysin itsenäinen teos, jossa kirjoittajat paneutuvat aiheeseen omasta näkökulmastaan paljon laajemmin ja monisyisemmin kuin seminaarin puitteissa oli mahdollista.

Kriisin jälkeistä rekonstruktiota on vaikeaa määritellä lyhyesti ja tiiviisti, koska siihen sisältyy lukuisia ajatuksia ja se epäilemättä herättää ihmisissä erilaisia assosiaatioita. Tästä syystä on hyödyllistä pohtia alustavasti kriisin ja rekonstruktion yhteyttä toisiinsa.

Professori Henrik Lilius pohti Arkkitehti-lehteen vuonna 1979 kirjoittamassaan artikkelissa rakennussuojelua, ympäristön rekonstruointia ja sen oikeutusta. Hän pyrki kirkastamaan käsitteiden määritelmiä nojaten rakennussuojelukomitean vuonna 1974 laatimaan mietintöön, jossa hänen mukaansa ensi kertaa Suomessa määriteltiin joukko rakennussuojeluun liittyviä käsitteitä. Yksi näistä käsitteistä oli rekonstruktio, jota Lilius piti restauroinnin toimen-

ICOMOS-Finland held a seminar in November 2016 titled *After the Crisis. Reconstruction?*, the presentations at which form the basis for the present book. This publication is, however, an entirely independent work, in which the authors address the subject matter from their own viewpoint much more widely and in-depth than was possible within the framework of the seminar.

Post-crisis reconstruction is difficult to define briefly and concisely because it entails numerous ideas, and it undoubtedly conjures up different associations in people. For this reason, it is useful to reflect provisionally on the connections between crisis and reconstruction.

In an article published in the Finnish Architectural Review in 1979, Professor Henrik Lilius discussed building conservation, the reconstruction of the environment and the justification for it. He sought to clarify the definitions of the concepts by referring to a Building Conservation Committee communiqué from 1974 which, according to him, for the first time in Finland defined a number of concepts related to building conservation. One of these concepts was

Kuva 1. Benjamin Franklin museo, Franklin court Philadelphia, USA. Arkkitehtitoimiston Venturi Scott Brown & Associates 1976 suunnitteleva restaurointi, 'aaverakenne' Benjamin Franklinin alunperin 1763 rakennetusta talosta, missä Franklin asui 1763-1790. Kuva: Kristo Vesikansa

Fig. 1. The Benjamin Franklin Museum, Franklin Court, Philadelphia, USA. Architects Venturi and Rauch's 1976 restoration took the form of Franklin's house – built originally in 1763, and where he lived between 1763 and 1790 – represented as a "ghost structure". Photo: Kristo Vesikansa

piteistä ongelmallisimpana ja laajamittaisimpana:

"Sillä tarkoitetaan joko kadonneen rakennusosan, jopa kokonaisen rakennuksen, uudelleenrakentamista tai rakennuksen tai sen osan palauttamista haluttuun, vanhempaan, 'alkuperäiseen' asuun poistamalla myöhemmät muutokset ja tekemällä muutosten tilalle 'alkuperäisen näköiset' muodot. Oleellista rekonstruktiossa suhteessa uudisrakentamiseen on se, että rakennusosan katoamisen tai muutetun

reconstruction, which Lilius saw as the most problematic and wide-ranging of the restoration measures:

"By this [reconstruction] is meant either the rebuilding of a lost building part, even an entire building, or returning a building or a part of it to a desired older 'original' appearance by removing later changes and building 'original-looking' forms in place of the alterations. Essential in a reconstruction, in relation to any new construction, is that a long period of time has

rakennusosan synty-ajankohdan ja rekonstruoivan toimenpiteen välillä on pitkä aikaväli. Rekonstruktio ei siis seuraa välittömästi rakennuksessa tapahtunutta tuhoutumista tai muutosta (vrt. uudistaminen). Toisaalta rekonstruktion ehdottomana edellytyksenä on se, että rekonstruktion tulos on tieteellisesti luotettava, että rekonstruoitu muoto on siis ehdottoman tosi.”

Kiinnostavasti muutamaa vuotta aikaisemmin, 1976 Yhdysvaltojen Philadelphiassa arkkitehdit Robert Venturi, John Rauch ja Denise Scott Brown suunnittelivat oman kriittisen tulkintansa tieteellisestä rekonstruktiosta. Alkuperäiset, Benjamin Franklinin omistamat rakennukset oli purettu 1812, ja tiedossa olivat enää rakennusten mitat, joten arkkitehtien ratkaisu oli tämä valkoisista teräsputkista koottu ‘aaverakenne’, joka tekee näkyväksi mitat ja pohjakeroksen huonejako, asiat jotka olivat todennettavissa. Näin ‘aaverakenteen’ voi ajatella kritiikkinä jälkikäteen kuratoituja, rekonstruoituja kotimuseoita kohtaan, mutta myös äärimmäisenä tapana toteuttaa restaurointi joka on Liliuksen sanoin ‘ehdottoman tosi’. Kiinnostavaa on, että National Park Service, National Register of Historic Places on listannut restauroidun kohteen nimikkeellä ‘non-historic, contributing’

Tällaisen äärimmäisyyksiin viedyn tieteellisen restauroinnin voi tulkita kahden ilmiön kritiikiksi. Ensinnäkin se kyseenalaisti Yhdysvalloissa 1950- ja 1960-luvuilla tehdyt restauroinnit, joissa pyrittiin palauttamaan kadonnut tunnelma, huolimatta siitä, että lopputulos oli väistämättä jälkikäteen tehty tulkinta menneisyydestä. Toiseksi tällainen “aaverakenne” tekee selväksi, ettei rekonstruktio ei voi olla ainoastaan “tieteellistä”. Toisin sanottuna, jos on mahdollista rekonstruoida on ainoastaan rakennuksen ääriviivat, on ilmeistä, ettei sen tehtävä ole palvella käyttöä. Äärimmäisen tieteellisen rekonstruktion tuloksena voi olla ainostaan rakennelma, jonka ainoa tarkoitus on olla nähtävyys.

Lilius nosti esiin rakennussuojelun kentän moninaisuudesta aiheutuvan ongelman. Vallitsevan käsityksen mukaan jokainen suojelukohde on

passed between the loss of a building part or the inception of the altered building part, and the reconstructive measures. In other words, the reconstruction does not follow immediately after the destruction or alteration that has taken place in the building (cf. renewal). On the other hand, the absolute prerequisite for a reconstruction is that its result is scientifically reliable, that the reconstructed form is, in other words, absolutely true.”¹

Interestingly, a few years earlier, in 1976, in Philadelphia, USA, architects Robert Venturi, John Rauch and Denise Scott Brown designed their own critical interpretation of a scientific reconstruction. The original house, owned by Benjamin Franklin, had been demolished in 1812, and only its dimensions were still known. The architects’ solution was a “ghost structure”, assembled from white, square tubular steel, which makes visible the dimensions and room subdivision of the ground floor, that is, those issues which could be determined with certainty. Thus the “ghost structure” can be considered as a critique of reconstructed house museums curated after the fact, but also as an extreme way of implementing a restoration that, in Lilius’s words, is ‘absolutely true’. It is interesting that the National Park Service’s National Register of Historic Places has listed the restored site as “non-historic, contributing”.

One can interpret such an extreme scientific restoration as a critique of two phenomena. Firstly, it challenged the kinds of restoration carried out in the USA in the 1950s and 1960s, which aimed to return a lost ambience, despite the fact that the result inevitably was an interpretation of the past carried out after the fact. Secondly, such a “ghost structure” makes clear that reconstruction can not be exclusively “scientific”. In other words, if it is possible to reconstruct only the outlines of a building, then it is obvious that its function is not to serve the use. The result of an extreme scientific reconstruction can only be a structure that is intended as a tourist attraction.

Lilius addressed the problem that results from the complexity of the building conservation field. According to the prevailing understanding, each conservation

yksilöllinen, ja rakennussuojelua tulisi hoitaa tapaus tapaukselta ilman ennalta päätettyä viitekehystä. Tästä huolimatta on selvää, että tarvitaan myös yhteisiä kriteereitä ja käytäntöjä. Vaikka näkemykset rekonstruktiosta ovat muuttuneet voimakkaasti 1970-luvun jälkeen, myös tämän kirjan kirjoittajat korostavat kunkin tapauksen erityisyyttä ja samalla mahdottomuutta laatia ehdottoman yleispäteviä sääntöjä.

Edellisten esimerkkien pohjalta haluan nostaa kaksi kysymystä, jotka nousivat esiin seminaarissa ja joiden uskon olevan tärkeitä rekonstruktioita ajatellessa: Ensinnäkin jokaisen rekonstruktion kohdalla pitää kysyä: "mitä rekonstruktiolla pyritään saavuttamaan?" Jos rekonstruktion oikeutuksena pidetään yhtä kriteeriä, kuten toteutuksen tieteellisyyttä Franklin Housen tapauksessa, tuloksena on rakennuksen kehikko, jolla ei ole muuta tehtävää kuin todentaa paikalla kerran olleen rakennuksen hahmo. Toiseksi seminaarissa heräsi useaan kertaan kysymys ajan kulumisesta, jolla on merkitystä rekonstruktioita koskeville keskusteluille yleisemminkin. Samaa esimerkkiä käyttäkseni Franklin House rekonstruointi tapahtui lähes 150 purkamisen jälkeen. Tämän seurauksena paikan merkitys, käyttötarkoitus ja asukkaat olivat ehtineet muuttua perusteellisesti ja siten oli entistä tärkeämpää, kenelle ja mihin tarkoitukseen rekonstruktio suunniteltiin.

Toinen käsite, joka vaatii pureskelua, on kriisi. Kuten rekonstruktioita, myöskin kriisejä on hyvin erilaisia. Kansainvälisen ICOMOSin muotoilun mukaan:

"Post trauma reconstruction after civil and armed conflict or due to natural catastrophes, or reconstruction of places that have been destroyed by redevelopment pressures have always been a fundamental concern to heritage practitioners."

Ajatus, jota haluan kehittää edelleen ja joka korostui myös seminaarin puheenvuoroissa, on se, että rekonstruktion vaikuttaa oleellisesti rakennuksen tuhoutumisen syy. Toisin sanoen se, onko kriisin aiheuttanut esimerkiksi luonnonkatastrofi vai terroristien tietoinen ja tarkoituksellinen toiminta, on merkityksellistä. Afganistanissa sijaitsevien Bamiyanin buddhapat-

object is unique, and building conservation should be carried out on a case-by-case basis without any preconceived framework. Despite this, it is clear that common criteria and practices are needed. Even though the viewpoints on reconstruction have changed radically since the 1970s, also the contributors to the present book emphasise the specificity of each case and at the same time the impossibility of formulating absolute, universal rules.

On the basis of the previous examples, I want to address two issues that emerged during the seminar, and which I believe are important when considering reconstruction. First of all, in each reconstruction one must ask: "What does one want to achieve with the reconstruction?" If one considers a single criterion as the justification for reconstruction, such as a scientific aspect of an implementation as in the case of the Franklin House, the result is a building frame which has no other function than to authenticate the outline of the building that once stood on the site. Secondly, an issue that came up multiple times during the seminar was that of the passage of time, which has a significance also more generally for the discussions on reconstruction. To use the previous example, the reconstruction of the Franklin House took place almost 150 years after its demolition. Consequently, the place's significance, its function and the residents had all completely changed, and thus it was increasingly important to whom and for what purpose the reconstruction was designed.

Another concept that requires consideration is that of crisis. Just as in the case of reconstruction, there are also different kinds of crisis. According to ICOMOS's formulation:

"Post trauma reconstruction after civil and armed conflict or due to natural catastrophes, or reconstruction of places that have been destroyed by redevelopment pressures have always been a fundamental concern to heritage practitioners." 2

The idea that I want to develop further, and which was also emphasised in the seminar presentations, is that the reason why a building was destroyed has a

saiden tuhoaminen ja New Orleansiin iskenyt hurrikaani Katrina ovat siten kriiseinä hyvin erilaisia, ja sillä oli vaikutusta myös kriisin jälkeisiin tapahtumiin.

Erityyppisten kriisien pohtimisesta seuraa myös kysymys, mitä niiden seurauksena tuhoutui. Esimerkiksi Bamiyan buddhapatsaiden rekonstruoiminen on aivan erityyppinen ongelma kuin New Orleansin kaupungin infrastruktuurin ja yksityisten ihmisten kotien jälleenrakentaminen. Kuvat Bamiyanin buddhapatsaiden tuhosta ovat kiertäneet maailmalla esimerkkeinä Isisin tietoisesta ja tarkoituksellisesta yhteisen kulttuuriperinnön tuhoamisesta. New Orleansissa kriisi on jatkunut vuosikausia hurrikaanin jälkeen, koska monet asukkaat eivät ole pystyneet palaamaan koteihinsa vuokrien noustua moninkertaiseksi jälleenrakentamisen jälkeen.

Molemmat esimerkit nostavat esiin rekonstruktioiden sosiaalisen merkityksen. Rekonstruktio tuo esiin kiinnostavan dilemman: käsitteenä se viittaa uudelleen- tai jälleenrakentamiseen, aikaisemman palauttamiseen ja korjaamiseen. Samalla rekonstruktio sisältää kriittisen ajatuksen siitä, että kyseessä on tapahtuma ”jonkin jälkeen”, tapahtuman, joka on muuttanut olosuhteet niin perusteellisesti, että on välttämätöntä tehdä päätöksiä jälleenrakentamisesta. Rekonstruktio on siten väistämättä kannanotto, kuinka haluamme ymmärtää aikaa: arvostammeko sitä, mitä oli ennen ja pyrimme palauttamaan sen, vai haluammeko unohtaa menneen, jolloin ei-toivotun rakennuksen tai monumentin tuhoutuminen voi olla jopa toivottavaa.

Rekonstruktio on aina eettinen valinta. Vaikka kriisin tyypillä on merkitystä, esimerkiksi sillä, että Isis on tavoitteellisesti ja tarkoituksellisesti tuhonnut maailmanperintöä, vaikuttaa siltä, että toiminta ja päätökset, joita tehdään kriisin jälkeen määrittävät kriisin myöhemmän merkityksen. Näin tulkittuna rekonstruktio viittaa aina tulevaan: se sananmukaisesti määrittelee, mitä tulevaisuudessa on olemassa.

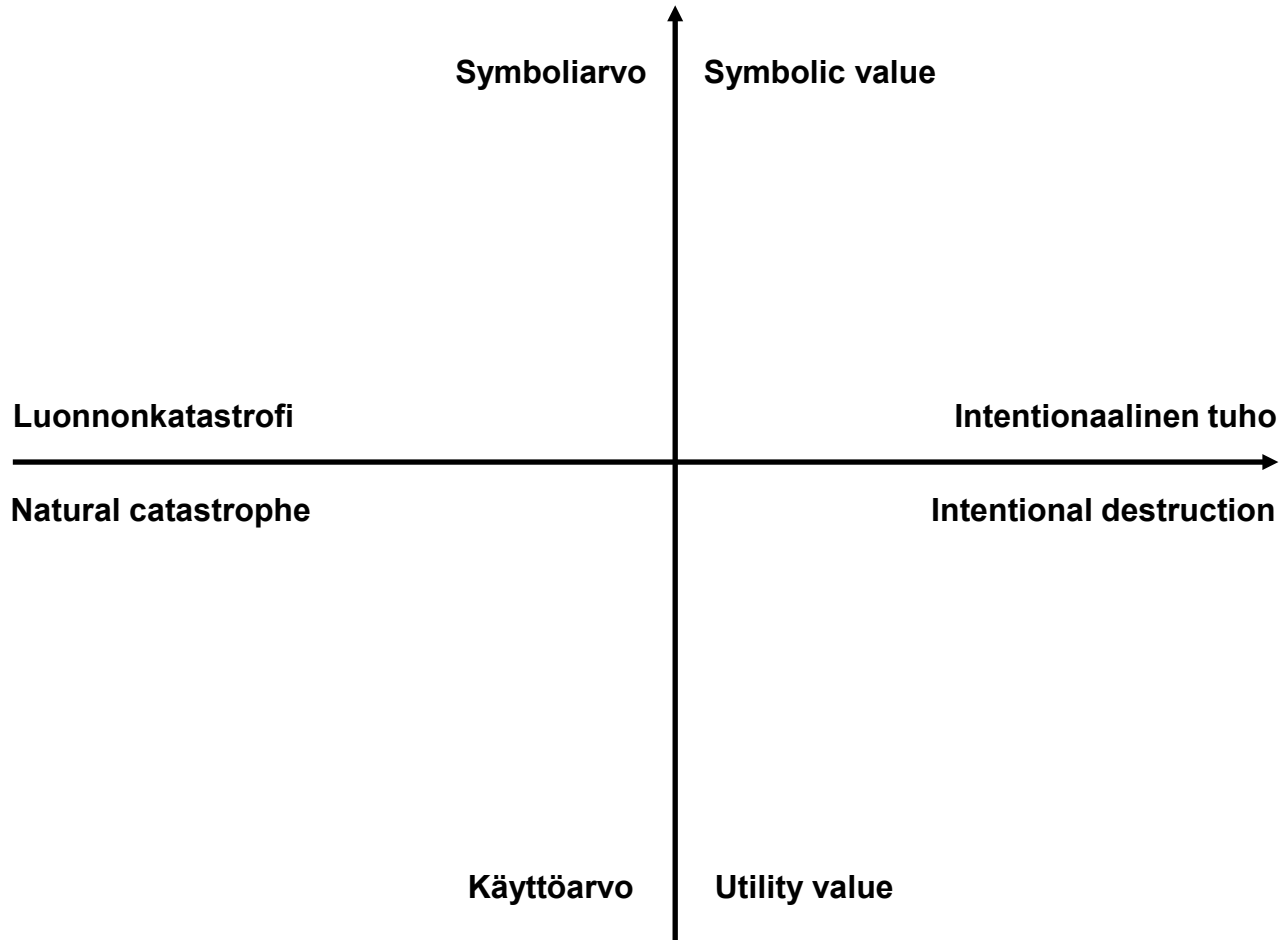
Tämän perusteella ehdotan, että kriisien ”hyöty”, jos näin voi sanoa, on se, että ne pakottavat meidät ajatteluun uudelleen, mikä meille on tärkeää, niin symbolisista syistä kuin arkipäivän ympäristöissämme.

profound effect on any reconstruction. In other words, whether the crisis was due to, for example, a natural catastrophe or the conscious and intentional activity of terrorists is of significance. The destruction of the Buddhas of Bamiyan in Afghanistan and the destruction of parts of New Orleans as a result of Hurricane Katrina are thus very different as crises and this affects also the post-crisis events.

The analysis of different of types of crises leads also to the question about what was destroyed as a result of them. For example, the reconstruction of the Buddhas of Bamiyan is a completely different kind of problem from the rebuilding of the infrastructure of the city of New Orleans and the homes of private citizens. The images of the destruction of the Buddhas of Bamiyan have circulated around the world as an example of the conscious and deliberate destruction by ISIS of common cultural heritage. The crisis in New Orleans has continued for years after the hurricane hit in 2005, because many residents have not been able to return to their homes after the rents increased several-fold after the rebuilding.

Both examples highlight the social significance of reconstruction. Reconstruction highlights an interesting dilemma: as a concept, it refers to rebuilding, to return and repair something to how it was previously. At the same time, reconstruction includes the critical idea that it is an event occurring “after something”, an event which has changed the circumstances so profoundly that it is necessary to make decisions about rebuilding. Reconstruction is thus inevitably about taking a standpoint on how we want to understand time: do we value what existed previously and aim to return it, or do we want to forget the past, in which case the destruction of the unwanted building or monument can be even desirable.

Reconstruction is always an ethical choice. Even though the type of crisis is of significance, for example that ISIS has purposefully and deliberately destroyed world heritage, it seems that the actions and decisions which are made after the crisis define its later signifi-

KUVA 2 Oheinen nelikenttä, kuvaa akseleita välillä luonnonkatastrofi < – > intentionaalinen tuhoaminen, toisena akselina käyttöarvo < – > symboliarvo, joiden avulla voi hahmotella kuinka erilaiset todelliset tapaukset eivät asetu selkeisiin ääripäihin, vaan asettuvat luultavimmin luonnonkatastrofin seurauksena tuhoutunut symboliarvoa omaava kohde / symbolinen kohde joka on tuhottu intentionaalisesti / luonnonkatastrofin seurauksena tuhoutunut käyttöarvon määrittelemä kohde / intentionaalisesti tuhottu käyttöarvon määrittelemä kohde välimaastoon.

Fig. 2. The four-fold table comprises two axes: ‘natural catastrophe’ < – > ‘intentional destruction’ and ‘utility value’ < – > ‘symbolic value’. The table helps to explain how different actual cases do not clearly fall at the extremes, but more likely settle in between them: a site with symbolic value destroyed as a result of a natural catastrophe / a symbolic site which has been destroyed intentionally / a site defined by its utility value destroyed as a result of a natural catastrophe / an intentionally destroyed site defined by its utility value.

Rekonstruktioista tulee siten fyysinen toteutus, joka todistaa muutoksen hetkestä, mutta vielä enemmän se kertoo siitä, mikä meille on arvokasta.

Kirjan artikkelit avaavat rekonstruktioiden ja kriisien teemoja erilaisista näkökulmista ja tarjoavat yksityiskohtaista tietoa yksittäisistä tapauksista tai näkökulmia aihepiiriin. Toiveemme on että tämän kirjan artikkelit tuovat esiin hyödyllistä ristivalotusta, jopa herättävät lukijassa uusia ajatuksia.

Esimerkiksi Johanna Enqvist aloittaa kysymyksellä ”mitä haluamme muistaa?” Hän tuo esiin kulttuuriperinnön ymmärrettynä materiaalisina objekteina, ja 2000-luvun aikana tapahtuneen siirtymän ”olemisesta” kohti ”tekemistä”, perinnön aineetonta ja prosessinomaista olemusta. Samalla hän esittää, että kajoamalla arvojen pysyvyyttä ja jatkuvuutta ilmentävään kulttuuriperintöön puututaan myös ihmisten ja yhteisöjen välisiin suhteisiin sekä näkemyksiin tulevaisuudesta.

Kirsti Kovanen tuo puolestaan esiin kansainvälisten normien muuttumisen, paikallisyhteisöjen huomioon ottamisen päätöksenteossa sekä osallistamisen ja jakamisen merkityksen käytännön jälleenrakentamisessa.

Minna Silver kuvaa artikkelissaan Syyrian viimeaikaisia tapahtumia, joiden yhtenä seurauksena on ollut yhteisen kulttuuriperinnön aarraiton hävittäminen. Hän tarjoaa keskusteluun nykyaikaisten teknologioiden, kuten laserkeilauksen, 3D-mallinnuksien sekä GIS-karttojen tuomat mahdollisuudet tallentaa tietoa tavoilla, jotka eivät ole olleet aiemmin mahdollisia.

Ulla Rahola kertoo puolestaan siitä, kuinka Tyrvään Pyhän Olavin kirkon savuavilla raunioilla, tuhopolttoa seuranneena päivänä, lausutuilla sanoilla oli vaikutus siihen, miten kirkko rakennettiin uudestaan. Raholan omakohtainen kuvaus tuo lukijan lähelle restauroinnin ideologian ja käytännön leikkauspisteitä. Jälleenrakennuksessa oli kysymys sarjasta rakennuksen eri kohtia koskevia päätöksiä, jotka lopulta määrittävät rekonstruktion luonteen. Tyrvään Pyhän Olavin kirkko näyttäytyykin vapauttavana esimerkkinä siitä, että jälleenrakentaminen keräsi yhteen kymmeniä talkoolaisia ja vapaaehtoisia, ja lopputuloksena oli uusi tulkinta

cance. Interpreted this way, reconstruction always refers to the future; it literally defines what will exist in the future.

I would thus suggest that the ”benefit” of crises is that they force us to rethink what is important to us, both for symbolic reasons and in our everyday environment. Reconstruction thus always becomes a physical implementation, which testifies to the moment of change, but moreover, it tells about what is valuable to us.

The articles in this book discuss themes regarding reconstruction and crises from different perspectives and offer detailed information about individual cases or perspectives on the field. We hope that the articles will bring out useful different perspectives that will inspire new thoughts in the mind of the reader.

For example, Johanna Enqvist begins with the question ”What do we want to remember?” She discusses cultural heritage understood as material objects, and the shift that has taken place during the 2000s from ”being” towards ”doing”, the immaterial and process-like essence of heritage. At the same time, she explains that by intervening in the cultural heritage as the expression of permanence and continuity of values, one also interferes with the relationships between people and communities as well as their perspectives on the future.

Kirsti Kovanen in turn discusses the changes in international norms, while taking into consideration local communities in decision making, as well as the significance of participation and sharing in practical rebuilding work.

Minna Silver describes in her article recent events in Syria, one consequence of which has been the destruction of the wealth of our shared cultural heritage. She brings to the discussion the potential of contemporary technologies, such as laser scanning, 3D modelling and GIS maps, in documenting information in ways that have previously not been possible.

Ulla Rahola in her article explains how the words delivered on the smouldering ruins of St. Olaf’s Church

kirkosta, sen ulkonäöstä ja merkityksellisyydestä.

1 Henrik Lilius, "Building conservation and the reconstruction of the environment", *Finnish Architectural Review*, 7/1979, pp.54-55.

2 "Questionnaire on Reconstruction", ICOMOS, July 2016: <http://www.icomos.org/en/178-english-categories/news/7701-questionnaire-on-reconstruction-deadline-31-august-31> (accessed 12.9.2017)

in Tyrvää on the day following an arson attack had an influence on how the church was rebuilt. Rahola's first-hand description brings the reader close to the points of intersection between the ideology and practice of restoration. The rebuilding involved a series of decisions concerning different parts of the building, which ultimately defined the character of the reconstruction. St. Olaf's Church in Tyrvää is indeed a liberating example of how rebuilding brought together tens of volunteers, and the result was a new interpretation of the church, its appearance and its relevance.

Rekonstruktio ICOMOSissa keskustelujen teemana

Reconstruction as a point of discussion in ICOMOS

Kirsti Kovanen

Kansainvälinen ICOMOS käynnisti debatin rekonstruktioista, kun konflikti- ja tuhoalu-eiden jälleenrakentaminen tuli akuutiksi ja kun oli käynyt selväksi, ettei käytössä oleva restaurointi- ja konservointidoktriini ota juurikaan kantaa rekonstruktioon – arkeologista perintöä lukuun ottamatta. Tämän ajan globaaleja tilanteita eivät julistukset näytä selvittelevän. Doktriini ei myöskään tunnista restauroinnin ja kulttuuriperinnön laajenevia kehyksiä, kuten esimerkiksi laajoja osallisten joukkoja tai perinnön aineettomia ja rajattomia ulottuvuuksia. Meidän aikamme, 2000-luvun, termejä, todellisuuksia tai arvoja, vaikkapa historian ja kulttuurin suhteen, ei alan yhteisistä periaatteista myöskään tarvitse etsiä.

Rekonstruktio-keskustelun viritessä kävi selväksi, että tilanteet, ongelmat ja ratkaisujen tarpeet ovat tapauskohtaisesti moninaisia ja että vasta erilaisten tapauksien tutkiminen voisi tuoda eväitä yleisempien periaatteiden hahmottamiseen. Teemaa lähestytäänkin monilla foorumeilla ja monista näkökulmista: v. 2016 syntyi *Post-Trauma Recovery and Reconstruction for World Heritage Properties* -ohjeisto ja vuoden 2017 yliopistoyhteistyöseminaari *A Contemporary Provocation: Reconstructions as Tools of Future Making* pohti rekonstruktioa teoreettisesti autenttisuuden ja tulevaisuudenteon kannalta ja siltä kannalta, onko konservointi käsitettävä hoitamisen tai johtamisen työkaluna. Jatkossa on debatin tavoitteena sellaisen ”kirjaston” rakentaminen, joka sisältää sekä akateemisen tutkimuksen tuloksia, keskustelupapereita että ohjeistoa, ja että tapaukset kattavat koko kulttuuriperinnön kentän ja koko maailman.

Käynnistynyt debatti on poikkeuksellisen laaja ja

ICOMOS International initiated discussions on reconstructions after the rebuilding of conflict- and disaster-struck areas became an acute issue, and it had become evident that the current restoration and conservation doctrine offers little advice on reconstructions – except for archaeological heritage. The existing charters don’t appear to resolve today’s global situations. Furthermore, the doctrine does not account for the expanding framework of restoration and cultural heritage, as, for example, large numbers of stakeholders, or the immaterial and boundless dimensions of heritage. The terms, realities or values of our time, the 21st century, concerning, for example, history and culture, are similarly not reflected in the shared principles.

After commencement of the discussion on reconstruction, it became clear that the situations, problems and needs for resolutions are manifold and are characterised by solutions on a case by case basis, and that only studying closely different cases could bring a better understanding for delineating more general principles. Indeed, the topic has been taken up at different fora and with a multiplicity of approaches: in 2016 the *“Post-Trauma Recovery and Reconstruction for World Heritage Properties”* -guidelines document was published, and in 2017 a University Forum seminar *“A Contemporary Provocation: Reconstructions as Tools of Future Making”* focused on the theoretical points of view of authenticity and the production of the future, as well as whether conservation should be perceived as a tool for maintenance or governance. In the future, the goal of the debate is to build up a ‘library’, which would contain both findings of academic work, discus-

Istanbul 2016. Keskustelua ICOMOSin University Forumista ja kulttuuriperinnön uusista näkymistä. Alfredo Conti, Gustavo Araoz ja Mario Santana.

Istanbul 2016. Discussion about the ICOMOS University Forum and the new perspectives of the cultural heritage: Alfredo Conti, Gustavo Araoz and Mario Santana.

siihen on osallistumassa harvinaisen paljon asiantuntijoita, monia kansallisia ja tieteellisiä komiteoita sekä omissa piireissään että suurissa kansainvälisissä kokouksessa ja symposioissa, mm. joulukuussa 2017 Delhiä.

Debatin alkuvaihe ei vielä näytä, mihin suuntaan ajatukset rekonstruktioista vievät, valmistuuko niiden tuloksena uusi julistus tai sarja julistuksia tai ei. Jotakin yleispätevää saattaisi olla muutamassa jo esiin nousseessa ajatuksessa, mm. siinä, että se, miten päätöksenteko toimii kun rekonstruktioista päätetään, näyttäisi elintärkeältä. Myös sillä, että kohteen aikajanan ja ylipäättään ajan käsittely on restaurointitilanteissa pöydällä, on edelleen merkitystä. Vanha autenttisuus-käsite näyttää kaipaavan tuuletamista - sen rooli tuntuu nyt toisenlaiselta kuin muutama vuosikymmen sitten. Ainakin termin täsmentäminen tuntuu tarpeelliselta. Haussa ovat holistiset menetelmät ja kurkottautuminen ulos tekniikkakeskeisistä lähestymistavoista. Debatille ei kuitenkaan ole aikaa loputtomasti, sillä monissa ongelmapaikoissa on käyttöä ratkaisujen avaimille vaikka heti.

sion papers and guidelines, and that the case-examples would encompass the wide field of cultural heritage and the entire world.

The debate which has been initiated is exceptionally extensive, and an outstanding number of experts are participating in it. The issue is being discussed by several national and scientific committees among their networks, as well as at large international meetings and symposiums, for example in 2017 in Delhi.

The early stage of the debate is yet to reveal which direction the ideas concerning reconstruction will lead, whether the result will be a new charter or series of charters, or neither of these. Something generally applicable might be present in the notions presented thus far, for example in that the functioning of the governance, when decisions on reconstructions are being made, appears seminal. Also the time frame of the object and, overall, the role of time remain relevant.

The old concept of authenticity seems to require some airing - its role feels now quite different from what it did a few decades ago. At least clarifying the term seems useful. Holistic methods and reaching beyond technology-centred approaches are sought after. However, there is not an infinite amount of time for the debate, as in many problematic places the keys for solutions would be needed right now.

Kulttuuriperinnön rekonstruointi kriisin jälkeen: Katsaus tutkimukseen

The Reconstruction of Cultural Heritage after Crisis: An Overview of the Research

Johanna Enqvist

Ihmiskunnan historiaa leimaavat toistuvat kriisit, jotka muistuttavat kaiken katoavaisuudesta ja pakottavat yksilöt ja yhteisöt kohtaamaan sekä järjestäytyneen yhteiskunnan että oman elämänsä haurauden. Kriisit ravistelevat ihmiset arjestaan usein yllättäen – muun muassa siksi, että kykymme ennustaa tai varautua äkillisiin luonnonkatastrofeihin ovat edelleenkin rajalliset. Emme välttämättä myöskään tunnista ajoissa ihmisryhmien välillä kytevien konfliktien varoitusmerkkejä, emmekä aina pysty yhteistyöhön tai löydä keinoja vaarallisen kehityksen pysäyttämiseksi. Kriisit tulevat siis varmuudella koettelemaan ihmisiä tulevaisuudessaakin. Vaikka kriiseihin sisältyy loputtomasti inhimillisiä tragedioita ja menetyksiä, kriiseihin kiinnittyvä tarina on kuitenkin myös tarina ihmisen selviytymisestä.

The history of mankind is characterised by recurring crises, which remind us of the impermanence of everything and force individuals and communities to face both the frailty of organised society and their own life. Crises shake people, often unexpectedly, from their everyday concerns, for instance because our abilities to predict or prepare for sudden natural catastrophes are still limited. We do not necessarily recognise in time the warning signs of conflict brewing between people, nor are we always able to cooperate or find the means of preventing a dangerous development. Crises will, in other words, certainly ravage people also in the future. Even though crises involve endless human tragedies and losses, the story linked with them is also the story of human survival.

Identiteettiin, menneisyyden käsittelyyn, muistamiseen ja muisteluun kietoutuva kulttuuriperintö on muodostunut oleelliseksi tekijäksi erilaisten kriisien jälkeisissä jälleenrakennus-, parantumis- ja elpymisprosesseissa. Kulttuuriperinnön kautta menneisyyttä ja tulevaisuutta sovitetaan yhteen nykyisyydessä, ja etsitään siten tasapainoa muistamisen ja unohtamisen välillä traumaattisten tapahtumien käsittelemiseksi.

Esittelen seuraavassa lähestymistapoja ja tapauksia, joiden kautta kulttuuriperintöä ja sen rekonstruointia kriisin jälkeen on tarkasteltu tutkimuksessa, erityisesti monitieteisen perinnön [heritage] tutkimuksen piirissä 2000-luvulla. Vaikka jokainen kriisi on omanlaisensa ja kontekstiltaan ainutlaatuinen, tutkijat ovat tavoittaneet kriisien käsittelyssä toistuvasti esiintyviä elementtejä ja näkökohtia. Nostan esiin näitä keskeisiä kysymyksiä ja ongelmia, joita kulttuuriperinnön rekonstruoinnista keskusteltaessa on punnittava.

Tutkimusnäkökulmia ja -tapauksia

Institutionaalisesti suojeltu kulttuuriperintö on perinteisesti ymmärretty materiaalisiksi objekteiksi – kulttuuriympäristöiksi, rakennusperinnöksi, arkeologisiksi kohteiksi ja esineiksi – joiden fyysistä koskemattomuutta kansainvälisellä ja kansallisilla tasoilla toimiva kulttuuriperintöhallinto vaalii ja vartioi. Myös kulttuuriperinnön rekonstruointia on tarkasteltu tässä kehyksessä jo 1800-luvulla, mutta erityisesti maailmansotien jälkeisestä jälleenrakennuskaudesta lähtien lähinnä aineelliseen autenttisuuteen, aitouteen ja alkuperäisyyteen kytkeytyvinä määritelmällisinä ja teknisinä kysymyksinä.

Perinnön tutkimuksessa 2000-luvulla voimistunut kriittinen näkökulma korostaa kuitenkin perinnön aineetonta ja prosessimaista olemusta: perintö määritellään staattisen 'olemisen' sijaan dynaamiseksi 'tekemiseksi', johon kaikilla ihmisillä ja yhteisöillä on yhtäläinen oikeus osallistua. Perinnön 'tekemistä' on kuvattu materiaalis-diskursiiviseksi prosessiksi, jossa aineelliset objektit kietoutuvat yhteen kielellisessä

The cultural heritage tied to identity, the handling of the past, remembrance and reminiscence has become an essential factor in the post-crisis processes of rebuilding, healing and recovery. Through cultural heritage, the past and the future are brought together in the present, and thus there is a search for a balance between remembering and forgetting in order to handle traumatic events.

In the following article I will present approaches and cases through which cultural heritage and its reconstruction following crisis have been examined in research, in particular multi-disciplinary heritage research in the 2000s. Even though every crisis has its own character and unique context, researchers have in their examination of crises ascertained continuously recurring elements and perspectives. I will address the most central questions and problems that need to be considered when discussing the reconstruction of cultural heritage.

Research perspectives and cases

Institutionally-protected cultural heritage has traditionally been conceived as material objects – cultural environments, built heritage, archaeological sites and artefacts – the physical integrity of which is cherished and safeguarded by the cultural heritage administration on both the international and national levels. Also the reconstruction of the cultural heritage was examined within this framework already in the 19th century, but particularly following the post-World War II reconstruction period, mainly in terms of definitions and technical issues linked with material authenticity and originality.

The critical viewpoint in heritage research, which has intensified during the 2000s, emphasises, however, the immaterial and process-like essence of heritage: instead of static 'being', heritage is defined as dynamic 'doing', which all peoples and communities have an equal right to participate in. The 'doing' of heritage has been described as a material-discursive process in

vuorovaikutuksessa syntyvien merkitysten, moniaistillisen kokemisen ja kehollisuuden sekä performatiivisten käytäntöjen kanssa. Aineellisen todellisuuden ja materiaalisuuden merkitystä ei kielletä, vaan se ymmärretään uusmaterialististen ja posthumanististen näkökulmien tapaan uutta luovaksi voimaksi, joka toimii ja vaikuttaa inhimillisten ja ei-inhimillisten objektien välisten suhteiden verkostossa.

Kulttuuriperinnön arvo ei siis ole materiaan koutunut sisäsyntyinen, universaali ominaisuus, vaan ennemminkin neuvoteltu ja diskursiivisesti rakentuva sopimus. Materiaalisten kohteiden, paikkojen ja maisemien fyysiset ominaisuudet kuitenkin vaikuttavat prosessiin, jossa arvoja ja symbolisia merkityksiä annetaan. Nykytutkimus pyrkii ymmärtämään kulttuuriperinnön rekonstruointia ja esimerkiksi siihen kytkeytyvää autenttisuuden käsitettä nimenomaan materiaalisuuteen liitetyn aktiivisen ja verkostomaisen toimijuuden näkökulmasta.

Esineiden toimijuutta sekä kulttuuriperinnön prosessimaista luonnetta on perinnön tutkimuksessa teoretisoitu myös kulttuurintutkimuksessa yleisemminkin käytetyn elämäнкаaren käsitteen avulla. Ajatus kulttuuriperintökohteen – rakennuksen, maiseman tai paikan – elämäнкаaresta tarkoittaa, että rekonstruointia tarkastellaan osana dynaamista jatkumoa, johon kuuluvat myös ’konstruointi’ sekä tuhoaminen/tuhoutuminen.

Kulttuuriperinnön ja kriisitilanteiden suhdetta tarkasteleva perinnön tutkimus on painottunut sotien ja aseellisten konfliktien näkökulmaan, joka muodostaa käytännössä oman tutkimussuuntauksensa. Vaikka monet näkökohdista lienevät sovellettavissa myös muunlaisiin kriiseihin, näyttäytyvät aseellisina konflikteina ja ihmisten välisenä väkivaltana purkautuvat kriisit luonnonkatastrofeihin verrattuna monin verroin monimutkaisempina, sotkuisempina ja vaikeammin eriteltävinä vyyhteinä myös kulttuuriperinnön kannalta. Joskus kulttuuriperintö kiedotaan tietoisesti jo osaksi konfliktia, kun sodankäyntiä rahoitetaan museoista ryöstettyjen kulttuuriesineiden laittomalla

which material objects are intertwined with meanings that emerge through linguistic interactions, multisensory experiences, corporeality and performative practices. The significance of the material reality and materiality is not denied, but rather it is understood, just like the neo-materialist and post-humanistic perspectives, as a creative force, which functions and exerts influence within the network of the relationship between human and non-human objects.

The value of cultural heritage is, in other words, not an inherent universal characteristic woven into matter, but rather a discursively constructed, negotiated agreement. The physical characteristics of material sites, places and landscapes nevertheless influence the processes whereby values and symbolic meanings are conferred. Contemporary research aims to understand the reconstruction of the cultural heritage and, for example, the concept of authenticity linked to it, specifically from the perspective of the active and network-like agency linked with materiality.

The agency of objects, as well as the process-like character of cultural heritage, has in heritage research been theorised also through the concept of biography, which is more commonly used in cultural research. The idea of the biography of a cultural heritage site – building, landscape or location – means that reconstruction is examined as part of a dynamic continuum, which also includes “construction” as well as destruction.

The heritage research examining the relationship between cultural heritage and crisis situations has been focused on the perspectives of wars and armed conflicts, which in practice establishes its own research approach. Even though many of these perspectives are probably applicable also to other kinds of crises, the crises that erupt as armed conflicts and violence between people manifest themselves as much more complex, messy and hard to analyse compared to natural catastrophes also in regard to cultural heritage. Sometimes cultural heritage is already consciously interwoven as part of a conflict, when warfare is financed through the illegal trade of objects stolen from museums or when

kaupalla tai kun kulttuuriperinnön tarkoituksellista tuhoamista hyödynnetään psykologisena aseena. Konfliktin jälkeen rekonstruointia voidaan vastaavasti käyttää väkivallan oikeuttamiseen sekä konfliktin jatkamiseen symbolisella ja ideologisella tasolla.

Aineelliselle kulttuuriperinnölle konflikteissa koituneita tarkoituksellisia ja tarkoittamattomia vahinkoja seurannaisvaikutuksineen dokumentoivan tutkimuksen lisäksi tutkijat ovat analysoineet kulttuuriperinnön merkitystä ja roolia konfliktinjälkeisen yhteiskunnan jälleenrakennuksessa, sovinnonteossa ja lohdutuksessa, taloudellisessa elpymisessä sekä rikoutuneen yhteisöllisyyden eheyttämisessä ja identiteettipolitiikassa. Tutkimustapauksina on käsitelty niin maailmansotien pitkiä varjoja kuin paikallismpienkin konfliktien, sisällissotien ja hirmuhallintojen aiheuttamia tuhoja. Tutkimuskohteet kattavat kaikki maanosat sekä kauhistuttavan monimuotoisen valikoiman kuviteltavissa olevia sekä inhimillisen käsityskyvyn ylittäviä väkivallan ja julmuuden muotoja, joita ihmiset ovat toisiinsa kohdistaneet.

Euroopan unioni rahoitti vuosina 2007–2013 monitieteistä tutkimusprojektia ”CRIC – Identity and conflict: Cultural heritage and the Reconstruction of Identities after Conflict”, joka tarkasteli kulttuuriperintökohteiden rekonstruointia suhteessa yhteisöjen ja identiteettien eheyttämiseen. Tavoitteena oli kehittää rekonstruoinnin suunnittelua ja toteuttamista tukevia periaatteita ja käytäntöjä, jotka ottaisivat huomioon myös asiaan kuuluvat yhteisölliset ja psykologiset tekijät. CRIC-projektissa tutkittiin kulttuuriperinnön monitahoista roolia konfliktinjälkeisen yhteiskunnan jälleenrakennuksessa Bosnia-Hertsegovinassa, Serbiassa, Kyproksella, Espanjassa, Ranskassa, Saksassa ja Tanskassa. Tutkimuksen kohteiksi määriteltiin muistomerkit ja niissä tiivistyvä muisteluprosessi sekä yleisemmin ”konfliktinjälkeiset maisemat” muistojen, tunteiden ja menneisyyttä koskevien väitteiden kiinnekohtana. Tutkimusryhmä ei kyennyt lopulta muodostamaan kaikkiiin konflikteihin soveltuvia geneerisiä toimintaohjeita, vaan päätyi suositamaan, että

the intentional destruction of the cultural heritage is taken advantage of as a psychological weapon. Following a conflict, reconstruction can correspondingly be used to justify violence as well as the continuation of the conflicts on a symbolic and ideological level.

In addition to the research documenting the intentional and unintentional damage, including any knock-on effects, affecting the material cultural heritage in conflicts, researchers have also analysed the significance and role of cultural heritage in the post-conflict rebuilding, reconciliation and consolation, as well as in the economic recovery and reunifying the community and in identity politics. Both the long shadows of the world wars and the destruction caused by more local conflicts, civil wars and dictatorial regimes have been examined as research cases. The research objects cover all continents of the world as well as the diverse range of horrendous forms of violence and cruelty imaginable and even beyond human comprehension that people have wrought upon each other.

The EU financed in 2007–2013 the multidisciplinary research project ”CRIC – Identity and Conflict: Cultural Heritage and the Reconstruction of Identities After Conflict”, which looked at the reconstruction of cultural heritage sites in relation to the healing of communities and identities. The objective was to develop principles and practices that would support the planning and implementation of reconstruction, while also taking into consideration the relevant communal and psychological factors. The CRIC Project examined the complex role of cultural heritage in the rebuilding of the post-conflict society in Bosnia and Herzegovina, Serbia, Cyprus, Spain, France, Germany and Denmark. As its research objects, the project identified memorials and the process of memorialisation encapsulated within them, as well as more generally the ”post-conflict landscapes” as fixed points of memories, feelings and claims concerning the past. The research group ultimately was not able to come up with universal guidelines applicable to all conflicts, but instead ended up recommending that the policies steering the recon

kulttuuriperinnön rekonstruointia ohjaavat linjaukset räätälöitäisiin aina tapauskohtaisesti.

Monet perinnön tutkijat ovat tarkastelleet Jugoslavian hajoamissotia eli Balkanin niemimaalla 1990-luvulla käytyä sotien sarjaa sekä näiden konfliktien nykypäivään asti ulottuvia seurauksia ja selvittäjiä. Erityisesti kulttuuriperinnön rekonstruoinnin näkökulmasta tutkijoita kiinnostanut tapaus on Bosnian sodassa vuonna 1993 tuhottu ja jälleenrakennettuna UNESCO:n maailmanperintöluetteloon vuonna 2005 liitetty Mostarin vanha silta.

Sodan keskellä eläneet ihmiset kokivat kroaattijoukkojen järjestelmällisen tulituksen seurauksena romahtaneen sillan symboloivan ihmisryhmien välisen dialogin katkeamista ja ihmisiä yhdistäneen perinnön lopullista katoamista. Osin tästä syystä kansainvälinen yhteisö suuntasi rauhan tultua sekä huomion että avokätisen rahoituksen sillan jälleenrakennukseen. Nyt siltaan liitettiin kirjaimellisia metaforia ja symbolisia viestejä jakautuneen kaupungin yhdistämisestä ja 'sillanrakennuksesta' konfliktin osapuolten välille. Sillan rekonstruointi ei ole kuitenkaan palauttanut luotamusta tai lisännyt vuorovaikutusta, vaan Mostaria pidetään edelleen yhtenä Bosnia-Hertsegovinan jakautuneimmista kaupungeista.

Kiinnostavana anekdoottina mainittakoon, että kansainvälisen mielenkiinnon ja resurssien kohdistuessa kuuluisaan siltaan paikallisyhteisöt etsivät yhteisöllisyyden eheyttämiseksi muunlaisia symboleja: Vuonna 2004 Mostariin pystytettiin paikallisen taiteilijan luoma pronssipatsas, joka esittää yhdysvaltalais-kiinalaista kung-fu legenda ja elokuvatahtea Bruce Leetä. Kansainvälisen populaarikulttuurin hahmona Lee edusti 'turvallista' yhteistä symbolia, jota kaikki etniset ryhmät saattoivat kunnioittaa – toisin kuin jälleenrakennettua ja maailmanperintökohteeksi kohotettua siltaa, joka muistutti konfliktien murskaamasta yhteisöstä ja kivuliaasta historiasta.

struction of cultural heritage should be tailor-made on a case-by-case basis.

Many heritage researchers have studied the wars of Yugoslav secession, that is, the series of wars that took place in the Balkans in the 1990s, as well as the consequences and the settling of these conflicts that extend all the way to the present day. Particularly from the perspective of the reconstruction of cultural heritage, researchers have been interested in the case study of the Stari Most, the old bridge of Mostar, which was destroyed during the Bosnian War in 1993, and after being rebuilt was inscribed in the UNESCO World Heritage List in 2005.

People living amidst the war felt that the bridge that collapsed as a result of deliberate shelling by Croat troops symbolised the breakdown in the dialogue between the groups of people and the final disappearance of the heritage that had united people. It was partly for this reason that, following the peace, the international community directed its attention and generous funding towards the rebuilding of the bridge. Now, literal metaphors and symbolic messages on the uniting of the divided city became associated with the bridge, of "bridge building" between the parties of the conflict. The reconstruction of the bridge has, however, not returned trust or increased interaction, but rather Mostar is still considered one of the most divided cities in Bosnia and Herzegovina.

As an interesting anecdote, it is worth mentioning that while international interest and resources were being directed towards the famous bridge, the local communities were looking for other kinds of symbols to reunify their community. And as a result, in 2004, a bronze statue by a local artist was erected in Mostar of Bruce Lee, the Chinese-American Kung Fu legend and film star. As a figure of international popular culture, Lee represented a "safe" common symbol that all the ethnic groups could respect – unlike the rebuilt bridge that had been elevated to World Heritage Site status, but reminded people of a community crushed by conflicts and their painful history.

Kysymyksiä ja ongelmakohtia

Konfliktit sekä muokkaavat olemassa olevan kulttuuriperinnön merkityksiä että luovat uusia kohteita, joita on tutkimuksen piirissä luonnehdittu muun muassa termeillä "synkkä" [*dark*], "vaikea" [*difficult*] ja "ristiriitainen" [*dissonant*] perintö. Vaikeus ja ristiriitaisuus viittaavat paitsi kohteissa linkittyviin vastakkaisiin merkityksiin niin "synkässä" perinnössä kiteytyviin kysymyksiin siitä, miten ja miksi traumaattisia tapahtumia olisi ylipäättään muisteltava: Onko armollisempaa pyyhkiä kriisin jäljet kokonaan näkyvistä ja yrittää unohtaa kuin jättää jotakin muistuttamaan menneisyydessä koetuista kärsimyksistä, mutta myös selviämisestä? Auttaako hirmuteoista muistuttavien kulttuuriperintökohteiden vaalimiseen sisältyvä viesti siitä, että emme saa unohtaa ("never forget"), todella ehkäisemään tulevaisuuden julmuuksia?

Sodat, etenkin kansallisvaltioiden sisäiset konfliktit, saattavat tuhota ihmisten ja materiaalsen infrastruktuurin lisäksi yhteiskunnan perustavanlaatuisia rakenteita, joiden rekonstruointi kriisin jälkeen on monin tavoin mutkikkaampaa ja vaikeampaa kuin pelkän aineellisen ympäristön jälleenrakennus. Konfliktit ja kriisit muuttavat yhteiskunnan asenteita ja arvoja, jotka heijastuvat edelleen siihen, mitä kulttuuriperintökohteita, historian hetkiä ja henkilöitä valitaan aktiivisen muistamisen kohteiksi ja kansakunnan identiteetin rakennusaineiksi.

Kulttuuriperinnön tietoinen tuhoaminen osana sodankäyntiä mutkistaa rekonstruointiin liittyviä kysymyksiä entisestään. Suojeltujen rakennusten ja muinaisten monumenttien hävittäminen ei vahingoita pelkästään aineellista todellisuutta, vaan sitä moninaista suhteiden verkostoa, jossa perintöprosessia kannattelevat merkitykset, identiteetit ja teot muodostuvat. Kajoamalla tiettyjen arvojen pysyvyyttä ja jatkuvuutta ilmentävään kulttuuriperintöön puututaan samalla ihmisten ja yhteisöjen välisiin suhteisiin sekä näkemyksiin tulevaisuudesta. Vastaavasti kulttuuriperinnön rekonstruointi kattaa fyysisten rakenteiden

Questions and problems

Conflicts both shape the meanings of the existing cultural heritage and create new sites, which in the research community have been characterised with terms such as 'dark', 'difficult', and 'dissonant' heritage. Difficulty and dissonance refer not only to the linked oppositional meanings on sites but also to the questions encapsulated in the 'dark' heritage of how and why traumatic events should at all be remembered. Is it more compassionate to completely wipe out the traces of a crisis and try to forget, rather than leave something to remind people of the past suffering but also of the survival? Will a message incorporated into the protection of cultural heritage sites, which reminds people of the atrocities that we must never forget, really help in preventing future atrocities?

Wars, especially internal conflicts within nation states, may destroy, in addition to people and material infrastructure, also the fundamental structures of society, in which case the post-crisis reconstruction is in many ways more complex and difficult than merely the rebuilding of the material environment. Conflicts and crises change the attitudes and values of a society, which are further reflected in what cultural heritage sites, historical moments and persons are selected as the objects of active remembrance and the elements of the national identity.

The conscious destruction of cultural heritage as part of warfare further complicates issues linked with reconstruction. The destruction of protected buildings and ancient monuments does damage not only to the material reality but also to the diverse network of relationships where the meanings, identities and actions that support the heritage process are formed. By infringing upon cultural heritage, which expresses the permanence and continuity of certain values, one interferes at the same time in the relationships between people and societies, as well as their views about the future. Correspondingly, the reconstruction of the cultural heritage entails the restoration or rebuilding

restauroinnin tai jälleenrakentamisen, mutta samalla se luo uuden symbolisen maiseman ja kuvan menneisyydestä. Kollektiivista muistia edustavaan konfliktin jälkeiseen maisemaan kiinnittyvät yhteisölliset identiteetit ja yhteiset tarinat määritellään uudelleen.

Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi kansainvälisen yhteisön puuttumisella konfliktialueilla kärsineen kulttuuriperinnön rekonstruointiin ja suojeluun – lähtökohtaisesti hyvää tarkoittavilla interventioilla – voi olla arvaamattomia, ei-toivottuja ja pitkäaikaisia vaikutuksia konfliktien repimisiin yhteisöihin. Universaalit, kansainvälisten kulttuuriperintöorganisaatioiden ja asiantuntijoiden näkökulmasta määritellyt arvot eivät itsestään selvästi kohtaa paikallisyhteisön tarpeita tai arvostuksia, joten eettisesti kestävä rekonstruointiprosessi edellyttää aina yhteisölähtöisiä lähestymistapoja.

Autenttisuus, aitous ja alkuperäisyys

Maailmansotien jälkeen alkaneen ”perintöbuumin”, jatkuvasti kasvaneen kiinnostuksen menneisyyttä kohtaan, on väitetty liittyvän nostalgian värittämään autenttisuuden kaipuuseen. Autenttisuuden vaalimisesta on vastaavasti pidetty kulttuuriperintökohteiden säilyttämiseen tähtäävien toimenpiteiden – konservoinnin ja restauroinnin, mutta myös rekonstruoinnin – yhtenä päämääränä ja reunaehtona. Aitoudeksi ja alkuperäisyydeksi ymmärretty autenttisuus on nähty tavoiteltavana ja haluttavana, yksiselitteisesti hyvänä asiana. Sellaisena se on viety myös kulttuuriperinnön suojelua määrittäviin institutionaalsiin teksteihin, esimerkiksi maailmanperintösopimuksen täytäntönpäonoa ohjeistavien suositusten käsitteistöön maailmanperintökohteiden arvoa määrittävänä keskeisenä kriteerinä.

Autenttisuuden käsite muodostaa nykyisessä perinnön tutkimuksessa oman tutkimusongelmansa, joka on sidoksissa sekä perintökokemukseen että perinnön suojeluun osana sen hallinnointia – vaikka autenttisuuden olemusta ei olekaan pystytty vangitsemaan

of physical structures, yet at the same time it creates a new symbolic landscape and image of the past. The communal identities and shared stories that are fixed in the post-crisis landscape that represents the collective memory are thus redefined.

Therefore, for example, the international community’s interference – with well-intended interventions – in the reconstruction and protection of the cultural heritage that has suffered in conflict areas, can have unexpected, undesired and long-term effects on conflict-torn communities. Universal values defined from the perspective of international cultural heritage organisations and experts do not in themselves necessarily meet with the needs and values of the local community, and thus an ethically-sustainable reconstruction process always requires community-based approaches.

Authenticity - genuineness and originality

It has been claimed that the ‘heritage boom’, the continuously growing interest in the past which began after the world wars, is linked with a longing for authenticity tinged with nostalgia. The cherishing of authenticity has correspondingly been considered one of the objectives and preconditions for the measures – conservation and restoration, but also reconstruction – that aim to preserve cultural heritage sites. Authenticity, understood as genuineness and originality, has been seen as something to strive for and desirable; an unambiguously good thing. As such, it has also been incorporated into the institutional texts that define the protection of the cultural heritage; for instance, the terminology of recommendations that guide the implementation of the World Heritage Convention as a central criterion in defining the value of World Heritage Sites.

In contemporary heritage research, the concept of authenticity forms its own research problematic, which is tied to both the heritage experience and the conservation of heritage as a part of its management

yksimieliseen ja tyhjentävään määritelmään. Nykytutkimuksen piirissä käyty keskustelu ei koske niinkään objektien tieteellisen, historiallisen tai materiaalsen aitouden määrittelyä. Ydinkysymys on sen sijaan se, miten perintöprosessi toimii erilaisissa tilanteissa: miksi tiettyjä asioita arvostetaan kulttuuriperintönä siksi, että ne on arvotettu autenttisiksi.

Autenttisuus ymmärretään dynaamisena ja performatiivisena, kulttuurisesti ja historiallisesti riippuvaisena sekä ennen kaikkea suhteellisen ominaisuutena, laatuna tai välineenä, jota voidaan muokata ja käyttää strategisesti kulloisenkin tilanteen ja tavoitteen mukaisesti. Autenttisuus ei siten ole vakaa ja pysyvä arvo, vaan efekti, joka on myös manipuloitavissa: siihen sisältyy voima legitimoida tai toisaalta delegitimoida kulttuuriperintöä, viedä siltä oikeutus. Tällä on valtava merkitys erityisesti konfliktien jälkeisissä kollektiiviseen identiteettiin ja sosiaaliseen asemaan liittyvissä kysymyksissä.

Autenttisuuteen viittaamisella, joko sitä korostaen tai se kieltäen, on aina joku yhteiskunnallinen, poliittinen ja taloudellinen konteksti sekä tähän kehykseen liittyviä seurauksia. Näiden kontekstien ja seurausten erittelyä pidetään oleellisena tutkimuskohteena, esimerkiksi kulttuuriperinnön suojelun ja hallinnoinnin käytäntöjen parantamiseksi. Tutkimuksessa on analysoitu myös autenttisuuden ymmärtämistä ja tuottamista erilaisten perintöalan asiantuntemusten, ammatillisten tieto- ja taitopohjien kautta.

Joidenkin tutkijoiden mukaan autenttisuutta käsitteleviä tutkimuksia vaivaa edelleen jumiutuminen autenttisuuden kaksijakoiseen määrittelyyn yhtäältä objektin sisäsyntyisenä materiaalisena ominaisuutena ja toisaalta materiaalsen objektiin liitettyinä kulttuurisena ja sosiaalisena konstruktiona. Tämä katsantotapa ei kriitikoiden mielestä kuitenkaan selitä sitä, mikä autenttisuudessa on niin kiehtovaa tai sitä, kuinka ihmiset todella käytännössä kokevat jonkin asian aidoksi ja alkuperäiseksi. Etnografisten tutkimusten perusteella on esitetty, että autenttisuuden kokemus syntyy erilaisten aineellisten ja aineettomien suhteiden

– even though it has not been possible to capture the essence of authenticity in a unanimous and exhaustive definition. The debate that has taken place within contemporary research is not so much concerned with the definition of the scientific, historical or material genuineness of objects. Instead, the central issue is how the heritage process functions in various situations; why certain things are valued as cultural heritage because they have been evaluated as authentic.

Authenticity is understood as a dynamic, performative, culturally and historically dependent and, above all, relative characteristic, quality or tool, which can be adapted and used strategically in accordance with each situation or objective. Authenticity is thus not a stable and permanent value, but rather an effect that can also be manipulated; it contains the power to legitimize or, on the other hand, delegitimize cultural heritage, to take away its justification. This has enormous significance, particularly in issues relating to post-conflict collective identity and social status.

Reference to authenticity, by either emphasising or denying it, always has a social, political and economic context, as well as consequences linked to this framework. The analyses of these contexts and consequences are considered an essential research area, for instance in improving practices for the protection and management of cultural heritage. There has also been analysis in research of the understanding and production of authenticity through various skills- and knowledge-based expertise in the heritage field.

According to some researchers, the research on authenticity still suffers from being stuck in the dualistic definition of authenticity as, on the one hand, the inherent material characteristics of an object and, on the other hand, as a cultural and social construct linked to the material object. In the opinion of the critics, this perspective does not, however, explain what is so enticing about authenticity or how people in practice really experience something as genuine and original. On the basis of ethnographic research, it has been proposed that the experience of authenticity comes about

verkostossa, perintöobjektien, ihmisten ja paikkojen välillä. Autenttisuuden vaikeasti sanallistettava, lähes maaginen voima rakentuisi tämän näkemyksen mukaan siis ihmisten ja esineiden väliselle vuorovaikutukselle.

Tutkimuksessa esitetyt käsitykset ovat toki vaikuttaneet ja heijastuneet kulttuuriperintöä koskeviin kansainvälisiin sopimusteksteihin ja niiden kautta ohjailtuihin käytäntöihin. Maailmanperintökomitea kokosi ICOMOSin ehdotuksesta jo 1990-luvulla kansainvälisen ryhmän asiantuntijoita ja organisaatioita keskustelemaan autenttisuuden käsitteestä ja sen soveltamisesta maailmanperintösopimukseen sekä yleisemminkin perintöön liittyvissä käytännöissä. Japanissa järjestetyn kansainvälisen konferenssin ajatustyö ja keskustelut tiivistettiin vuonna 1994 julkaistuu Naran dokumenttiin, joka viimeistään nosti autenttisuuden yhdeksi virallisten kulttuuriperintödiskurssien avainkäsitteistä.

Naran julistuksessa oli uutta se, että autenttisuutta ei enää ymmärretty pelkästään materiaalin alkuperäisyytenä, vaan käsite määriteltiin aiempaa kokonaisvaltaisemmin aineellisen ja aineettoman kulttuuriperinnön sekä kulttuuriperintöä tuottavan perintöprosessin ja -yhteisön näkökulmasta. Autenttisuuden nähtiin siis kiinnittyvän tiettyihin kulttuurisiin konteksteihin, jolloin sille ei ole mahdollista antaa yleispäteviä kriteereitä. Katsottiin myös, että yhteistyö ja keskustelu maailman eri alueita edustavien ja kulttuurista moninaisuutta tarkastelevien asiantuntijoiden sekä paikallisten yhteisöjen välillä on välttämätöntä, jotta autenttisuuden käsitteen soveltamista voidaan edelleen kehittää.

Tätä keskustelua jatkettiin jo vuonna 1996, kun Amerikan ICOMOSin kansalliset komiteat tapasivat San Antoniossa Yhdysvalloissa pohtiakseen Naran dokumentissa esitetyn autenttisuuden käsitteen soveltamista. Tuloksena syntynyt San Antonion julistus kytki autenttisuuden tiukasti kulttuurisen identiteetin käsitteeseen ja painotti sitä, että autenttisuus on materiaalisille monumenteille ja kulttuuriperintökohteille

within the network of different material and immaterial relationships, between heritage objects, people and places. The almost magical power of authenticity, which is hard to verbalise, would, in other words, according to this approach, be based on the interaction between humans and things.

The notions presented in the research have indeed influenced and been reflected in the international charters for cultural heritage and through them into steered practices. On ICOMOS's suggestion, the World Heritage Committee assembled already in the 1990s an international group of experts and organisations to discuss the concept of authenticity and its application to the World Heritage Convention, as well as more generally in practices linked with heritage. The intellectual thinking and debates during an international conference held in Japan in 1994 were encapsulated in the Nara Document on Authenticity, which finally raised the issue of authenticity as one of the key concepts in the official cultural heritage discourse.

What was new in the Nara Document was that authenticity was no longer perceived merely as the originality of the materials, but rather the concept was defined more comprehensively than previously from the perspective of the material and immaterial cultural heritage, as well as the perspective of the heritage process and heritage community that produces cultural heritage. In other words, authenticity was seen as fixed to certain cultural contexts, thus making it impossible to provide any universally applicable criteria. It was also seen that cooperation and debate between the experts – who represented different areas of the world and who examined cultural diversity – and the local communities are necessary in order to further develop the application of the concept of authenticity.

This discussion was continued already in 1996 when the ICOMOS national committees of the nations of the Americas met in San Antonio in the USA in order to reflect upon the application of the concept of authenticity as presented in the Nara Document. The result of this was the Declaration of San Antonio, which linked

annettu arvo, jonka määrittelystä vastaavat nimenomaan ne yhteisöt, joille kohteilla on merkitystä. Tämänkin periaate tukee ajatusta siitä, että kulttuuriperinnön rekonstruoinnista kriisin jälkeen ei voida keskustella, saati päättää ilman kulttuuriperintöä tuottavien ja ylläpitävien yhteisöjen osallisuutta.

Lopuksi

Kriisien ratkaiseminen sekä yksilöiden ja yhteisöjen kannalta parhaat selviytymisstrategiat kriisin jälkeen riippuvat tilanteesta, osallisista ja heidän pyrkimyksistään sekä kriisin syistä, joten yleispätevää toimintamallia kriisien jälkihoitoon ei ole mahdollista antaa. Kulttuuriperinnön näkökulmasta kyse on lopulta siitä, kuinka erilaiset kertomukset ja kokemukset yhtäältä kriisiä edeltävästä menneisyydestä, itse kriisistä ja toisaalta visiot kriisin jälkeisestä tulevaisuudesta esitetään sekä siitä, ketkä tässä prosessissa pääsevät ääneen ja tulevat kuulluiksi.

authenticity directly with the concept of cultural identity, and emphasised that authenticity is a value given to material monuments and cultural heritage sites, the responsibility for and definition of which lies with those communities for whom the sites have significance. This same principle also supports the idea that it is not possible to discuss the reconstruction of a cultural heritage site following a crisis, much less decide about it, without the involvement of the communities that produce and maintain the cultural heritage.

Conclusion

The solution to crises and the best survival strategies of individuals and communities depend on the situation, the stakeholders and their objectives, as well as the causes of the crises – and thus it is impossible to provide a universal operational model for the aftermath of a crisis. From the perspective of cultural heritage, it is ultimately a matter of how different narratives and experiences are presented from, on the one hand, the past that precedes the crisis, the crisis itself and, on the other hand, as visions of the future post-crisis, and who in this process gets to have a say and be heard.

Lähteitä References

- Connor, A. (2016). Heritage in an Expanded Field: Reconstructing Bridge-ness in Mostar. Teoksessa W. Logan, M. Nic Craith & U. Kockel (toim.) *A Companion to Heritage Studies*. Chichester: Wiley-Blackwell, 254–267.
- Daly, P. & Chan, B. (2016). “Putting Broken Pieces Back Together”: Reconciliation, Justice, and Heritage in Post-Conflict Situations. Teoksessa W. Logan, M. Nic Craith & U. Kockel (toim.) *A Companion to Heritage Studies*. Chichester: Wiley-Blackwell, 491–506.
- European Commission/CORDIS (Community Research and Development Information Service) (2013). CRIC Result In Brief: Rebuilding heritage and identity after war [Verkkosivusto]. URL: http://cordis.europa.eu/result/rcn/90653_en.html [Luettu 6.2.2017].
- Forde, S. (2016). The bridge on the Neretva: Stari Most as a stage of memory in post-conflict Mostar, Bosnia-Herzegovina. *Cooperation and Conflict* 51 (4), 467–483.
- Giblin, J. D. (2014). Post-conflict heritage: symbolic healing and cultural renewal. *International Journal of Heritage Studies* 20 (5), 500–518.
- Harrison, R. (2013). *Heritage. Critical Approaches*. Routledge, London.
- Jones, S. (2010). Negotiating Authentic Objects and Authentic Selves: Beyond the Deconstruction of Authenticity. *Journal of Material Culture* 15 (2), 181–203.
- Jones, S. & Yarrow, T. (2013). Crafting authenticity: An ethnography of conservation practice. *Journal of Material Culture* 18 (3), 3–25.
- Khalaf, R. W. (2017). A viewpoint on the reconstruction of destroyed UNESCO Cultural World Heritage Sites. *International Journal of Heritage Studies* 23 (3), 261–274.
- Moshenska, G. (2015) Curated Ruins and the Endurance of Conflict Heritage. *Conservation and Management of Archaeological Sites* 17 (1), 77–90.
- Silverman, H. (2015). *Heritage and Authenticity*. Teoksessa E. Waterton & S. Watson (toim.) *The Palgrave Handbook of Contemporary Heritage Research*, 69–88.
- Smith, L. (2006). *Uses of Heritage*. Routledge, New York.
- Sørensen, M. L. S. & Viejo-Rose, D. (toim.) (2015). *War and Cultural Heritage. Biographies of Place*. New York: Cambridge University Press.
- Viejo-Rose, D. (2013). Reconstructing Heritage in the Aftermath of Civil War: Re-Visioning the Nation and the Implications of International Involvement. *Journal of Intervention and Statebuilding* 7 (2), 125–148.
- Viejo-Rose, D. & Sørensen, M. L. S. (2015). *Cultural Heritage and Armed Conflict: New Questions for an Old Relationship*. Teoksessa E. Waterton & S. Watson (toim.) *The Palgrave Handbook of Contemporary Heritage Research*. Basingstoke & New York: Palgrave Macmillan, 281–296.

Tyrvään Pyhä Olavi. Tilallinen rekonstruktio ja tunnelman palauttaminen

St. Olaf's Church in Tyrvää. A spatial reconstruction and returning the ambience

Ulla Rahola

Tyrvään Pyhä Olavi, yksi Suomen noin kuudestakymmenestä keskiaikaisesta kirkosta, tuhoutui tulipalossa syksyllä 1997. Kirkko oli erityinen, sillä se oli ollut vailla vakituista käyttöä lähes 150 vuotta, ja sen 1600- ja 1700-luvuilta periytyvä sisätila oli säilynyt lähes muuttumattomana tuhopolttoon asti. Kirkon äkillinen tuhoutuminen synnytti paikkakunnalla voimakkaan kaipauksen: tuhoutunut sisustus ja sen tunnelma haluttiin takaisin säilyneiden kivimuurien sisään.

Jälleenrakentamisen prosessi oli pitkä ja kesti 12 vuotta ennen kuin uusin maalauksin koristeltu kirkko avattiin jälleen yleisölle. Ulkopuolen rekonstruktioista tehtiin päätös melko pian tuhon jälkeen, mutta sisätilan tulevaa ratkaisua pohdittiin monella taholla, paikallisesti ja valtakunnallisesti. Keskustelujen johtopäätös oli, ettei sen jälleenrakentamiseen ollut ainoastaan yhtä oikeata tapaa. Kyseessä oli kirkon oleellisen tuhoutuneen osan korvaaminen uudella, mitä voidaan verrata lacunan käsittelyyn taideteoksessa. Sisätilan puuttumisen synnyttämä aukko ei ollut korvattavissa alkuperäisen kaltaisella kuvalla, sillä täsmällinen tieto rakennuksen yksityiskohdista puuttui. Uuden sisustuksen tuli kuitenkin vastata ihmisten kaipuuseen menetetyistä kirkkotilasta.

Tyrvään Pyhän Olavin rakentamisen prosessi oli onnellinen yhdistelmä Museoviraston sekä yksityisten ja paikallisten toimijoiden yhteistyötä. Jälkikäteen

St. Olaf's Church in Tyrvää, one of approximately 60 medieval stone churches in Finland, was destroyed in a fire in autumn 1997. The church was exceptional in that it had not been in regular use for almost 150 years, and its interior, dating from the 17th and 18th centuries, had until the arson attack been preserved almost intact. The dramatic destruction of the church generated a strong yearning within the community: they wanted its destroyed interior and ambience to be returned within the preserved stone walls.

The rebuilding process was lengthy, and it took twelve years before the church, decorated with new paintings, was reopened to the public. A decision about the reconstruction of the exterior had been made quite soon after the devastation, but there had been extensive discussion on both a local and national level about the future solution for the interior. The conclusion to the debates was that there was no single correct way of rebuilding the church. It was a matter of replacing a destroyed essential part of the church with a new one, something that can be compared to the treatment of a lacuna in an artwork. The void created by the missing interior could not be replaced by a look similar to the original, because exact knowledge about the details of the building were lacking. The new interior was nevertheless supposed to be a response to people's yearning for the lost one.

analysoituna työlle oli eduksi sen hidas toteutustapa, tehtävään sitoutuneet työntekijät sekä puuliitosten käyttö rakentamisessa. Paikalliset vapaaehtoiset, jotka olivat jo osallistuneet kirkon hiljattain kunnostetun paanukaton rakentamiseen, jatkoivat luontevasti jo 1700-luvun seurakuntalaisia velvoittanutta kirkonrakentamisen perinnettä. Vanhat työmenetelmät ohjasivat myös toteutuksen laatua ja ulkoasua rakenteiden puupinnoista aina taiteilijoiden vanhan kuvaohjelman mukaisiin moderneihin tulkintoihin asti.

Kirkon puuosat tuhoutuivat tulipalossa 21.9.1997. Kuva Vammalan pelastuslaitos

The wooden parts in the church were destroyed in the fire on September 21, 1997. Photo: Vammala Fire Department.

The building process of St. Olaf's Church in Tyrvää was a fortunate collaboration with the Finnish National Board of Antiquities as well as private and local stakeholders. What proved particularly advantageous when retrospectively analysing the work were the slow implementation method, the workforce who were committed to the task, as well as the use of wood joinery in the construction. Local volunteers, who had already participated in the then recently carried out renovation of the church's shingle roof, effortlessly continued the church-building tradition which had been an obligation of the parishioners already in the 18th century. The traditional working methods also guided the quality of the implementation and the appearance of the structures, ranging from the wood surfaces to the artists' modern interpretations of the church's old pictorial programme.

Kriisin jälkeen käynnistyi yhteisöllinen prosessi

Tyrvään myöhäiskeskiaikainen, Pyhälle Olaville omistettu kivikirkko oli jäänyt vaille käyttöä vuonna 1855 Tyrvään uuden kirkon valmistuttua. Se oli kuitenkin noussut suosituksi kesäkirkoksi sekä tunnelmallisen Tuomaankirkon pitopaikaksi 1970-luvulla.

1990-luvulla huomattiin kirkon Suomen vanhimpiin lukeutuvan, kirkonrakentaja Antti Piimäsen johdolla 1760-luvulla tehdyn paanukaton olevan kunnostuksen tarpeessa. Haapapuisen paanukaton kunnostaminen aloitettiin Museoviraston johdolla Vammalassa vuonna 1993. Seurakunta kävi tulevaa kattotyötä varten tutustumassa Elimäen kirkon kattoprojektiin, jossa paanut oli tehty konetyönä ja asennettu talkoilla, ja teki rohkean päätöksen uusien huonokuntoisten paanukaton etelälape kokonaan talkoovoimin. Tästä käynnistyi tapahtumasarja, jonka tuloksena nykyisessä Sastamalassa, Kallialan kylässä seisoo nyt ulkoasultaan vanhan näköinen, mutta sisältä uudenlainen kirkko.

Katon rakentaminen talkoilla synnytti suomalaisissa sekä erityisesti vammalalaisissa ennennäkemättömän kansalaisliikkeen. Joukoittain ihmisiä kävi kirkon lähistölle perustetussa veistotilassa sekä eri puolella Suomea pidetyissä tilaisuuksissa veistämässä yhden tai useamman paanun kirkon kattoon. Riemujuhlaa kirkon katon valmistumisen kunniaksi vietettiin elokuun viimeisenä päivänä 1997. Vain kolme viikkoa juhlan jälkeen, syyskuun 21. päivänä, kirkko sytytettiin tuleen. Palossa tuhoutui kirkon keskiaikainen kattorakenne, 1700-luvulta peräisin ollut pohjoislape ja etelälappeen vasta rakennettu paanukate sekä 1780 valmistunut ainutlaatuinen puinen sisätila maalauksineen.

Kirkon vielä savuavilla raunioilla tuhopolttoa seuranneena päivänä lausuttiin sanoja, joilla oli suuri vaikutus siihen, miten kirkko rakennettiin uudestaan. Museoviraston pääjohtaja Henrik Lilius lupasi viraston kaiken tuen kirkon jälleenrakentamiseen, ja paanukaton etelälappeen uusineet talkoolaiset ilmoittivat voivansa tehdä koko katon talkoilla. Noin kuukausi

A community-oriented process initiated after crisis

Tyrvää's late-medieval stone church dedicated to St. Olaf had not been in regular use since the completion of Tyrvää's new church in 1855. It had nevertheless become popular for its use during the summertime and formed an evocative setting for a candle-lit procession and service to celebrate the beginning of the Christmas period, first held there in the 1970s.

The church's shingle roof was one of the oldest in Finland, having been built in the 1760s under the direction of church builder Antti Piimänen. In the 1990s it was noted that the roof was in need of renovation. The renovation of the aspen shingle roof was begun in Vammala in 1993 under the direction of the National Board of Antiquities. In preparation for the forthcoming roofing work, the parish visited the Elimäki Church roof project, where the new shingles had been made by machine and installed by volunteers. Afterwards, the Tyrvää parish made the bold decision to renew the south plane of the shingle roof, which was in a poor condition, entirely through voluntary work. This was the very starting point for a series of events, the result of which is that today in the village of Kallia, in present-day Sastamala, there now stands a church with a traditional-looking exterior but with a new interior.

Building the roof with voluntary work generated an unprecedented citizen movement among the Finnish population and particularly among the residents of Vammala. Masses of people visited the work space set aside in the vicinity of the church for hewing the shingles, and they also participated in events held in various locations in Finland to hew one or several shingles for the church roof. The celebrations held to mark the completion of the church roof were held on the last day of August 1997. Only three weeks later, however, on September 21, the church was set on fire. In the fire the church's medieval roof construction, the 18th-century northern roof plane and the recently renewed shingles of the southern roof plane as well as the unique wooden interior with its paintings completed in 1780 were

*Pyhän Olavin kirkon sisätila 1990-luvun alussa.
Kuva Martti Jokinen, Museovirasto
The interior of St. Olaf's Church in the early 1990s.
Photo: Martti Jokinen, National Board of Antiquities.*

*Parven hiiltyneitä rakenteita. Kuva Ulla Rahola
The charred structures of the gallery. Photo: Ulla Rahola*

palon jälkeen Vammalassa pidetyssä keskustelutilaisuudessa Arkipiispa John Vikström ilmaisi toiveen kirkon rakentamisesta tunnelmaltaan entisen kaltaiseksi.

Päätös Pyhän Olavin kirkon jälleenrakentamisesta lämmittämättömäksi käyttökirkoksi syntyi pian palon jälkeen. Työ käynnistyi heti tuhon jälkeen kirkon väliaikaisella kattamisella sekä suunnittelun aloittamisella. Ulkopuolen korjauksen suunnittelusta vastasi Museovirasto. Alusta alkaen oli selvää, että Rautaveden kansallismaisemaan oleellisesti kuuluva kirkko saisi takaisin menetetyn ulkoasunsa, varsinkin kun osaavat tahot ja henkilöt olivat ilmoittautuneet työn tekijöiksi. Päätös Pyhän Olavin kirkon jälleenrakentamisesta

all destroyed.

On the day following the arson, words were spoken on the still smouldering ruins of the church which had a great impact on how the church would be rebuilt. The Director General of the National Board of Antiquities, Henrik Lilius, promised their full support in the rebuilding of the church, and the volunteers who had renewed the southern roof plane of the shingle roof promised that they would be able to rebuild the entire roof with voluntary work. Around one month after the fire, in a public debate held in Vammala, Archbishop John Vikström expressed his wish that the church would be rebuilt so that its ambience would be same as before.

Kirkon sisätila tulipalon jälkeen. Kuva Reijo Keskikiikonen

The church interior after fire. Photo: Reijo Keskikiikonen.

lämmittämättömäksi käyttökirkoksi syntyi pian palon jälkeen. Työ käynnistyi heti tuhon jälkeen kirkon väliaikaisella kattamisella sekä suunnittelun aloittamisella. Ulkopuolen korjauksen suunnittelusta vastasi Museo-*virasto*. Alusta alkaen oli selvää, että Rautaveden kansallismaisemaan oleellisesti kuuluva kirkko saisi takaisin menetetyt ulkoasunsa, varsinkin kun osaavat tahot ja henkilöt olivat ilmoittautuneet työn tekijöiksi. Sisätilan toteuttamiselle ei sen sijaan ollut itsestään selvää ratkaisua. Tehtäisiinkö tarkka kopio menetetystä sisätilasta, ratkaistaisiinko se modernilla muotokielellä vai olisiko ratkaisu jotain siltä väliltä?

Tyrvään Pyhän Olavin kirkon jälleenrakentamisen rakennustoimikunta asetti työryhmän tekemään ehdotuksia kirkon sisätilan uudelleenrakentamiseksi joulukuussa 1997. Sisätilyöryhmän puheenjohtajaksi kutsuttiin rovasti Timo Kökkö ja jäseniksi akateemikko Juha Leiviskä, arkkitehti Maija Kairamo, taiteilija Mauri Kunnas, emäntä Sirkka Niemi, sekä seurakunnan rakennustoimikunnan edustajina kirkkoherra Osmo Ojansivu, toimitusjohtaja Pertti Järvinen, kirjastotoimen johtaja Ilpo Tiitinen ja kurssisihteeri Maiju Vuo-

Talkoolaisten suunnittelema liitosdetalji penkin istuimessa. Kuva Kimmo Räisänen

Detail of a joint in the pew designed by volunteers. Photo: Kimmo Räisänen.

The decision to rebuild St. Olaf's Church as an unheated building for occasional use only was made soon after the fire. The work began immediately after the destruction by constructing a temporary roof over the church and initiating the planning process. The National Board of Antiquities was responsible for the planning of the repairs to the exterior. From the very beginning it was clear that the church, which was an essential part of the national landscape of Rautavesi, would recover its lost exterior appearance, especially because skilled parties and individuals had committed themselves to the task. There was, however, no obvious solution for the implementation of the interior. Should an exact copy of the lost interior be built, should it be resolved through a modern form language, or should the solution be something in between these?

The building committee for the rebuilding of St. Olaf's Church in Tyrvää established a working group in December 1997 to come up with proposals for therebuilding of the church interior. The Reverend Timo Kökkö was invited to be chairman of the interior working group, the other members of which were aca-

renoja.

Työryhmän toimeksianto sisälsi kirkon säilyttämisen edelleen lämmittämättömänä tilana ja pyrkimyksen sen sisätilan tunnelman palauttamisesta entisen kaltaiseksi käyttämällä puuta, käsityötaitoja sekä perinteisiä väriaineita ja muita materiaaleja sekä menetelmiä. Toimeksiantoon sisältyi myös ohje rakentaa kirkko perusratkaisuiltaan paloa edeltävään asunsa, mutta kuitenkin siten, että penkkirivien mitoitus tarkistetaan ja että esimerkiksi paloturvallisuuden edellyttämät ratkaisut tehdään yhteistyössä asianomaisten viranomaisten kanssa.

ICOMOSin Suomen osaston keskustelutilaisuudet

Helsingissä järjestettiin asiasta poikkeuksellisesti kaksi valtakunnallista keskustelutilaisuutta, ensimmäinen puoli vuotta palon jälkeen. Siinä punnittiin jälleenrakentamisen eri vaihtoehtoja, myös sitä, tulisiko sisätilaa heti toteuttaa ollenkaan. Toinen tilaisuus järjestettiin vuotta myöhemmin sisätilatyöryhmän saatua työnsä valmiiksi. Näissä tilaisuuksissa käsiteltiin eri mahdollisuuksia kirkon jälleenrakentamiseksi, yhtenä vaihtoehtona täydellinen rekonstruktio ja sen oikeutus. Useiden asiantuntijoiden mielestä jälleenrakentamisella ei saataisi takaisin alkuperäistä rakennusta. Todettiin myös, ettei toteutukselle ollut oikeita tai vääriä ratkaisuja.

Ensimmäisessä, Säätytalossa 9.3.1998 pidetyssä keskustelutilaisuudessa alustajina olivat arkkitehti Maija Kairamo, rakennuskonservaattori Olli Cavén, professori, arkkitehti Tore Tallqvist, Vammalan ev. lut. seurakuntayhtymän talouspäällikkö Pauli Koivula ja kirkkovaltuuston puheenjohtaja Risto Tuori sekä akateemikko, arkkitehti Juha Leiviskä.

Tilaisuuden avannut arkkitehti Maire Mattinen korosti, että ICOMOS restauroinnin alan asiantuntijajärjestönä pyrkii käynnistämään keskustelua erilaisista ongelmista. Tilaisuuden tarkoituksena ei ollut tehdä päätöksiä, vaan niiden tekeminen kuului seurakunnalle ja viranomaisille. Hänen mukaansa

demician and architect Juha Leiviskä, architect Maija Kairamo, artist Mauri Kunnas, farmer Sirkka Niemi, and, as representatives of the parish building committee, the parish minister Osmo Ojansivu, managing director Pertti Järvinen, director of library services Ilpo Tiitinen, and college course secretary Maiju Vuorenoja. The working group's mandate included preserving the church as an unheated space and endeavouring to return the interior ambience, one similar to the previous, through the use of wood and craftwork as well as traditional colours and other materials and working methods. The mandate also entailed the directive to rebuild the church so that the overall appearance would correspond to the one it had before the fire, but nevertheless such that the dimensions of the pews would be reviewed and, for instance, solutions required by fire safety would be carried out in cooperation with the relevant authorities.

ICOMOS-Finland discussions

Two exceptional national-level discussions were held in Helsinki on the issues related to the rebuilding of the church. The first of these was held just six months after the fire, in which alternatives for the rebuilding were discussed, including whether the interior should be rebuilt immediately. The second debate was held a year later, after the interior working group had completed their task. In these discussions, different options for the rebuilding of the church were discussed, including the complete reconstruction and the justification for it. In the opinion of several experts, rebuilding would not bring back the original building. It was also stated that there were no right or wrong solutions for the implementation.

In the first discussion, held in the House of the Estates in Helsinki on March 9, 1998, the introductory presentations were made by architect Maija Kairamo, building conservator Olli Cavén, architect Professor Tore Tallqvist, finance director of the Evangelical Lutheran Church in Vammala Pauli Koivula, and the

aikaa oli tuolloin kulunut sen verran, etteivät tunteet olleet enää aivan pinnalla ja kirkon jälleenrakentamisesta voitiin keskustella analyttisesti. Hän otti esiin kysymyksen rekonstruktiosta ja sen oikeutuksesta sekä muistutti, että Venetsian julistus suhtautuu rekonstruktion varsin kriittisesti:

Peruslähdekohtana on aina muistettava, ettei tuhoutunutta alkuperäistä kirkkoa voida koskaan saada sellaisenaan takaisin, kopio on vain eräänlainen "kuva" menneestä. Rekonstruktion oikeutukselle on luotu doktriineja, joissa otetaan huomioon katastrofista kulunut aika, menetetyin kohteen dokumentoinnin taso ja myös erilaisia eettisiä vaikutteita. Tämän tyyppisiin seikkoihin vedoten on esimerkiksi Vanhan Varsovan rekonstruktiota pidetty kansainvälisestikin hyväksyttynä ratkaisuna. Mutta tiedämme toki, etteivät ratkaisut läheskään aina nojaa yksin teoriaan vaan myös tunteet ovat tärkeitä tekijöitä päätöksiä tehtäessä. On syytä keskustella, mitä rekonstruktiolla voitaisiin Tyrvöällä saavuttaa; miten pitkälle olisi mahdollista palauttaa menetetty kirkko. Tyrvöän Pyhän Olavin kirkko on maiseman keskipiste ja tuntuukin luonnolliselta, että sen ulkoasu palautetaan. Päätös siitä, että kirkon kattorakenteet ja päänukate tehdään tuhoutuneen katon mallin mukaisesti sekä työtavoiltaan, materiaaleiltaan että rakenteiltaan on jo tehty, mutta sisätilojen suhteen tilanne on avoin.

Keskustelussa kävi selkeästi ilmi, että jälleenrakentamiseen ei ollut olemassa yhtä ainoata oikeaa ratkaisua. Jälleenrakentamisen oikeutus oli olemassa, mutta kirkon tarkka rekonstruktio ei ollut mahdollista. Oikean ratkaisun löytämiseksi tuli keskustella niistä merkityksistä, jotka restauroinnin avulla tahdoimme välittää tuleville sukupolville. Professori, arkkitehti Tore Tallqvistin mukaan ulkopuolella ongelmat olivat pienet, koska kirkko korjattaisiin laajaan kulttuurimaisemaan. Sisäpuolella tilanne oli toinen:

Vaarana on se, että halutessamme hyväntahtoisesti rekonstruoida vanhoja sisätiloja on ilmeinen riski, että emme kuitenkaan pysty toteuttamaan niitä. Keskittyminen menetetyin aitouden ja tyylin palauttamiseen synnyttää helposti vastoin tahtoaamme kuolleen muodon. Sisätilan maisemalliset ja tunnelmalliset merkitykset jäävät helposti kokematta.

Palossa säästyneen lukkarinpenkin rakennedetaljeja.

Kuva Ulla Rahola

Structural details of the cantor's bench, which was spared in the fire. Photo: Ulla Rahola

director of the church council Risto Tuori, as well as academician and architect Juha Leiviskä.

In her opening address, architect Maire Mattinen emphasised that ICOMOS, as an expert organisation in the field of restoration, aims to initiate discussions about various problems. The purpose of the discussion was not to make decisions – indeed, that would be the task of the parish and the authorities. According to Mattinen, so much time had then passed that feelings were no longer raw, and there could be an analytical discussion about the rebuilding of the church. She also raised the question of reconstruction and its justification, and reminded the audience that the Venice Charter has a rather critical attitude to reconstruction:

*Parven rakennedetalji. Kuva Ulla Rahola
Gallery structural detail. Photo: Ulla Rahola*

Tunnelma ja elävä perinne ovat kytköksissä toisiinsa.

Tallqvist toivoi myös, että tavoitteista keskusteltaisiin perusteellisesti ennen kuin päädytään rakennustöidenpiteisiin. Monet muutkin asiantuntijat korostivat hidasta lähestymistapaa jälleenrakentamiseen. Seurakuntayhtymän edustajat toivat paikallisenäkemyksiä asiaan:

Ympäri maata oli tullut kannanottoja, että kirkko on rakennettava uudelleen. Lahjoituksia tulee ympäri valtakuntaa. Paine on valtava. Kannanotot viitoittavat tietä. Sama kirkko, sama tunnelma on saatava takaisin. Kaipaus on suuri. Eikö pitäisi jättää konkreettinen osa kirkkoa rakentamatta? Haava, joka sydämessä on, voitaisiin jättää näkyviin rakennukseen.

"The premise one must always keep in mind is that one can never recover as such the destroyed original church, and a copy is akin only to an 'image' of the past. Doctrines have been established for the justification for reconstruction, where the time that has past since a catastrophe, the level of documentation on the lost site, and also various ethical influences are all taken into consideration. With reference to these kinds of issues, the reconstruction of, for example, old Warsaw has been considered an internationally approved solution. But of course, we know that solutions do not always rely on theory alone, but rather that also feelings are important factors in decision making. It is important to discuss what can be achieved with a reconstruction in Tyrvää; to what extent would it be possible to return the lost church?"

St. Olaf's Church in Tyrvää is the centre point of the landscape and it does indeed seem natural that its exterior would be returned. The decision has already been made to rebuild the roof construction and the shingle roofing in accordance with the model of the destroyed roof, in terms of the working methods, materials and construction, but as regards the interior the situation is still open."

During the discussion, it became clear that there was no single correct solution for the rebuilding. There was justification for rebuilding the church, but a precise reconstruction was not possible. To find the correct solution, it was necessary to discuss the meanings that we would wish to convey to future generations through restoration. According to architect Professor Tore Tallqvist, the problems on the exterior were small, because the church would be repaired as part of the wider cultural landscape. In the interior, however, the situation was different:

"The danger is that when in good faith we want to reconstruct old interiors, there is an obvious risk that we are nevertheless unable to realise them. Focusing on returning lost authenticity and style easily creates, against our own wishes, a dead form. The significance in regard to the scenery and ambience of the interior easily remain beyond reach. The ambience and living tradition are interconnected."

Tallqvist also hoped that there would be a thorough discussion about the objectives before any building

Talkoolaiset aloittelevat parven kaiteen tekoa. Kuva Ulla Rahola

Volunteers beginning the construction of the gallery rail. Photo: Ulla Rahola

Museoviraston pääjohtajan Henrik Liliuksen mukaan jälleenrakentamiseen ei ollut selkeää ratkaisua. Hän piti rakennusta orgaanisena ja historiallisena prosessina. Pyhän Olavin kirkon tapauksessa puutui eväät täydelliseen rekonstruktioon. Hän kysyikin: Voidaanko muoto rekonstruoida, kun tieto puuttuu? Samaa asia pohti opettaja Pasi Kaarto (Vantaan ammatti- ja taideteollisuusoppilaitos, kulttuuriala). Hän ei uskonut, että rekonstruktioilla päästäisiin hyvään tarkkuuteen, koska yksityiskohtaista tietoa ei ollut riittävästi: Mikä ero on lasikuituisella Tyrvään Pyhän Olavin kirkolla ja sen 50 % rekonstruktioilla? Mitkä olivat kirkon arvot: esteettiset, tilalliset sekä muut arvot? Kirkko oli vanha. Vanhuutta emme saa takaisin. Kyseessä ovat paljolti immateriaaliset arvot.

measures took place. Many other experts, too, emphasised the need for a measured approach towards the rebuilding. The representatives of the parish council brought a local perspective to the matter:

"Around the country, the opinion has been expressed that the church must be rebuilt. Donations arrive from around the country. The pressure is enormous. The opinions indicate the path forward. The same church, the same ambience, must be returned. The yearning is great. Shouldn't one leave just a concrete part of the building unbuilt? The wound in the heart could be left visible in the building."

According to Henrik Lilius, the Director General of the National Board of Antiquities, there was no obvious solution for the rebuilding. He regarded a building

Parven kaiteen peilit suunniteltiin alun perin irrotettaviksi. Kuva Ulla Rahola

The insets of the gallery rail were originally designed to be detachable. Photo: Ulla Rahola

Arkkitehti Maija Kairamo, Museoviraston edustaja kirkon rakennustoimikunnassa, esitti, että talkooprosessi voisi jatkua sisätilassa. Hän piti parempana nykytaiteilijoiden näkemyksiä vanhoista maalauksista kuin niiden suoraa kopioimista ja ehdotti tekemisen prosessin rekonstruoinnista materiaalin kopioimisen sijaan. Yhteenvetona keskustelusta Maire Mattinen totesi, että *tarvitaan malttia, tutkimusta ja enemmän tietoa*. Hän esitti myös kysymyksen: *Ovatko mahdolliset vaihtoehdot: uusi, oman aikansa moderni ratkaisu / 'sillisalaatti' / pyrkimys täydelliseen rekonstruktioon? Voidaanko panna eri linjoja liikkeelle?*

Vammalan seurakuntayhtymä tilasi sisätilatyöryhmän työn tueksi kirkon mittapiirustuksiin ja runsaaseen valokuva- sekä videoaineistoon perustuvat rekonstruktiopiirustukset konservaatööri Viktor Lahdelta.

as an organic and historical process. In the case of St. Olaf's Church, the ingredients for a complete reconstruction were missing. He indeed asked: *"Can the form be reconstructed when the information is missing?"* The same issue was analysed by Pasi Kaarto, a teacher in the field of culture at Vantaa College of Crafts and Design; he did not believe that a reconstruction would achieve a good accuracy because there was insufficient information about the details: *"What is the difference between a glass-fibre St. Olaf's Church and its 50% reconstruction? What were the values of the church: aesthetic, spatial, as well as other values? The church was old. We can not return its age. The question is to a large extent about immaterial values."*

Architect Maija Kairamo, the National Board of Antiquities' representative in the parish's building

Ylin lista kiinnitettiin kuitenkin kiinteästi peilirakenteisiin. Kuva Ulla Rahola

The top list was nevertheless permanently fixed to the inset structure. Photo: Ulla Rahola

Vammalan seurakuntayhtymä tilasi sisätilatyöryhmän työn tueksi kirkon mittapiirustuksiin ja runsaaseen valokuva- sekä videoaineistoon perustuvat rekonstruktiopiirustukset konservattori Viktor Lahdelta. Sisätilatyöryhmä teki ehdotuksen kirkon rakennustoimikunnalle toukokuussa 1999 kirkon sisätilan rakentamiseksi vanhojen mittapiirustusten ja rakennustoimikunnan tilaamien Lahden laatimien piirustusten mukaan lähes sellaiseksi kuin se ennen tuhoutumistaan oli. Jälleenrakentamisessa tuli käyttää hyväksi vanhaa rakennustekniikkaa ja ratkaisussa tuli noudattaa kaikkea sitä, mitä tilojen käyttö kokoontumistilana vaatii. Työryhmä toivoi, että kaikki säilyneet osat ja materiaalit hyödynnettäisiin kirkkoa uudelleen rakennettaessa.

committee, proposed that the voluntary work process could continue also in the interior. She felt that contemporary artists' interpretations of old paintings were better than making direct copies, and suggested reconstructing the building process instead of copying the material. In summarising the discussion, Maire Mattinen noted that "moderation, research and more information are necessary." She also posed the following question: "Are these the possible alternatives: a new modern solution representing its own time / a 'mishmash' / aiming for a perfect reconstruction? Can there be parallel lines of action?" In support of the interior working group, the Vammala Parish Council commissioned reconstruction drawings

Toinen keskustelutilaisuus, jonka otsikkona oli Tyrvään Pyhän Olavin kirkon jälleenrakentaminen, pidettiin Tieteiden talossa, Helsingissä 1.6.1999. Tilaisuudessa pitivät alustus- ja kommenttipuheenvuorot arkkitehti Sakari Mentu, konservaattori Olli Cavén, arkkitehti Martti Jokinen, rovasti Timo Kökkö, kirkkoherra Osmo Ojansivu, arkkitehti, Ph.D. Jukka Jokilehto, arkkitehti Eero Raatikainen sekä professori, arkkitehti Panu Kaila.

Tilaisuuden avasi jälleen Maire Mattinen, joka kuvaili erilaisia teorioita ja doktriineja, joita on tehty tuhoutuneiden ja uudelleenrakennettujen rakennusten suunnittelun tueksi. Yhdeksi esimerkiksi hän otti Tukholman Katariinan kirkon, jonka rakenteet menestyksellisesti rekonstruoitiin 1700-luvun menetelmin kirkon tuhouduttua tulipalossa vuonna 1990. Sisätiloiltaan kirkko oli sekoitus uutta ja vanhaa, ja sen kokonaisuus muotoutui vähitellen. Samoin Tyrvään Pyhän Olavin kirkon jälleenrakentaminen tulisi hänen mukaansa olemaan iso ja pitkä prosessi – mitä se oli ollut jo koko kirkon rakentamisajan.

Kirkon sisätilatyöryhmän puheenjohtaja, rovasti Timo Kökkö esitteli sisätilojen restaurointivaihtoehtoja. Työryhmä oli harkinnut kolmea vaihtoehtoa, joista ensimmäinen oli jäljennöksen tekeminen tuhoutuneesta kirkosta, toinen kirkon tilajaon uudelleen rakentaminen sekä kolmas olemassa olevan tilanteen säilyttäminen. Äärivaihtoehtoina katsottiin olevan tuhoutuneen ainutlaatuisen arvokkaan museoesineen jäljennöksen rakentaminen menetettyyn kirkkoon liittyneiden mielikuvien synnyttämien odotuksien tai kaiken säilyneen säilyttävä, tämän päivän käyttöä parhaiten palveleva sakraalitala. Tutkittuaan eri vaihtoehtoja työryhmä päätti ainoana ehdotuksenaan esittää avaraa kirkkotilaa, jossa olisi 1500-luvun seinät, 1600-luvun lattia, 1700-luvun katto, ikkunat ja ovet sekä 2000-luvun istuimet.

Tunnelman palautuksesta rovasti Kökkö arveli olevan epävarmaa, tuoko paraskaan rekonstruktio tuhoutuneen kirkon tunnelmaa takaisin. Menneiden sukupolvien ja ihmisten läsnäolo oli käsin kosketeltava

of the church from the conservator Viktor Lahti, based on existing measured drawings and an abundance of photographic and video material. The interior working group put forth their own proposal to the church building committee in May 1999 to rebuild the church interior in accordance with the old measured drawings and the drawings commissioned from Lahti such that it would look almost like it did before the fire. Also, traditional building techniques should be used in the rebuilding and the solution should adhere with everything that was required for the spaces to be used as a space of congregation. The interior working group hoped that all preserved parts and materials would be utilised in the rebuilding of the church.

The second discussion, titled “The rebuilding of St. Olaf’s Church in Tyrvää”, was held at the House of Science and Letters in Helsinki on June 1, 1999. Introductory presentations and responses were made by architect Sakari Mentu, conservator Olli Cavén, architect Martti Jokinen, the Reverend Timo Kökkö, parish minister Osmo Ojansivu, architect Dr. Jukka Jokilehto, architect Eero Raatikainen and architect Professor Panu Kaila.

The discussion was again opened by Maire Mattinen, who presented different theories and doctrines which have been used in support of the planning and rebuilding of destroyed buildings. One such example was the Katarina Church in Stockholm, the structures of which were successfully reconstructed using 18th-century methods after the church had been destroyed in a fire in 1990. The church’s interior was a mixture of new and old, and a totality has formed gradually over time. In the same way, the rebuilding of St. Olaf’s Church in Tyrvää would, according to Mattinen, be a major and lengthy process – which it had in fact already been during the original construction period.

The chairman of the church interior working group, the Reverend Timo Kökkö, presented different alternatives for the restoration of the interior. The working group had considered three alternatives, the first of which was to make a replica of the destroyed church,

the second was to recreate the spatial division of the church, and the third was to preserve the existing situation. The two extreme alternatives were seen to be the construction of a replica of the destroyed uniquely valuable museum object, which would be imbued with everything that people expected from the lost church, or preserving everything that could be preserved in order to create a sacral space that would best serve present-day use. Having researched the different alternatives, the working group decided that their only proposal would be an open, spacious church space which would have 16th-century walls, a 17th-century floor, tuhoutuneen kirkon jokaisessa penkkirivissä. Rekonstruktio voisi tuottaa kuolleen muodon. Työryhmän mukaan tuhoutuneen kirkon perusilme ja tunnelma oli saavutettavissa sillä, että kirkkoon rakennettaisiin tuhoutuneen kirkon tilajakoa käyttäen alttarilaitteet, saarnatuoli, lehterit ja penkkikorttelit. Penkeissä, lehtereiden kaiteissa ja monissa muissa yksityiskohdissa tuli seurata vanhoja muotoja. Sisätilassa tuli myös käyttää hyväksi vanhaa rakennustekniikkaa.

Tunnelman palautuksesta rovasti Kökkö arveli olevan epävarmaa, tuoko paraskaan rekonstruktio tuhoutuneen kirkon tunnelmaa takaisin. Menneiden sukupolvien ja ihmisten läsnäolo oli käsin kosketeltava tuhoutuneen kirkon jokaisessa penkkirivissä. Rekonstruktio voisi tuottaa kuolleen muodon. Työryhmän mukaan tuhoutuneen kirkon perusilme ja tunnelma oli saavutettavissa sillä, että kirkkoon rakennettaisiin tuhoutuneen kirkon tilajakoa käyttäen alttarilaitteet, saarnatuoli, lehterit ja penkkikorttelit. Penkeissä, lehtereiden kaiteissa ja monissa muissa yksityiskohdissa tuli seurata vanhoja muotoja. Sisätilassa tuli myös käyttää hyväksi vanhaa rakennustekniikkaa.

Työryhmä esitti myös, että kirkon kuvaohjelma voitaisiin toteuttaa käyttämällä oman aikamme taiteilijoita, jotka toteuttaisivat kuvat vanhan kuvaohjelman mukaisesti. Lisäksi se korosti rakennusprosessin koulutuksellista puolta, yhteistyötä kivirakenteiden osalta Tyrvään käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen kivilinjien opiskelijoiden ja mahdollista yhteistyötä Ikaalisten

an 18th-century roof, windows and doors, and 21st-century seating.

The Reverend Kökkö was doubtful whether even the very best reconstruction would return the ambience of the destroyed church. The presence of past generations and people was palpable in each row of the church pews. A reconstruction could produce a dead form. According to the working group, the basic appearance and ambience of the destroyed church could be achieved by building the altar furniture, pulpit, galleries and box pews following the spatial subdivision of the destroyed church. The pews, gallery rails, and many other details should follow the old forms. In the interior, also traditional building techniques should be utilised.

The working group also proposed that the pictorial programme for the church could be realised by using contemporary artists, who would execute the paintings by following the old pictorial programme. In addition, the working group emphasised the educational aspect of the building process; cooperation in the stone construction with students from the masonry course at Tyrvää College of Crafts and Design and the possible cooperation with students from the corresponding wood course at Ikaalinen College of Crafts and Design. The working group emphasised in particular the importance of high-quality planning design when building the interior. The architect would be working in cooperation with the National Board of Antiquities and the interior working group.

Architect Dr. Jukka Jokilehto emphasised in his own commentary that the rebuilding of such a church should be based on a thorough knowledge of the church. Reconstruction had been discussed a lot following the two world wars. At the time when the discussion was taking place, the issue was again topical in many places in the world, due to the wars in Bosnia, Serbia and Kosovo, as well as the earthquake in Assisi and terrorist bomb attack in Florence. Additionally, several building monuments had been destroyed by fire, due to either arson or carelessness, such as Teatro

Taiteilija Kuutti Lavosen luonnos maalaukseen Kylkihaavan pisto. Kuva UR
Artist Kuutti Lavonen's sketch for the painting 'The piercing of Christ'. Photo: UR.

Talkoolainen Kalevi Saari sovittaa veistämälä asehuoneen lattialankkua. Kuva UR
One of the volunteers, Kalevi Saari, carving a floor plank to fit in the porch. Photo: UR.

vastaavan oppilaitoksen puulinjan opiskelijoiden kanssa. Työryhmä korosti erityisesti korkeatasoisen ammattisuunnittelun tärkeyttä sisätilaa rakennettaessa. Suunnittelija tulisi toimimaan yhteistyössä Museo-
viraston ja sisätilatyöryhmän kanssa. Arkkitehti, Ph.D. Jukka Jokilehto korosti kommenttipuheenvuorossaan, että tällaisen kirkon jälleenrakentamisen tulisi perustua kirkon tuntemiseen. Rekonstruktio oli ollut esillä voimakkaasti viime sotien jälkeen. Keskusteluaikana asia oli jälleen ajankohtainen monin paikoin maailmaa, sodan takia Bosniassa, Serbiassa ja Kosovossa, maanjäristyksen seurauksena

la Fenice in Venice, Windsor Castle and the Schönbrunn Palace in Vienna. In all of these cases, the post-implementation was very different. Jokilehto quoted Professor Paul Philippot, the former director of IC-CROM, according to whom the solutions took shape during the building process.

"A decision has been made about the rebuilding of Tyrvää Church. Whatever materialises, it will be a building work of our time, a product of the 21st century as, for instance, in the case of the box pews. In every reconstruction there are always gaps. In my opinion, the building's ambience depends on how the space is divided up, and also materials have

Talkoolaiset höyläsivät härkähöylällä kaikki näkyvät puupinnat. Kuva Ulla Rahola

Volunteers planed all visible wooden surfaces with a two-handed plane. Photo: Ulla Rahola

Assisissa sekä pommiattentaatin johdosta Firenzesä. Lisäksi useita rakennusmuistomerkkejä oli tuhoutunut tuhopolton tai huolimattomuuspalon seurauksena kuten la Fenice Venetsiassa, Windsorin linna ja Schönbrunnin linna. Kaikissa näissä tapauksissa jälkitoteutus oli ollut hyvin erilainen. Jokilehto siteerasi ICCROMin entistä johtajaa, professori Paul Philippot'a, jonka mukaan ratkaisut muotoutuvat rakennusprosessista.

Tyrvään kirkon uudelleenrakentamisesta on tehty päätös. Mitä tahansa tullaan tekemään, se on meidän aikamme rakennustyö, 2000-luvun tulos, ajatelkaamme vaikka penk-

great significance. The quality of the work is important. If a copy is made, the quality of the work goes down. An exact measured drawing of the original never provides all the information, but rather acts as a constraint. I would indeed suggest a reconstruction in the overall sense, by allowing creative thinking and workmanship, so that the result is in its details a product of our time.

As regards the paintings, I would say that the artists should be given the freedom to make their own interpretations. I would compare the situation to, for instance, the music of Mozart and Bach: the musical notation exists but each performance is different. The artist reinterprets the thematics

kikortteleita. Jokaisessa rekonstruktiossa on aina aukkoja. Mielestäni rakennuksen tunnelma riippuu siitä, miten tila jaetaan, myös materiaalit merkitsevät paljon. Työn laatu on merkittävä. Jos tehdään kopio, työn laatu laskee. Alkuperäisestä tehty tarkka mittapiirustus ei anna kuitenkaan kaikkea tietoa ja toimii rajoittajana. Ehdotankin rekonstruktioita suurilta piirteiltään sallimalla luova ajattelu ja työ, jolloin lopputulos on yksityiskohdiltaan ja detaljeiltaan meidän aikaamme.

Maalauksista sanoisin, että taiteilijalla tulisi olla vapaus tehdä oma tulkinta. Vertaan tilannetta esimerkiksi Mozartin ja Bachin musiikkiin: nuotit ovat olemassa, mutta jokainen esitys on erilainen. Taiteilija tulkitsee uudelleen partituurin tematiikan ja tilarakenteen. Työssä tulisi valita looginen linja, joka viedään yksityiskohtiin – tämä esimerkiksi edellyttäisi uuden saarnatuolin tekemistä tilaan tuotavan vanhan sijasta. Dokumenttiaineistosta ei tulisi tehdä työpiirustuksia, vaan ne tehtäisiin uusiksi omalla ammattitaidolla ja -tiedolla.

Jokilehdon mukaan kyseessä ei ollut helppo työ, vaan se tulisi vaatimaan luovuutta. Rekonstruktion edellytyksiä ei ollut. Luominen ei tarkoittaisi, että tehtäisiin erilaista, vaan suunnittelua siten, että kädet, aivot ja sydän olisivat mukana. Muotoja ei tulisi kopioida. Hänen mielestään myöskään vanhojen esineiden tuominen kirkkoon ei ollut hyvä idea.

Sisätilan suunnittelun aloitus

Sain kesällä 1999 Tyrvään Pyhän Olavin kirkon suunnittelutarjouspyynnön, jossa pyydettiin lyhyt kuvaus siitä, miten sisätilan jälleenrakentaminen tulisi toteuttaa. Esitin omissa perusteluissani olevani osin sisätilatyöryhmän esityksen – kirkon vanhan tilajaan: penkkien, lehtereiden, alttarin ja saarnatuolin palauttamisen sekä puun käytön ja käsityön jäljen – kannalla.

Olin seurannut Tyrvään Pyhän Olavin kirkon jälleenrakentamiseen liittyvää työtä ja keskustelua läheltä muun muassa toimimalla edellä mainittujen kahden ICOMOSin Suomen osaston järjestämän keskustelun kirjurina sekä seuraamalla jo tehtyjä töitä ja

and spatial structure of the score. A logical approach should be taken in the work, which would then be followed all the way down to the details – this would require, for instance, the building of a new pulpit instead of bringing an old one into the space. Working drawings should not be made from the documented material but should be redrawn with the personal professional expertise and knowledge.”

According to Jokilehto, this was not an easy work, but rather would require creativity. There were no prerequisites for a reconstruction. Creativity would not mean that something different would be carried out, but rather that designing would involve the hands, brain, and heart. Forms should not be copied. Also, in his opinion, bringing old objects into the church would not be a good idea.

The beginnings of the design of the interior space

In the summer 1999 I received an invitation to tender for design work for the St. Olaf's Church in Tyrvää, in which a brief description was requested for how the rebuilding of the interior should be carried out. In my explanatory statement, I wrote that I partly supported the interior working group's proposal to return the old spatial division of the church: returning the pews, galleries, altar, and pulpit, as well as the use of wood and the mark of craftsmanship.

In the summer 1999 I received an invitation to tender for design work for the St. Olaf's Church in Tyrvää, in which a brief description was requested for how the rebuilding of the interior should be carried out. In my explanatory statement, I wrote that I partly supported the interior working group's proposal to return the old spatial division of the church: returning the pews, galleries, altar, and pulpit, as well as the use of wood and the mark of craftsmanship.

I had closely followed the work and discussions on the rebuilding of St. Olaf's Church in Tyrvää, for instance in my role as secretary in the two previously-mentioned discussions organised by ICOMOS-Finland, and by following with interest the already

suunnitelmia kiinnostuneena. Pidin kirkon jälleen rakentamista erittäin vaikeana ja vaativana tehtävänä. Mielestäni menetettyä, vuosisatojen saatossa muodostunutta kirkkotilaa ei voinut saada takaisin vanhoja muotoja kopioimalla. Liian suuren osan tilan viehätystystä olivat muodostaneet merkitykset rakennettujen muotojen takana sekä menneiden sukupolvien kirkkoon jättämät merkit. Tilassa tuli näkyä aikakausi, jolloin se on rakennettu uudestaan.

Sain seurakunnalta toimeksiannon sisätilan toteuttamiseksi kesällä 1999. Sisätilatyöryhmä jatkoi toimintaansa koko työn ajan. Suunnitteluni tukena toimivat erityisesti sisätilatyöryhmän arkkitehdit Maija Kairamo ja Juha Leiviskä sekä useat Museoviraston työntekijät.

Tein suunnittelun pohjaksi arkistotutkimuksia kirkon eri korjaus- ja muutosvaiheista. Suurena apuna oli seurakunnan yksityishenkilöiltä keräämä laaja valokuva-aineisto. Kerätty tieto antoi lisävalaistusta menetetyistä sisätilasta ja paljasti siinä tapahtuneen muutoksia myös kirkon autioitumisen jälkeen. Pelkkä tieto siitä, ettemme olleet tekemisissä muuttumattoman 1700-luvun lopun sisätilan kanssa helpotti suunnittelun mukanaan tuomia paineita.

Tutkiessani Museoviraston rakennuskonservatorin Olli Cavénin ja silloisen talkoolaisen, tulevan sisätilojen työnjohtajan Esko Kangasniemen kanssa kirkonviereen kasattua hiiltyneiden rakennusjätteiden kasaa lokakuussa 2000, löysimme sieltä jäänteitä vanhoista rakenteista ja niiden hienoista yksityiskohtista. Nämä löydöt sekä sakaristossa sijainnut palolta säilynyt vanha lukkarinpenkki auttoivat yksityiskohtia ratkaistaessa.

Viktor Lahden huolellisesti laadittujen piirustusten avulla kirkko olisi voitu rakentaa ulkonäöltään entisen kaltaiseksi. Kuitenkin tutkimalla palosta säästynyttä hiiltynyttä puutavaraa löytyi yksityiskohtia, joita kukaan ei olisi voinut dokumentoida rakennetta rikkomatta ja jotka osoittautuivat ratkaisuiltaan erilaisiksi kuin mitä valokuvista olisi voinut päätellä. Tämä vahvasti käsitystäni siitä, että tärkeintä ei ole menetety

completed works and plans. I considered the rebuilding of the church an extremely difficult and challenging task. In my opinion, it was not possible to recover the lost church space formed over centuries by copying old forms. A too large part of the appeal of the space had been created by the meanings behind the built forms and the marks that past generations had left in the church. The time period when it was rebuilt should be visible in the space.

In summer 1999 I received from the parish the commission for the implementation of the church interior. The interior working group continued to operate during the entire work process. Particularly the architects in the working group, Maija Kairamo and Juha Leiviskä as well as several of the staff at the National Board of Antiquities supported me during the design process. As a grounding for my design, I carried out archive research on the different repairs and alterations made to the church. Of great assistance was the extensive photographic material that the parish had received from individual persons. The compiled information shed further light on the lost interior space and revealed that changes in the church had also occurred after it had been taken out of use. Simply the knowledge that we were not dealing with an unchanged late 18th century interior relieved some of the pressure that the planning process had generated.

In October 2000, when I was exploring the heap of charred building remains collected next to the church, together with Olli Cavén, a building conservator at the National Board of Antiquities, and Esko Kangasniemi, who at that time was a volunteer but later became the site foreman for the construction of the church interior, we discovered the remains of old structures and their exquisite details. These finds, together with the old cantor's bench in the sacristy that had been spared from the fire, were helpful when resolving issues with the detailing.

With the assistance of Viktor Lahti's carefully prepared drawings, the church could have been rebuilt to look just as it had previously. However, by study

Kirkko vihittiin uudelleen käyttöön kesällä 2003. Kuva Kimmo Räisänen
The church was reconsecrated in the summer of 2003. Photo: Kimmo Räisänen.

Pyhä Olavi maalaustöiden loppuvaiheessa. Kuva Ulla Rahola

St Olaf's Church towards the completion of the painting work. Photo: Ulla Rahola

rakennuksen kuva, joka pahimmillaan voi olla historiallinen väärennös, vaan sen sisältö.

Ne sanat, jotka heti palon jälkeen sekä sitä seuranneessa suunnitteluprosessissa lausuttiin, olivat kantavia ajatuksia ja muuttuivat teoiksi työn edetessä. Saatuaani toimeksiannon sisätilan toteuttamiseksi huomasin, että toimintaani ohjasivat nämä aikaisemmin lausutut sanat yhtä lailla kuin vanhoista asiakirjoista, valokuvista ja hiiltyneistä rakenteista löytyneet tiedot.

Patina ja sen menetys nousi suunnittelussa keskeiseksi. Arkkipiispa John Wikströmin toive vanhan tunnelman palauttamisesta uuteen sisätilaan tuntui lähes mahdottomalta. Tunnelma kirkossa oli paljolti muodostunut vanhoista patinoituneista puupinnoista ja kerroksellisista 1600-luvun ja 1700-luvun

ing the charred wood fragments spared from complete destruction in the fire, details were discovered that nobody could have documented without breaking up the structure, and which turned out different in their design solutions than what could have been deduced from photographs. This convinced me that what is most important is not the image of the lost building, which at its worst could be a historical falsification, but rather its content.

The words uttered immediately after the fire and during the design process that followed it were key ideas and were transformed into actions as the work proceeded. After having received the commission for the realisation of the interior space, I noticed that my actions were guided just as much by these previously uttered words as by the information found from old

rakennusosista ja maalauksista – asioista joita ei mitenkään voinut hetkessä saada takaisin. Kirjoitin samaan aikaan artikkelia patinasta arkkitehtuurin historian professori Vilhelm Helanderin juhlakirjaan pohtien samalla Tyrvään kirkon jälleenrakentamista. Erityisen kiinnostavina pidin John Ruskinin, sata vuotta aiemmin vaikuttaneen englantilaisen arkkitehtuurikriitikon ja -teoreetikon kirjoituksia:

*...sitä henkeä, minkä vain työmiehen käsi ja silmä voi antaa, ei voida palauttaa. Toisena aikana voidaan luoda toisenlainen henki, silloin on kyseessä uusi rakennus; kuolleen työmiehen henkeä ei voi kutsua paikalle ohjaamaan toisia käsiä ja ajatuksia. Suora ja yksinkertainen kopiaointi on mahdotonta. Mitä kopioitavaa on pinnoissa, joista puoli tuumaa on kulunut pois? Kaikki työn jälki oli siinä puolessa tuumassa, joka on poissa... (John Ruskin, *The Seven Lamps of Architecture*, 1849. Käännös kirjoittajan)*

Ruskin korosti kallisarvoisen perintömme – menneiden aikojen rakennusperinnön – säilyttämistä, mutta myös sitä, että velvoitteenamme on luoda niin laadukasta oman aikamme arkkitehtuuria, että siitä tulisi historiallisesti merkittävää. Tässä olennaista oli kestävien rakennusmateriaalien käyttäminen.

Ratkaisu

Paitsi tunnelman palauttaminen, mielessäni oli kreikan kielen sanan autentikos, alkuperäisyys, pätevyys, luotettavuus ja uskottavuus, kaksi viime mainittua merkitystä, luotettavuus ja uskottavuus. Tunnelma, kirkon sisätilan synnyttämä tunne, sen ilmapiiri, ohjasi palauttamaan kirkon maiseman, asettamaan rakenteet vanhoille paikoilleen. Koska kirkon kivinen hahmo oli olemassa, samoin kuin kiinnekohdat menetettyyn puurakennukseen: seinissä olevat kolot ja komerot, rautaiset kiinnitystangot, lattian alla olevat pilarit, ikkunoiden tiilipilareiden läpi menevät tuuliraudat, oli luontevaa käyttää näitä työssä hyväksi. Päädyin ehdottamaan tilallista rekonstruktiota, sisätilan maiseman palauttamista.

Esittelin ensimmäisen ehdotukseni sisätilan jälleen-

documents, photographs and charred structures.

Patina and its loss became a central issue in the planning. Archbishop John Wikström's wish to return the old ambience in the new interior seemed virtually impossible. The ambience in the church had to a large extent been formed by the old patinated wood surfaces and layers of 17th- and 18th-century building parts and paintings – things that could not in any way be returned immediately. At that time I wrote an article about patina for the Festschrift in honour of professor of architecture Vilhelm Helander, while also reflecting on the rebuilding of the Tyrvää Church. I felt that the writings of John Ruskin, the influential English architectural critic and theoretician from 100 years earlier, were particularly relevant:

*"... that spirit which is given only by the hand and eye of the workman, never can be recalled. Another spirit may be given by another time, and it is then a new building; but the spirit of the dead workman cannot be summoned up, and commanded to direct other hands, and other thoughts. And as for direct and simple copying, it is palpably impossible. What copying can there be of surfaces that have been worn half an inch down? The whole finish of the work was in the half inch that is gone..." (John Ruskin, *The Seven Lamps of Architecture*, 1849, VI: XVIII)*

Ruskin emphasised the preservation of our precious heritage – the building heritage of bygone times – but also that our obligation is to create architecture for our own time that is of such a high quality that it would become historically significant. What was essential was the use of durable building materials.

Design solution

In addition to returning the ambience, I also gave thought to two of the meanings of the Greek word autentikos, that is, reliability and believability (the other meanings being originality and applicability). The ambience, the feeling created by the church interior, its atmosphere, guided the return of the church scenery, setting the structures in their old places. Because the

rakentamiseksi sisätilatyöryhmälle kesäkuussa 2000. Jälleenrakennussuunnitelma perustui yhtäältä kirkossa palon jäljiltä säilyneeseen materiaaliin ja toisaalta uutta muotokieltä oleviin uusiin osiin. Pääperiaatteena oli menetetyn sisätilan tilallinen palauttaminen uudella muotokielellä. Altarialueelle ehdotin kuitenkin myös yksityiskohtiin menevää rekonstruktiota. Kaikille uuden sisätilan osille oli myös olemassa käytötarkoitus: mitään sisustuksen osaa ei ollut suunnitelmassa esitetty ainoastaan historiallisin perustein.

Sisätila oli esitetty varsin pelkistetyssä muodossa. En sulkenut pois sitä mahdollisuutta, että sisustuksen eri osiin: lehtereille, alttariin, oviin tai saarnatuoliin myöhemmin lisättäisiin koristeita. Ehdotin myös, että sisätilan kruunaisi myöhemmin päätettävä kuva-ohjelma ja sen toteuttava taiteilija. Pyrkimyksenäni oli, että lopputuloksena saataisiin uskottava sisätila, missä ei jäisi epäselväksi, miltä aikakaudelta se on peräisin, mutta jossa kävijä saisi lohdutusta tulipalossa menetetyn sisätilan kaipaushelle.

Halusin kirkon sisätilassa siirtää vuosisataisen puurakentamisen perinnettä nykyaikaan, en tehdä menneisyyteen jähmettynyttä kuvaa menetetystä sisätilasta. Tämä ratkaisu, joka johti samalla massiivipuun käyttämiseen sekä puuliitoksiin, määritteli myös puutavaran koon samanlaiseksi kuin se oli ennen paloa ollutkin. Rakenteet suunniteltiin vanhoille paikoilleen käyttäen hyväksi seinissä olevia koloja sekä pilarien vanhoja tukia. Vanhoja lehtisahakoristeita ja palossa hävinneitä rakennedetaljeja ei työssä palautettu, vaan itse rakenteet saivat toimia koristeina. Ainoat rekonstruoidut elementit olivat pilarien viisteet, altarialueen pylväspäät sekä kuori-ikkunan ympärillä oleva puinen rakennelma, jotka katsoin tärkeäksi sisätilan maiseman kannalta.

Toteutus

Jälleenrakennettu Tyrvään Pyhän Olavin kirkko on monien henkilöiden ja tekijöiden summa. Kirkon muurien ja holvien korjaukset, uudet kattorakenteet sekä

stone body of the church already existed, as did the connection points for the lost wooden structure – the slots and niches in the walls, the iron fastening bars, the pillars beneath the floor, the wind-bracing rods that go through the brick pillars of the windows – it was natural to utilise these in the work, and I ended up suggesting a spatial reconstruction, returning the internal scenery.

I presented my first proposal for the rebuilding of the interior to the interior working group in June 2000. The rebuilding plan was based, on the one hand, on the material in the church that had been spared from the fire and, on the other hand, new parts with a new form language. The main principle was to spatially return the interior but with a new form language. For the altar area, however, I suggested a reconstruction that went as far as the detail level. All parts of the new interior also had a use: not a single part of the interior furnishing was presented in the plan with merely a historical justification. The interior was presented in a rather simplified form. I did not exclude the possibility that various parts of the interior – the galleries, altar, doors or pulpit – would later have ornamentation added to them. I also suggested that the interior space would culminate in a pictorial programme to be decided on later, as would the choice of the artist to carry it out. My aim was to achieve a credible interior space that would leave no ambiguity regarding what time period it originated from, yet where the visitor would receive consolation for the yearning of the interior that was lost in the fire.

For the church interior, I wanted to bring the centuries-old wood building tradition to the present day, not to create a stagnant image of a lost interior. This solution, which led to both the use of solid wood and wood-joinery techniques, also determined the size of the timbers used, so that they ended up with the same dimensions as before the fire. The structures were designed for their old places, utilising the slots in the walls and the old supports for the pillars. Old fret-saw decorations and structural details that were lost in the

Taiteilija Osmo Rauhalan luonnoksia saarnatuolin kirjaimiksi. Taustalla osa maalauksesta Synnin kasvit. Kuva Ulla Rahola

Sketches by artist Osmo Rauhala for the lettering on the pulpit. In the background is part of the painting 'The fruits of sin'. Photo: Ulla Rahola

paanukate suunniteltiin Museovirastossa ja toteutettiin oppilaitosten sekä talkootyön voimin. Tyrvään käsi- ja taideteollisen oppilaitoksen opiskelijat korjasivat ja saumasivat muurit. Uudet, Museovirastossa vanhojen mittapiirustusten pohjalta suunnitellut kattoristikot valmistettiin Ikaalisten käsi- ja taideteollisessa oppilaitoksessa.

Korvaamattomana apuna oman osuuteni suunnittelussa olivat jo edellä mainitut sisätilatyöryhmän arkkitehtijäsenet, mutta myös muut työryhmän jäsenet, erityisesti puheenjohtaja rovasti Timo Kökkö sekä kirkkoherra Osmo Ojansivu tukivat ratkaisujani työn eri vaiheissa. Taiteilija Silja Rantanen auttoi minua ehkä kirkon vaikeimmassa yksittäisessä suunnittelutyössä, uuden saarnatuolin suunnittelussa.

Lehterin rakenteet suunnitteli rakenneinsinööri

fire were not returned, but the structures themselves would function as decorations. The only reconstructed elements were the chamfers on the pillars, the finials on the pillars in the altar area and the wooden structure around the choir window, which I considered important in terms of the interior scenery.

Implementation

The rebuilt St. Olaf's Church in Tyrvää is the sum of many individual people and factors. The repairs of the walls and vaults, the new roof construction and the shingle roof were designed in the National Board of Antiquities and built by students and volunteers. The students of the Tyrvää College of Crafts and Design repaired and pointed the walls. The new roof trusses,

Juhani Penttimikko. Rakenteet koottiin perinteisillä puuliitoksilla käyttäen loveuksia, kiilauksia ja tapituksia. Liitoksissa ei käytetty liimoja, ja rautavahvistuksia ja nauvoja tarvittiin vain muutamissa lehterin osissa sekä katossa. Yksityiskohdista tehtiin runsaasti 1:1 malleja rakennuspaikalla. Osan liitoksista suunnitelti Esko Kangasniemen johtama talkooryhmä apunaan rakennusarkkitehti Unto Virtanen. Liitoksissa käytettiin hyväksi sisäkuivan puun turpoamista lämmittämättömässä kirkossa, jonka kosteusolosuhteet noudattavat lähes ulkoilman kosteutta. Talkoolaiset höyläsivät härkähöylällä sisustuksen kaikki mäntypuiset pinnat. Lattiat pestiin hienolla hiekalla ja mäntysuovalla kahteen kertaan.

Ikkunat toteutettiin lyijypuitteisina lukuun ottamatta länsipäädyn sekä sakariston ikkunoita, jotka ovat puupuitteisia lyijyjaolla. Puhalletut ikkunalasit saatiin lahjoituksena lähiseudun taloista. Ikkunat ovat keskiaikaiseen tapaan kiinni rautakiinnikkeillä ikkunoiden kiinteissä, palolta säästyneissä tuuliraudoissa. Ikkunat toteutti Teija Marjamaa (Sisustuslasi Duart Ltd) Helsingistä. Kirkon paloturvallisuuteen kiinnitettiin erityistä huomiota. Ullakolle rakennettiin kuivaputkisto-sammutusjärjestelmä ja rakennukseen rikosilmoitus- ja palo ilmoitinjärjestelmä. Lisäksi kirkossa on nauhoitettava kameravalvonta. Järjestelmät kätettiin huolellisesti puuverhouksiin ja rakenteisiin.

Lopputulokselle ratkaisevaksi muodostui kirkon tekeminen lähes kokonaan talkoilla. Kymmenet talkoolaiset ydinjoukkonaan noin viiden miehen ryhmä työnohtajineen rakensi ja höyläsi koko kirkon kiinteän sisustuksen lukuun ottamatta saarnatuolia sekä kaikukattoa, jotka tehtiin Teuvan aikuiskoulutuskeskuksessa. Pintakäsittelyn laatu, jota ennen työn aloitusta pidin yhtenä vaikeimmista asioista, syntyikuin itsestään näiden suurenmoisten, keski-ikästään yli 70-vuotiaiden miesten käsissä. Samalla kirkosta muodostui leimallisesti heidän ja tyrvääläisten kirkko. Koko Suomi osallistui jälleenrakennustyöhön runsaiden lahjoitusten muodossa.

based on old measured drawings and designed at the National Board of Antiquities, were built at the Ikaalinen College of Crafts and Design.

An invaluable help in my own part of the design work were the already previously mentioned architect members of the interior working group, but also the other members; in particular, the chairman, Reverend Timo Kökkö, and the parish minister Osmo Ojansivu supported my design solutions at the different stages of the work. Artist Silja Rantanen helped me in perhaps the singular most difficult design task, the new pulpit.

The structures of the gallery were designed by structural engineer Juhani Penttimikko. They were assembled using traditional wood joints: notches, wedges and dowels. Glue was not used in the joints, and iron reinforcements and nails were only required in a few parts of the gallery and the roof construction. Multiple 1:1 scale models of the details were made on the building site. Some of the joints were designed by the volunteer team under the direction of Esko Kangasniemi and with the assistance of construction architect Unto Virtanen. The joints exploited the swelling that occurs with room-dried wood in an unheated church, where the humidity is almost the same as that of the outdoor air. The volunteers planed all the interior pine surfaces with a two-handled plane. The floors were scrubbed twice with fine sand and pine soap.

The windows were built with lead frames, except for those on the west gable and sacristy which had wooden frames and lead mullions. The blown window glass was received as donations from houses in the neighbourhood. Following the medieval custom, the windows are fastened with metal attachments to the fixed wind-bracing irons that had been spared from the fire. The windows were built by Teija Marjamaa (Sisustuslasi Duart Ltd) from Helsinki. Particular attention has been paid to the fire safety of the church. A dry pipe fire sprinkler system was installed in the loft and a security- and fire-detection system in the building. Additionally, the building has a system of surveillance cameras with a recording device. All systems

Puuvalmiin sisätilan valmistuminen ja sisätilan maalaus

Kirkon jälleenrakentaminen oli pitkä prosessi. Se alkoi heti vuoden 1997 kohtalokkaan syyskuun 21. päivän jälkeen ja päättyi Turun piispa Ilkka Kantolan suorittamaan kirkon juhlalliseen käyttöönottojumalanpalvelukseen elokuun kolmantena päivänä 2003. Sisätilan osalta työ oli kuitenkin kesken. Lehterinkaiheet ja niitä kannattavat pilarit, alttarialue sekä saarnatuoli, jotka kirkon tuhoutuneessa sisätilassa loivat maalatun ja koristellun vastakohdan kirkon muutoin varsin talonpoikaiselle sisustukselle, olivat koko työn kulmakivi, ja niiden taiteellinen toteutus tulisi antamaan lopullisen luonteen koko kirkon sisätilalle.

Kesäkuussa 2003 Vammalan kirkkovaltuusto päätti, että Pyhän Olavin kirkon uudet maalaukset tehtäisiin entisille paikoilleen, tulipalossa tuhoutuneen taiteen kuva-aiheiden mukaan. Taiteilijoilta edellytettiin esittävää ja figuratiivista taidetta, maalaukset eivät saaneet olla abstrakteja. Vammalan seurakunta valitsi vuonna 2004 kirkon maalausten uusiksi tekijöiksi taidemaalarit Kuutti Lavosen ja Osmo Rauhalan. Maalauksissa tuli noudattaa menetetyn sisätilan maalausten kuvaohjelmaa ja ne tuli toteuttaa samoille pinnoille, missä vanhat maalaukset olivat sijainneet. Taiteilijoilla oli kirkkosalissa oma ja selkeästi rajattu alueensa. Kuutti Lavonen sai tehtäväkseen maalata lehterien peileihin Kristuksen kärsimyshistorian ja apostolit, Osmo Rauhala puolestaan alttarialueen ja saarnatuolin. Maalausten luonnosten hyväksyminen päätettiin antaa työryhmän tehtäväksi. Luonnostyöryhmään valittiin Kansallismuseon intendentti Helena Edgren, kirkkovaltuuston puheenjohtaja Pertti Järvinen, rovasti Timo Kökkö, kirkkoherra Osmo Ojansivu ja allekirjoittanut. Työryhmän puheenjohtajaksi valittiin Osmo Ojansivu ja sihteeriksi talouspäällikkö Paula Laasanen, jonka työtä jatkoi myöhemmin Maiju Vuorenoja.

Kirkon maalausten vastaanottojuhlaa vietettiin elokuussa 2009, ja valmistunut sisätila sai aikaan kansainvaelluksen. Syksyllä 2009 kirkossa kävi 40 000

were carefully concealed within the wood cladding and structures.

Decisive in achieving the final result was that the church was rebuilt almost completely by a volunteer workforce. Tens of volunteers, with a core group of around five men and a foreman, built and planed all the fixed furnishings, apart from the pulpit and the sounding board which were built in the Teuva Centre for Vocational Adult Training. The quality of the workmanship in the treatment of the surfaces, which before the start of work I considered one of the most challenging tasks, was achieved almost effortlessly in the hands of those magnificent men with an average age of over 70. At the same time, the church became distinctly theirs and that of the people of Tyrvää. Also, the entire nation participated in the rebuilding work in the form of plentiful donations.

Completion of the bare-wood interior and painting the interior

The rebuilding of the church was a lengthy process; it began immediately after the fateful day on September 21, 1997, and was completed with the ceremonial consecration service performed by the Bishop of Turku, Ilkka Kantola, on August 3, 2003. The interior work was at that time, however, incomplete. The gallery railings and the pillars supporting them, the altar area and the pulpit – which in the destroyed interior created a painted and decorative contrast to the church's otherwise rather peasant-like interior – formed the cornerstone of the entire work, and their artistic execution would establish the definitive character for the entire church interior.

In June 2003, the Vammala church council decided that the new paintings for St. Olaf's Church would be carried out in the equivalent locations as previously and in accordance with the pictorial motifs of those that had been destroyed in the fire. The artists were required to produce figurative art, not abstract art. In 2004, the Vammala parish selected as the new artists

vierailijaa, vuonna 2010 vierailijoiden määrä oli 100 000 ja vuonna 2011 yli 70 000. Kävin kirkossa viimeksi kirkon 500-vuotisjuhlassa elokuussa 2016 ja huomasin ilokseni pintojen alkaneen patinoitua: lattiat olivat jo selvästi kuluneet ja ihmisten käsien kosketusta näkyi siellä täällä. Puupintojen ravistuessa, kuluessa ja kiillottuessa ja maalien kauhtuessa vuosikymmenien saatossa vanha tunnelmakin hiipii mahdollisesti takaisin kirkon sisätilaan.

Kuutti Lavonen and Osmo Rauhala. The new paintings had to follow the pictorial programme of the lost interior and would be painted on the corresponding surfaces where the old ones had been. The artists had their own clearly demarcated areas in the interior. Kuutti Lavonen's assignment was to paint in the insets of the galleries the passion of Christ, and the apostles, while Osmo Rauhala was assigned the altar area and pulpit. It was decided that the task of approving the paintings would be given to a working group. The sketch-stage working group comprised of Helena Edgren, curator at the Finnish National Museum, Pertti Järvinen, chairman of the church council, the Reverend Timo Kökkö, parish minister Osmo Ojansivu, and myself. Osmo Ojansivu was selected as the chairman of the working group and financial manager Paula Laasanen was selected as secretary, whose position was later continued by Maiju Vuorenoja.

The celebrations for the public unveiling of the church paintings took place in August 2009, and the completed interior drew huge crowds of visitors. In autumn 2009, the church received 40,000 visitors, in 2010 there were 100,000 visitors and in 2011 over 70,000 visitors. My most recent visit to the church was during the celebrations marking the church's 500th anniversary, in August 2016, and I was pleased to note that the surfaces have begun to take on a patina: the floors were already clearly worn and the touch of people's hands was evident in places. As the wooden surfaces slowly deteriorate, wear out and become polished, and as the paint fades over the course of the passing decades, the old ambience will possibly sneak back into the church interior.

Lähdeluettelo References

Rahola, Ulla. "How to Fill a Hole or How to Mend a Wound? The Rebuilding of St Olaf's Church in Tyrvää", in Marjan Buyle (ed.), *La problématique des lacunes en conservation-restauration: postprints des journées d'étude*. APROA-BRK: Bruxelles, Auditorium Hadewych, 20-21 novembre 2005. Association professionnelle des conservateurs-restaurateurs d'oeuvres de artes, Brussels, 2007, 112-118.

Rahola, Ulla. "Patinan arvoitus", in Aino Niskanen, Pekka Pakkala and Mikael Sundman (eds.), *Antipasto Misto: Vilhelm Helander 60*, Yliopistopaino, Helsinki, 2001, 35-48.

Rahola, Ulla. "Keskustelu Tyrvään Pyhän Olavin kirkosta". ICOMOS Suomen osaston jäsentiedote, 3/1998, 5-12.

Rahola, Ulla. "Tyrvään Pyhän Olavin kirkon jälleerakentaminen", ICOMOS Suomen osaston jäsentiedote, 5/1999, 24-36.

Ruskin, John. *The Seven Lamps of Architecture*. The Noonday Press, New York, 1974/1849.

Rekonstruktiot ajassa Reconstructions in time

Margaretha Ehrström

Rekonstruktiot ja niiden legitimointi ovat jatkuvan keskustelun ja väittelyn kohteena. Sodan ja konfliktien tuhot synnyttivät ICOMOSin vuonna 1965. Tänä päivänä ihmisen ja luonnon aiheuttamat tuhot ovat yhä ajankohtaisemmat. Maailman poliittisen kartan uudelleenpiirtäminen, rajojen siirtäminen, synnyttää uusia itsenäisiä kansakuntia. Poliittiset muutokset tuhoavat kansojen menneisyyttä ja luovat tarpeen yhteisöille etsiä omia etnisiä, historiallisia ja kulttuurisia juuriaan. Ihminen haluaa tietää mistä hän on peräisin ja mihin hän kuuluu. Oman paikan määrittäminen on keskeistä – paikan identiteetti, joka antaa paikalle merkityksen, on tärkeä. Tässä tilanteessa voidaan pohtia rekonstruktion merkitystä osana yhteisön identiteettiä – paikassa ja ajassa. Alla olevat esimerkit voivat valottaa rekonstruktioita osana ihmiskunnan menneisyyttä ja nykypäivää. Esimerkit – Vilnan historiallinen keskusta, Sidi Yahia, Mali sekä Varsovan historiallinen keskusta ovat kaikki Unescon hyväksymiä maailmanperintökohteita.

Reconstrutions and their legitimization are subjects of continuous discussion and debate. It was the destruction wrought by war and conflicts that led to the creation of ICOMOS in 1965. Today, the destruction wrought by man and nature is becoming increasingly topical. The political map of the world is being redrawn; the moving of borders creates new independent nations. Political changes destroy the past of peoples and create the need amongst communities to search for their own ethnic, historical and cultural roots. People want to know where they come from and where they belong. Defining one's own place is central – a place's identity – a place which can be given meaning and which is important. Under these circumstances, one can reflect on the importance of reconstruction as part of a community's identity – in a place and time. The examples below can shed light on reconstruction as part of mankind's past and present. The examples are all UNESCO World Heritage Sites: the historical centre of Vilnius in Lithuania, Sidi Yahya in Timbuktu in Mali, and the historical centre of Warsaw in Poland.

Margaretha Ehrström

Margaretha Ehrström

1400-luvulla rakennettu Vilnassa sijaitseva Liettuan herttuanpalatsi tuhoutui 1801. Liettuan itsenäistymisen myötä alkoivat keskustelut nuoren valtion historiallisen menneisyyden uudelleenrakentamisesta. Kansallinen identiteetti haluttiin konkretisoida ”rekonstruoida” hävitetyt muistomerkit. Runsaat 200 vuotta tuhoutumisesta alkoi uuden herttualinnan rakentaminen entisen hävinneen paikalle.

The Palace of the Grand Dukes of Lithuania in Vilnius, built in the 15th century, was destroyed in 1801. Following the re-establishment of Lithuanian independence in 1999, discussions began on the rebuilding of the historical past of the young state. There was a desire to concretize the national identity by “reconstructing” destroyed monuments. More than 200 hundred years after the destruction, the construction of a new ducal palace was begun on the site of the one that was lost.

Alkuperäisen palatsin perustukset ja kellarit ovat osa nykypalatsin sisätiloja ja nähtävyyksiä.

The foundations and basements of the original palace form part of the current palace’s interior and are tourist attractions.

Malin Timbuktu on eräs maailman konfliktierkistä paikoista. Vuonna 2012 äärijoukot tuhosivat merkittäviä osia Sidi Yahiaa, mm. moskejan portin – tuhoten siten paikallisen väestön kansallista kulttuuriperintöä – pyhää paikkaa ja identiteettiä. Paikan historialliset juuret juontavat 1400-luvulle.

Kriisin keskellä paikallinen väestö rakensi EU:n ja Unescon tuella portin uudestaan, perinteistä käsityötaitoa käyttäen ja hyödyntäen tuhosta pelastettuja yksityiskohtia.

Timbuktu in Mali is one of the world's most conflict-prone places. In 2012, extremists destroyed important parts of the Sidi Yahya mosque, among others things the mosque gates, thus destroying the national cultural heritage of the local population, a sacred place and its identity. The place's historical roots date back to the 15th century.

In the midst of the crisis, the local population rebuilt the gates with funding from the EU and UNESCO, using traditional craftsmanship and making use of salvaged details.

Kirsti Kovanen

Sidi Yamihin rekonstruktioyötä pidetään yhtenä Unescon maailmanperintösopimuksen menestystarinoista – paikallisen ja kansainvälisen yhteisön merkittävänä yhteistyönä.

The reconstruction of the Sidi Yahi mosque is considered to be one of the success stories of the UNESCO World Heritage Convention, and a major cooperation between the local and international community.

Margaretha Ehrström

Juhlahuoneistona ja edustamiseen käytettävä palatsi luo läpileikkauksen Liettuan ja laajemmin Euroopan tyylien historiallisiin vaiheisiin. Uusi herttuanpalatsi avattiin virallisesti käyttöön Liettuan EU:n puheenjohtajakauden kynnyksellä 6. heinäkuuta 2013.

Uudet juhlakerroksien tilat on sisustettu eri tyylikausien mukaisesti käyttäen monen käsityöammatilaisen taitoja.

The palace, which serves ceremonial and reception functions, provides a cross-section of the historical eras of Lithuania and more widely different European architectural styles. The official opening ceremony for the new ducal palace was held on the eve of the Lithuanian Presidency of the EU Council on July 6, 2013.

The new rooms of the ceremonial floor have been decorated in accordance with different style periods, utilising the skills of many different craftsmen.

Margaretha Ehrström

Puolan identiteetin kannalta merkittävä Varsovan Kuninkaallinen palatsi tuhoutui täysin kaupungin mukana toisessa maailmansodassa. Palatsin raunioille rakennettu uusi linna toimi kansainvälisen ICOMOSin päänäyttämönä järjestön viettäessä 50-vuotisjuhlaisuuksiaan 2015. ICOMOSin puheenjohtajarivistö, jossa oli mukana sekä entisiä että nykyinen puheenjohtaja, oli todistamassa, kuinka linnan uudelleenrakentaminen – rekonstruktio – oli toteutettu interiöörien materiaalien ja pintojen osalta, kuinka historiallisen palatsin henki oli herätetty eloon ja uuteen loistoon.

In terms of Polish identity, the notable Royal Palace in Warsaw was completely destroyed, along with the city itself, during World War Two. The new palace, built on the ruins of the old one, served as the main venue for ICOMOS when the organization celebrated its 50th anniversary in 2015. The former ICOMOS chairmen and the current chairman were present to witness how the rebuilding – the reconstruction – of the palace was carried out down to the finest detail, including interior materials and surfaces, and how the spirit of the historical palace was brought to a new life and splendour.

Digitaalinen antiteesi muistin tuhoamiselle Syyriassa

A Digital Antithesis to the Destruction of Memory in Syria

Minna Silver

ICOMOS-Finland, CIPA

“World cultural heritage concerns our collective memory that builds our common past and identity as humans. Events like the World Heritage Strategy Forum at Harvard University are precious moments to find together ways to identify, define, share and preserve this collective memory. World Heritage builds bridges that are important for finding common ground, identities and peace between peoples and nations.” World Heritage Strategy Forum: <http://digitalarchaeology.org.uk/world-heritage-strategy-forum-2016>

Syyria sodan jaloissa

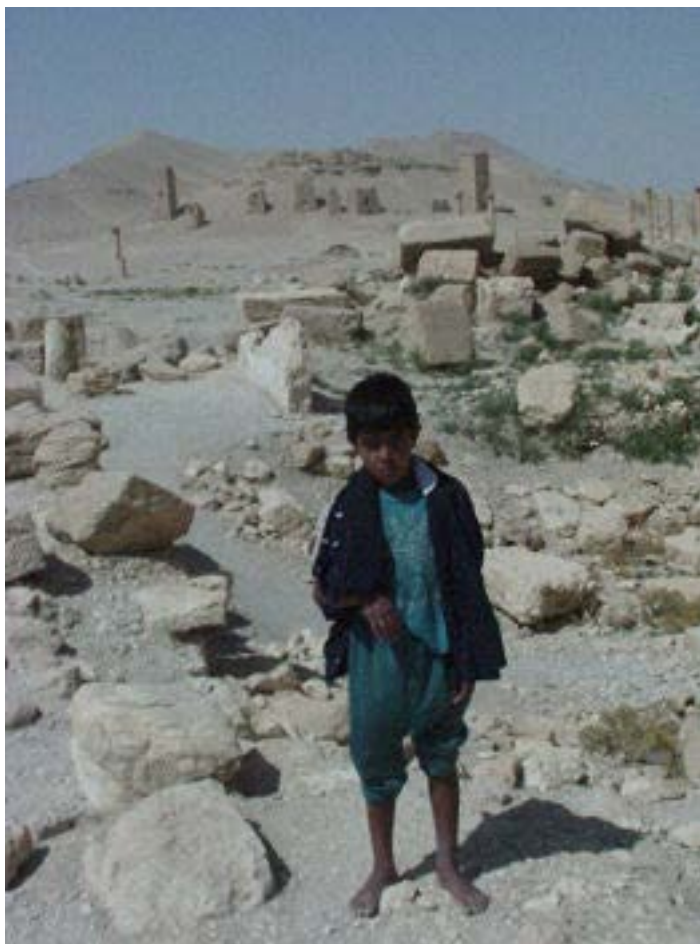
Vuonna 2011 syntyi Lähi-idässä ja Pohjois-Afrikassa arabikeväänä tunnettuja kansannousuja eri maissa. Syyria oli yksi alueista, jonka kansannousu vähitellen leimahti laajaksi sisällissodaksi. Aluksi Syyrian hallitusta vastaan nousseet kapinoitsijat näyttivät yhteiseltä rintamalta, joka kuitenkin vähitellen hajosi vastarinnan pirstoutuessa moniin eri ryhmittymiin.

Humanitääriin katastrofi Syyriassa on ollut laaja, ja satoja tuhansia ihmisiä on menehtynyt sodan jatkuessa. Haavoittuneita, kemiallisen sodan uhreja ja kidutuksesta kärsineiden psyykkisiä traumoja, ruoan puutetta, asunnottomuutta ja vaikeita ilmasto-olosuhteita kärsineitä on joukoittain. Terveystuolto on romahtanut hoitohenkilökunnan vähetessä sekä lääkkeiden, laitteiden ja vuodepaikkojen puutteessa. Syntynyt pakolaisongelma on sekä maansisäistä että maasta ulospäin suuntautunutta ihmisten virtaa.

Syyria in the grip of war

In 2011 an uprising began in various countries in the Middle East and North Africa, which came to be known as the Arab Spring. Syria was one of the countries where the popular uprising gradually flared up into a widespread civil war. At first, the rebels who had risen up against the Syrian government seemed like a uniform front, but this gradually disintegrated as the opposition fractured into several different groupings.

The humanitarian catastrophe in Syria has been extensive, and with the continued war hundreds of thousands of people have been killed. There are masses of wounded and victims of chemical warfare, people suffering from psychological trauma due to torture, as well as a lack of food, homelessness and difficult climatic conditions. Healthcare has collapsed with the decreased numbers of hospital staff and a shortage of medicines, equipment and hospital beds. A refugee

Kuva 1. Ensimmäisen sukupolven digitaalikameralla otettu kuva syyrialaisesta lapsesta Palmyran raunioilla. Kuva: SYGIS 2000.

Fig 1. A photograph of a Syrian child among the ruins of Palmyra taken with a first-generation digital camera. Photo: SYGIS, 2000.

Väkivaltaisuuksien ja aineellisten vahinkojen rinnalla ilmenee kulttuuriperinnön järjestelmällistä vahingoittamista, varastamista ja tuhoamista. Liikuttavia muinaisesineitä salakuljetetaan moninaisia kanavia myöten eri puolille maailmaa. Kulttuuriperinnön tuhoaminen on muistin tuhoamista ja ihmisyyden raunioittamista.

Syyriassa hävitys ja tuho koskevat koko kansaa sekä sen identiteettiä, mutta Syyrian vahinkojen merkitys maailmalle koskee myös yhteisen kulttuuriperinnön aarraiton hävittämistä. Vahingoilla ja tuholla pyritään murentamaan paitsi kansan myös koko ihmisyyden olemusta.

problem has emerged, with flows of people both internally and out from the country.

Alongside the violence and collateral material damage, there is also the systematic damage, theft, and destruction of the cultural heritage. Moveable ancient objects are smuggled out through various channels to different parts of the world. To destroy the cultural heritage is to destroy memory and leads to the ruination of humanity.

The devastation and destruction in Syria touches the whole population and its identity, but the significance to the whole world of the damages also concerns the devastation of the wealth of our shared cultural heritage. The objective behind the damage and destruction is to break down not only the essence of the people but also that of the whole of humanity.

Syyria on osa Syyro-Mesopotamiaa, jossa Kaksoisvirrat Eufrat sekä Tigris puhkovat maisemaa. Olemme sivilisaation alkukehdossa. Jokien väliin jää Jezira eli niin sanottu saarialue hedelmällistä ja viljavaa maata. Vuosituhansia ihminen eli kuitenkin metsästäjä-keräilijän asteella. Lähi-idässä piin käsittely metsästäjä-keräilijöiden parissa kehittyi työkalujen muodossa miljoonan vuoden ajan. Esihistoriallisen ihmisen piin käyttö ja työvälineiden teknologinen kehitys jatkuivat harppauksin. Tässä miljoonan vuoden menneisyyden jatkumossa historiallinen aika ja monumentaaliset jäännökset ovat kuin silmänräpäys. Edelleen pii kuitenkin vaikuttaa nykyihmisen toimintaan informaatioteknologian alalla aina Kalifornian Piilaaksossa asti.

Ensiaskleet viljelyyn sekä siten ruokaa tuottavan talouden vallankumoukseen otettiin nimenomaan Lähi-idässä Eufrat-virran laaksossa Syyrian alueella jo 11 000 vuotta sitten. Turkin puoleiseen Mesopotamiaan pystytettiin tuolloin Göbekli Tepen vaikuttava pyörötemppli pystykivineen. Myöhemmin kupari- ja pronssikauden vaihteessa 3500–3300 eKr. keksittiin kirjoitustaito, joka on ollut perusedellytys muistiinmerkitylle historialle. Aakkoset syntyivät, ja Syyriassa Ugarit Välimeren rannalla oli aakkosellisen kirjoitustaidon edelläkävijöitä.

Piiteknologian muutokset merkitsivät edistysaskelia esihistorian ihmiselle, ja informaatioteknologia puolestaan on viime vuosikymmeninä avannut tien digitaaliseen taltiointiin ja dokumentointiin. Viimeisen viiden vuosikymmenen aikana on tapahtunut mulistus, jonka avulla tietoa voidaan kerätä, tallentaa ja jakaa nopeasti sekä rajattomasti. Se on avannut kulttuuriperinnön suojelulle ja säilyttämiselle uudet mahdollisuudet, mutta tuonut mukanaan myös uusia haasteita. Tiedon leviäminen altistaa muinaisjäännösten tuholle, kun kohteet saadaan internetin kautta paikannettua.

Dokumentoinnissa pelkästään digitaalisten kameroiden kehitys kahdessa vuosikymmenessä on tarjonnut suuren teknologisen harppauksen (kuva 1.),

Syria is part of Syro-Mesopotamia, the landscape of which is intersected by the twin rivers of the Euphrates and the Tigris. Here we are at the cradle of civilization. Between the rivers is Al-Jazirah, that is, the island area also known as the Fertile Crescent due to its high agricultural productivity. For thousands of years, however, man lived as a hunter-gather. In the Middle East the shaping of flint evolved over millions of years among the hunter-gatherers in the form of tools. Prehistoric man's use of flint and the technological development of tools continued in great leaps. Within this continuum of a million years, the historical time period and the remains of monuments are but a blink of the eye. Flint, as a siliceous material, could be said nevertheless to still affect man's activities in the era of information technology, all the way to California's Silicone Valley.

The first steps in cultivation, and thus the revolution in the food-producing economy, was taken specifically in the Middle East in the Euphrates River Valley, in present-day Syria, already 11 000 years ago. It was at that time in Mesopotamia that the impressive circular temple, with its standing stones, was erected in Göbekli Tepe, on what is now the Turkish side of the border. Later, at the turn of the Copper and Bronze Ages in 3500-3300 BC, writing was invented, which has been a prerequisite for the recording of history. The alphabet was invented, and the Syrian city of Ugarit, on the shore of the Mediterranean, lay at the vanguard in the skill of writing with the alphabet.

Changes in flint or "silicate" technology meant progress for prehistoric man, and information technology in turn has in recent decades opened the way for digital recording and documentation. During the last five decades a revolution has taken place, whereby information can be collected, recorded and disseminated quickly and limitlessly. It has opened up new potential for the protection and conservation of the cultural heritage, but also brought with it new challenges. The dissemination of information exposes the ancient relics to destruction, when the sites can be located via the internet.

In the documentation process, merely the develop-

Kuva 2. Panorama Crac des Chevalierin ritarikolonnin sisäpihstaa ennen sisällissotaa. Kuva: Gabriele Fangi.

Fig. 2. A panorama of the courtyard of the Crusader castle of Krak des Chevaliers before the civil war. Photo: Gabriele Fangi.

mutta kehitys ei ole ollut täysin ongelmaton. Kuukaan ei tiedä, kuinka kauan digitaaliset aineistot säilyvät – siksi dokumentaatioissa on hyvä ottaa käyttöön myös analogisia varajärjestelmiä. Itse käytin omassa SYGIS-projektissani Syyriassa vuosina 2000–2010 sekä digitaalisia että analogisia tallennus- ja dokumentointivälineitä. Tiedämmehän, että analogiset valokuvat ovat säilyneet jopa 150 vuotta. Valkokuva analogisena tarjoaa valtavan määrän tietoa, joka ei aina tallennu kokonaisuudessaan digitaalisessa versiossa, mutta analogisen filmin voi aina digitoida ja määrittää sen sisältämän tiedon yksityiskohtaisuuden.

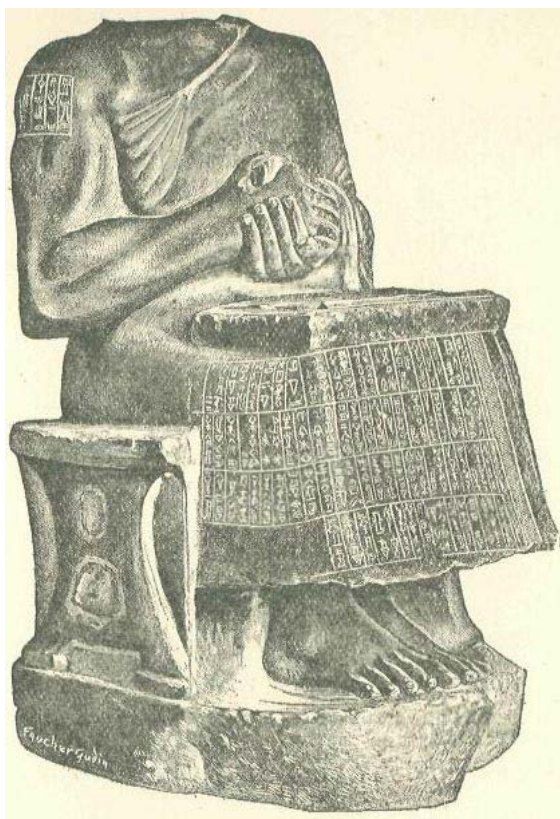
Keskeisiä kulttuuriperinnön tuhoakohteita Syyriassa

Syyria on joutunut kauttaaltaan sodan vaikutuksen alaiseksi. Tuhot muinaisille kulttuurimonumentteille ovat erityisesti ilmenneet Aleppossa, Palmyrassa, Apameassa ja Crac des Chevaliersissa (kuva 2.). Kaupungeista Aleppo ja Palmyra ovat olleet totaalisen tuhotoiminnan kohteina.

ment in digital cameras over the last two decades has brought about a huge technical leap forward (Fig. 1), but this development has not been completely unproblematic. Nobody knows how long digital data can be preserved – and therefore it is good to utilise also analogical systems for safety purposes. In my own SYGIS project in Syria in 2000–2010, I myself used both digital and analogical recording and documenting devices. As we of course know, analogical photographs have been preserved for as long as 150 years. In being analogical, the photograph offers a huge amount of information, which is not always saved in its entirety in the digital version. But analogical film can always be digitalised, and the amount of detail it contains can be determined.

Central targets in the destruction of the cultural heritage in Syria

Syria has suffered throughout from the effects of war. The destruction of ancient cultural monuments

Kuva 3. Päättön sumerilainen Gudea-patsas sylissään temppelin arkkitehtoninen piirrossuunnitelma 3. vuosituhannelta eKr.

Fig. 3. A headless Sumerian statue of Gudea, with an architectural plan of a temple in its lap, from the 3rd century BC.

Jihadistien johtama ISIS/ISIL, Islamilainen kalifaatti tai niin sanottu Islamilainen valtio, on levinnyt Pohjois-Syyriaan ja Irakiin. Koska alue on joutunut militantistien valtaan, vain satelliittiteknologialla on voitu seurata ja kartoittaa tuhotoimia alueella. Deir ez-Zorin kaupunki Keski-Eufpratilla ISISin miehittämällä alueella on kärsinyt suuria tuhoja. Siellä sijaitti merkittävä museo, josta onneksi ehdittiin evakoida arvokkaita kokoelmia. Useat merkittävät arkeologiset kohteet Eufraatin alueella, kuten Dura Europos ja Mari, ovat joutuneet ryöstökaivausten kohteiksi. Löytöjä salakuljetetaan eri puolille maailmaa antiikkimarkkinoille, ja ISIS on rahoittanut sotatoimiaan muinaismuistojen kaupalla.

ISISin islamistinen hallinto on ottanut ohjelmakseen ikonoklasmin, ihmisiä sekä jumalia esittävien toisuskoisten taiteen ja monumenttien tuhoamisen. Niin

has particularly been evident in Aleppo, Palmyra, Apamea and Krak des Chevaliers (Fig. 2). As regards the cities, Aleppo and Palmyra have been the targets of total destruction.

The Jihadi-led ISIS/ISIL, the Islamic caliphate, or the so-called Islamic State, has spread to northern Syria and Iraq. Because the area has been under the control of the militants, it has only been possible to follow and monitor the destruction in the area with satellite technology. The city of Deir ez-Zor, in the central Euphrates region, has as part of the ISIS-occupied territory suffered great destruction. A notable museum was located in the city, and fortunately its valuable collections could be evacuated in time. Several significant archaeological sites in the Euphrates region, such as Dura-Europos and Mari, have been the targets of looters. Finds are smuggled out of the country to the antiques trade in different

kuin julmat teloitukset, myös patsaiden “teloitukset” kuuluvat sen ohjelmaan. Tämä ei kuitenkaan ole uusi tapa ihmiskuvien tuhoamisessa, vaan sitä on jatkunut Lähi-idässä aina kolmannelta vuosituhannelta eKr. Useat sumerien Gudea-patsaat tunnetaan päättöminä versioina (kuva 3.), siis niiden osia hakattiin jo muinoin. Roomassa muiston kiroamista, damantio memoriaeta, harjoitettiin raaputtamalla nimiä pois piirtokirjoituksista. Bysantin aikana ikonoklasmi koski myös kristillistä kuvainpaltvontaa.

Ohjelmia ja projekteja Syyrian kulttuuriperinnön pelastamiseksi

Maailmassa UNESCO komiteoineen, valtioiden ja itämaisen tutkimuksen seurauksena ovat Syyrian sisällissodan myötä nostaneet maan kulttuuriperinnön tallennuksen ja dokumentoinnin listalleen. Arkeologit ja arkkitehdit ovat olleet alalla aktiivisia toimijoita. Insinöörit ovat tuoneet teknisen lisän sekä prospektoinnille, kartoitukselle ja kolmiulotteiselle mallintamiselle digitaalisen tallennuksen ja dokumentaation avulla.

Seuraavassa lueteltuna Syyrian muinaismuistojen suojelun alalla toimijoita:

- UNESCO Observatory of Syrian Cultural Heritage
- ICONEM ja Syyrian Antikviteettivirasto (DGAM)
- EAMENeA
- ASOR
- Shirin
- Heritage for Peace
- APSA
- CIPA
- SYRHER
- Anqa
- CyArk ja ICOMOS
- Institute for Digital Archaeology
- Blue Shield
- UNOSAT

parts of the word, and ISIS has financed its war efforts through the trade of ancient artefacts.

ISIS's Islamic government has taken up an agenda of iconoclasm, the destruction of what it regards as the heretic art and monuments representing people and gods. Just like the brutal executions of people, also the “execution” of statues is part of ISIS's agenda. Destroying statues is not, however, a new custom, but rather has continued in the Middle East at least since the third century BC. Several Sumerian statues of Gudea are well known in their headless versions (Fig. 3), in other words, they were beheaded already in ancient times. In Rome the condemnation of memory, damantio memoriaeta, was practiced by erasing names from epigrams. During the Byzantine era, iconoclasm targeted also the worship of Christian images.

Programmes and projects to save Syria's cultural heritage

With the advent of the Syrian civil war, UNESCO and its various sub-organisations, international societies and societies for oriental studies have placed on their agenda the need to record and document the country's cultural heritage. Archaeologists and architects have been active agents in the field. Also engineers have brought a further technical dimension to archaeological prospecting, mapping and 3D-modelling with the help of digital recording and documentation. The following is a list of the agents in the field in the protection of Syria's ancient monuments:

- UNESCO Observatory of Syrian Cultural Heritage
- Iconem and the Directorate-General of Antiquities and Museums (DGAM) of Syria
- EAMENeA
- ASOR
- Shirin
- Heritage for Peace
- APSA

- ICORP
- Rekrei
- World Monument Fund

UNESCO:n ja ICOMOSin alla toimiva CIPA Heritage Documentation on entinen arkkitehtuurisen fotogrammetrian komitea. Se on myös yksi Syyrian muinaiskohteiden säilyttämiseen pyrkiviä organisaatioista. Komitean aktiiviset insinöörit, arkkitehdit ja arkeologit olivat työskennelleet vuosikymmeniä rauhankauden aikana Syyriassa ja ehtivät kartoittamaan, mittaamaan sekä valokuvaamaan useita muinaisia ja muuten historiallisia kulttuurikohteita. Dokumentaation avulla on pystytty mallintamaan tuhoutuneita rakennuksia.

Tähtäyksenä CIPAlla on allekirjoittaneen johdolla myös luoda oma tietopankki avoimena tietokantana CIPAn jäsenien hallussa olevista ja kerätyistä aineistoista. Kuvatiedostot auttavat jälleenrakennuksessa. Tietopankkeja syntyy myös muun muassa yhdysvaltalaisella ASORilla Orontesin valuma-alueen arkeologisten kartoitusten pohjalta ja eurooppalaisilla Haavoittuvan hedelmällisen puolikuun yhteisprojektilla ja SHIRINissä.

Tekniikoita kulttuuriperinnön säilyttämiseksi

Muinaisjäännösrekisterien kehitys on digitalisoitunut viime vuosikymmenillä. Suomi on ollut kehittämässä muun muassa Egyptin antiikviteettien informaatiojärjestelmiä (EAIS) jo vuonna 2000, ja johtamani SYGIS-projekti Syyriassa suunnitteli ja hankki Syyrian antiikviteettiviraston (DGAM) työntekijöille Suomen ulkoministeriön kehitysmäärärahoista paikkatietokoulutusta vuosina 2002–2003. Koulutuksella otettiin ensiaskeleita Syyrian muinaisjäännöshallinnon digitaalisessa kehityksessä, joka ennen sisällissotaa otti lisäaskelaita Durhamin yliopiston ohjauksessa. Seuraavanlaisia keskeisiä sekä huomionarvoisia aiheita ja kysymyksiä on ollut digitaalisten järjestelmien käyttöönoton yhteydessä:

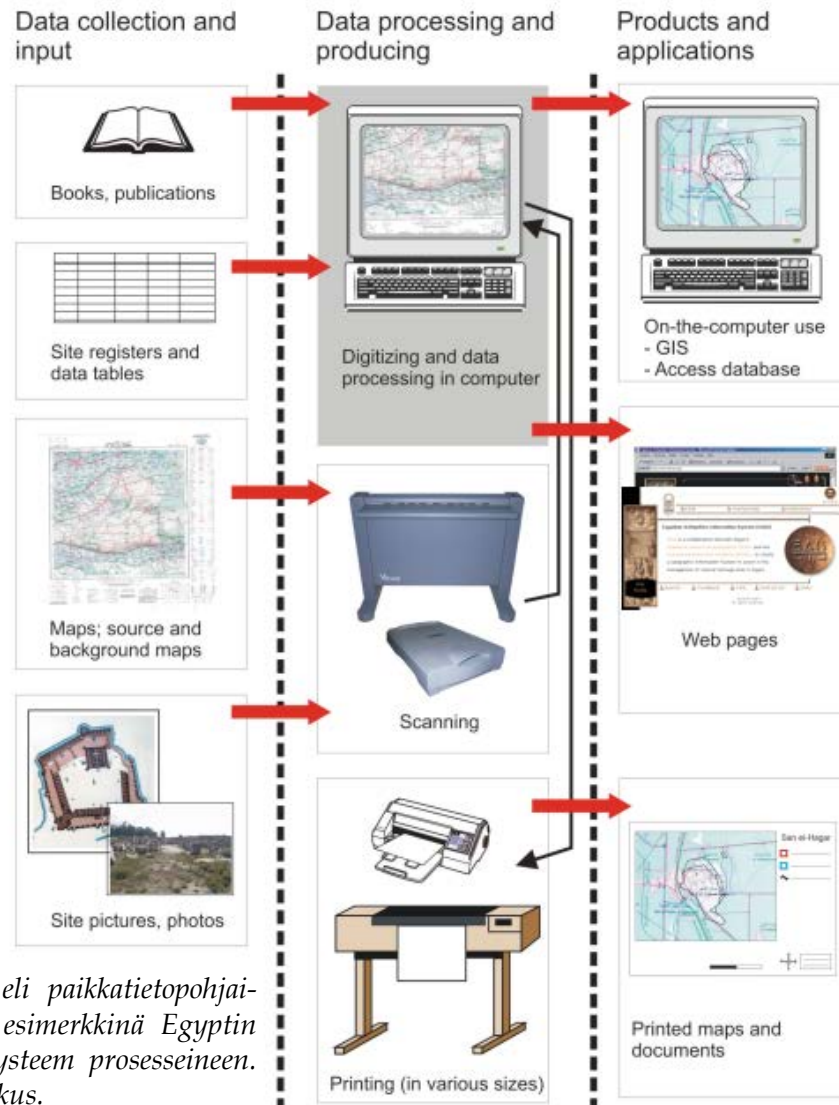
- CIPA
- SyrHer
- Anqa
- CyArk and ICOMOS
- Insitute for Digital Archaeology
- Blue Shield
- UNOSAT
- ICORP
- Rekrei
- World Monument Fund

CIPA Heritage Documentation, which operates under UNESCO and ICOMOS, is the former committee for architectural photogrammetry. It is also one of the organisations that aims to preserve Syria's ancient sites. The committee's active engineers, architects and archaeologists had worked for decades during peacetime in Syria and had managed to chart, measure and photograph several ancient and otherwise historic cultural sites. Through documentation, it has been possible to model destroyed buildings.

The aim of CIPA, under my leadership, is also to create a separate open-access database with data collected from and in the possession of CIPA members. The image files will help in the rebuilding. Databases are created also, for instance, on the basis of archaeological mapping carried out by the American organisation ASOR in the Orontes River Basin, with the joint-European Fragile Crescent Project and SHIRIN.

Techniques for preserving the cultural heritage

The register of ancient monuments has in recent decades been digitalised. Finland was involved in developing, for instance, Egypt's Antiquities Information System (EAIS) already in the year 2000, and the SYGIS project in Syria, of which I am head, planned and sought for the staff of the Syrian board of antiquities (DGAM) training in geographic information systems in 2002–2003, with assistance from the Finnish Ministry of Foreign Affairs' development fund. It was through

Kuva 4. Kaavio GIS- eli paikkatietopohjaisesta muinaistietokannasta esimerkkinä Egyptin antiqvioteettien informaationsysteem prosesseineen. Kuva: Suomen ympäristökeskus.

Fig. 4. Diagram of a GIS (geographic information system) -based database of ancient monuments, with the example of an information system and processes for Egyptian antiquities. Photo: Finnish Environment Institute.

(c) SYKE

- Taltiointi
- Dokumentointi
- Datan käyttökelpoisuus, muuntelu
- Muinaistietokannat, arkistot, kirjastot
- Datan jakaminen
- Datan käyttö
- Datan soveltuvuus
- Datan säilytys ja säilyvyys

Tärkeää on kerätä paikkatietoa muinaisjäänneksistä tarkkojen koordinaattien avulla käyttämällä GPS:ää (Global Positioning System) eli satelliittipaikannusjärjestelmiä tai prospektoimalla satelliittikuvilla, digitaalisilla kartoilla. Suositeltavinta on käyttää kansainvälistä UTM-koordinaatistoa, jonka rinnalla voidaan ilmaista kansalliset koordinaatit. Koordinaattien avulla pystytään paikantamaan ja suojelemaan muinaisjäänneksiä tarkasti ja laatimaan visuaalisesti karttoja ja erilaisia buffereita eli suojavyöhykkeitä paikkatietojärjestelmissä. On otettava huomioon, että sotien jalkoihin jääneissä kaupungeissa ei katuosoitteiden perusteella enää mahdollisesti voida paikantaa jotankin suojelukohdetta, samoin maastossa annetut summitaiset kilometrimäärät tai maisemalliset kuvaukset eivät riitä. Tarvitaan tarkkoja karttakoordinaatteja.

Tietokonepohjaisissa paikkatietojärjestelmissä voidaan liittää kaikki paikkaan sidottu sijaintitieto. Tieto pystytään liittämään muun muassa ilmakuviin, satelliittikuviin, karttoihin, digitoituihin valokuviin sekä dioihin, digikuviin, mittaustietoihin ja tekstitiedostoihin – erilaisine arkistoluetteloineen. Paikkatietojärjestelmissä voidaan tehdä erilaisia aineistokyselyjä. Fotogrammetrian avulla satelliittikuvat ja uudet laserkeilaimet avaavat mahdollisuudet maisemien, kohteiden ja monumenttien sekä niihin liitettyjen esineaineistojen dokumentointiin.

Kehitys kulkee takymetristä joko ilmasta käsin tehtävään LiDARin laserkeilaukseen tai maanpinnalla säteen nopeudella, kun säteisiin perustuva mittaus luo uusia mahdollisuuksia digitaalisten kuvien tarjoaman pikselien avulla kerättävän metrisen tiedon lisäksi.

this training that the first steps were taken in the Syrian antiquarian administration towards digital development, and which before the civil war took further steps under the direction of Durham University from the UK. The following key and noteworthy themes and issues have emerged when adopting the digital systems:

- Recording
- Documentation
- Usefulness of the data, modification
- Ancient databases, archives, libraries
- Data dissemination
- Data use
- Data applications
- Data storage and shelf life

It is particularly import to collect geographic data of ancient monuments with the help of precise coordinates by using GPS (Global Positioning System), that is, satellite navigation systems or by prospecting with satellite images and digital maps. It is recommended to use the international UTM coordinate system, in parallel with which national coordinates can be used. With the help of the coordinates, it is possible to locate and protect ancient monuments with precision, and to draw up visual maps and various buffer zones in the geographic information systems. One must take into consideration that in cities that have been ravaged by war it is perhaps no longer possible to locate a particular conservation site, and likewise in the terrain the approximate distances in kilometres or landscape descriptions are insufficient. Precise map coordinates are required.

In computer-based geographic information systems one can include all spatial data linked to the location. One can link the information to, for instance, aerial photographs, satellite images, maps, digitised photos and slides, digital photos, measurement data and text files – together with various archive catalogues. In GIS systems one can carry out various data queries. It is

Kuva 5. Panoramakuva Aleppon keskiaikaseen sitadelliin. Kuva: Gabriele Fangi 2010.

Fig. 5. A panorama of the medieval Citadel of Aleppo. Photo: Gabriele Fangi, 2010

Myös kaukokartoitus erilaisilla maatumilla voi paljastaa rakenteita pintaakin syvemmältä. Niiden avulla on Palmyrassa paljastettu roomalaisten kaupunkien alta aikaisemman hellenistisen kaupungin kerrostumat.

Maisemia voidaan mallintaa ja rekonstruoida digitaalisilla aineistoilla. Kaukokartoitusaineistot toimivat hyvinä pohja-aineistoina. Digitaaliset korkeusmalliaineistot voidaan yhdistää ilmakuva- ja satelliittiaineistoihin tai digikuviin, jolloin syntyy luonnollista ja todellista pintakuvaa mallinnettavasta kohteesta.

Näköala Hotel Baronista Aleppoon

Aleppo on yksi totaalisen tuhon kohteita. Se oli ehkä Syyrian länsimaisin suurkaupunki, muslimien joukossa kristittyjä ja ennen myös juutalaisia. Raunioituneen kaupungin uhreille on Suomessa soitettu kirkonkel-

with the help of photogrammetry that satellite images and new laser scanners offer the potential to document landscapes, sites and monuments, as well as artefact data linked to them.

The development proceeds from tacheometers to LiDAR laser scanning carried out either from the air or on the ground at the speed of the beam, when laser-beam-based mapping creates new opportunities in addition to the metric information in the pixels of digital imagery. Also remote mapping with various types of ground-penetrating radar can reveal structures below the surface. With their help, earlier layers of Hellenistic cities below the Roman cities have been revealed in Palmyra.

Landscapes can be modelled and reconstructed through digital data. Remote mapping data works as good base material. Digital elevation model data can be combined with aerial photos and satellite data or

Kuva 6. Aleppon suuren moskeijan tuhoutuneen minareetin digitaalinen kolmiulotteinen ennallistus Gabriele Fangin ja Wissam Wahbehin toimesta.

Fig. 6. The destroyed minaret of the Great Mosque of Aleppo as a digital 3D-modelling reconstruction by Gabriele Fangi and Wissam Wahbeh.

loja. Johtamani suomalainen SYGIS-projekti ehti vierailla Aleppossa vuonna 2000. Tutkimusryhmä asui Hotel Baronissa, joka jo sinällään oli Aleppon näkemisen arvoista kulttuuriperintöä. Sen tyyli heijasteli Idän Pikajunan suuruuden aikaa, jolloin arkeologiset kenttätöprojektit suuntasivat Mesopotamiaan.

Siellä asuivat Agatha Christie miehensä Max Malowanin kanssa sekä muinaisen Urin kaivaja Leonard Woolley vaimoineen. Arabian Lawrence ja Charles Lindbergh myös kuuluivat menneisiin vieraisiin. Oli historiallista nukkua samassa vuoteessa kuin Charles Lindbergh, Atlantin ensimmäisenä suoralla lennolla ylittänyt pilotti. Hotelli on kokenut sisällissodan tuhot. Viimeisen kerran vierailin siellä 2007, jolloin sen baarin

digital photos, thus creating natural and real surface images of the modelled site.

A view from the Baron Hotel over Aleppo

Aleppo has been one of the targets of total destruction. It was perhaps one of Syria's most Western metropolises; among the Muslims lived Christians and previously also Jews. Church bells were rung in Finland in commemoration of the victims of the ruined city. The Finnish SYGIS Project, of which I was the director, had the opportunity to visit Aleppo in 2000. The research team stayed at the Baron Hotel, which already in itself was an example of Aleppo's cultural heritage

holveissa soitimme piccolon kanssa täysillä Enyaa. Se oli viimeinen kertani Hotel Baronissa ja Aleppossa.

Hotel Baronista ei ollut pitkä matka kuuluisaan keskiaikaiseen Aleppon Souqiin eli katettuun basaariin, joka on listattu UNESCO:n maailmanperintökohteisiin – paikka on nyt sodan raunioittama. Vanhan suuren moskeijan minareetti on myös tuhottu. Gertrude Bell oli ikuistanut sen valokuvaamalla matkallaan Aleppoon.

Kovia on kokenut myös Aleppon museo ja Aleppon muinainen sitadelli (kuva 5.), joka keskiaikaisesta ulkomuodostaan huolimatta kätkee rauniokummussa sisäänsä pronssikauden kaupungin jäännökset. Sieltä on esiinkaivettu Ilman suojelujumaluuden temppeli suurine korkokuvineen. Korkokuvat oli onneksi ehditty dokumentoimaan ennen sisällissotaa, ja ne on mallinnettu World Monuments Fundin ansiosta.

Onneksi piirroksia ja valokuvia on tallennettuna myös Aleppon monumenteista. CIPAn jäsenillä on hallussaan myös stereokuvia. Digitaalisia rekonstruktioita on tuhoja kärsineistä monumenteista jo tuotettu: sitadelli ja minareetti on luotu uudelleen 3D-mallinnoksena Gabriele Fangin johdolla (kuva 6.).

Aleppon läheiset muinaiskaupungit Ebla ja Idlib ovat kokeneet myös kovia. Eblan pronssikautisen kuningaskunnan löytöjä säilytettiin Idlibin museossa. Ebla kuului väitöskirjani aiheistoon, ja tutkin sitä jo 1997 kuvaten sen nyt tuhonkohteina olleita palatseja ja hautoja. Dokumentoin myös piirtämällä esinelöytöjä 1997 Idlibin museossa.

Aleppon ulkopuolella nousevat niin sanotut Kuolleet kaupungit, joissa aika oli pysähtynyt ennen Syyrian sisällissotaa. Hotel Baronin portieeri kuljetti 50-luvun amerikanraudallaan maksusta turisteja ihmettelemään niitä. Bysanttilaisissa rakennuksissa seinät seisoivat vahvasti vielä pystyssä. Vanha portieeri ajoi minut lentokentälle ja jäi hymyillen sen ovelle vilkuttamaan. En tiedä, onko hän jäänyt Aleppon pommituksissa henkiin.

well worth visiting. Its architectural style reflected the era of greatness of the Orient Express, when archaeological fieldwork headed out to Mesopotamia.

It was in the Baron Hotel that Agatha Christie and her husband the archaeologist Max Mallowan stayed, and so too the excavator of the ancient site at Ur, Leonard Woolley and his wife. T.E. Lawrence, better known as Lawrence of Arabia, and Charles Lindbergh were also among the hotel's past guests. It was historical to sleep in the same bed where had once slept Lindbergh, the pilot who made the first direct solo transatlantic flight. The hotel has suffered destruction during the civil war. The last time I stayed there was in 2007, when in the hotel bar together with the bellboy we played the music of Enya at full blast. It was not only my last time in the Baron Hotel but also in Aleppo.

The Baron Hotel was not far from the medieval Al-Madina Souq, that is, the covered bazaar, which is a UNESCO World Heritage Site – but the place now lies in ruins due to the war. The minaret of the Great Mosque of Aleppo has also been destroyed. The author Gertrude Bell had captured it for posterity in a photo taken during her trip to Aleppo.

Also notable sites suffering damage have been the Aleppo Museum and the ancient Citadel of Aleppo (Fig. 5), which despite its medieval form conceals within its tell the remains of a Bronze Age city. From there has been unearthed the Temple of the Storm God, with its large reliefs. The reliefs were fortunately documented before the civil war and they have been 3D-modelled due to the support of the World Monuments Fund.

Fortunately drawings and photographs have been stored also of Aleppo's monuments. CIPA's members also have stereograms in their possession. Digital reconstructions of monuments that have suffered destruction have already been produced: the citadel and minaret have been recreated as 3D-modellings under the supervision of Gabriele Fangi (Fig. 6).

Aleppo's nearby ancient cities, Ebla and Idlib, have also suffered significant damage. The finds from Ebla's

Kuva 7. *Palmyran Belin temppelin temenos ja naos sfäärisellä fotogrammetrialla panoroituna. Kuva: Gabriele Fangi 2010.*

Tapaus Palmyra

Yksi Syyrian tuhojen näyttävimpiä uhreja on Palmyra, maailmanperintökohde, jonka suojelu ja säilyttäminen ovat olleet erityisten ponnistelujen kohteena. Sen raunioissa yhdistyy itämaisuus ja roomalainen kulttuuri. Arkkitehtuurissa sekä esinesitössä heijastuu omintakeinen taide, joka viestii paikan ainutlaatuisesta identiteetistä. ISIS valtasi Palmyran keväällä 2015 ja toistamiseen joulukuussa 2016. Tämä Syyrian autiomaan keitaassa Damaskuksesta pohjoiseen sijaitseva vihreiden palmulehtojen ympäröimä kaupunki on muinaisen Silkkien karavaanikeskus. Kaupunki kukoisti ensimmäiseltä vuosisadalta eKr. aina kolmannelle vuosisadalle jKr.

Kaupunki oli kansainvälisen karavaanikaupan solmu Rooman valtakunnan itärajalta. Sen luonne vaihteli kaupunkivalttiosta, Rooman provinssin alaiseksi kuningaskunnaksi nousten lyhyeksi ajaksi jopa omaksi imperiumiksikseen. Muutaman vuoden Palmyra hallitsi kuningatar Zenobian kapinan johdosta koko itäistä Välimerä. Palmyralaiset olivat pääosin aramealaisia, ja nimitutkimusten avulla ollaan pystytty jäljittämään perheiden, sukujen ja heimojen merkitystä kaupungin hallinnolle ja taloudelle.

Bronze Age kingdom were kept in the Idlib Museum. Ebla was one of the subjects of my PhD thesis, and I made a study of it already in 1997, photographing the palaces and tombs that are now the targets of destruction. That same year I also documented by means of drawings the artefact finds in the Idlib Museum.

Outside Aleppo lie the so-called Dead Cities, where time had stopped already before Syria's civil war. The porter of the Baron Hotel drove tourists for a fee in his 1950s American car to marvel at them. The walls of the Byzantine buildings still remained firmly standing. Later, the old porter drove me to the airport and stood by the door smiling and waving me goodbye. I don't know whether he has survived the bombings of Aleppo.

The case of Palmyra

One of Syria's most striking victims of destruction is Palmyra, which is a World Heritage Site, but where there has been a particular effort towards its protection and preservation. Combined within its ruins are both Oriental and Roman culture. A distinctive art is reflected in its architecture and artefacts, which conveys the unique identity of the location. ISIS captured Palmyra

Fig.7. A panorama of the temenos and naos of the Temple of Bel in Palmyra taken using spherical photogrammetry. Photo: Gabriele Fangi, 2010.

Palmyran rauniot olivat säilyneet aina Syyrian sisällissotaan asti hämmästyttävän hyvin. Riemukaari hallitsi pylväskatua, joka halkaisi rauniokaupunkia niin kuin monissa Rooman itämaisissa kaupungeissa. Upseasti lehvin koristettu riemukaari loi arkkitehtonisella nerokkuudellaan visuaalisen näkymän, joka korosti pylväskatua ja sen kolonnien rytmiikkaa. Sen yksityiskohdat oli piirretty muistiin jo 1700-luvulla.

Mutta Palmyra omintakeiset hautatornit ovat sen mieliinpainuvimpia monumentteja, ja ne muistuttivat kaupungin ylhäisistä asukkaista sekä heidän suvuistaan. Hautatornit olivat seisseet tervehtimässä hiekkaisessa hautalaaksossa sen kautta kulkevia kameliensa selässä matkaajia kaksi vuosi tuhatta, kunnes niistä osa joutui ISISin tuhoamiksi – yksi parhaiten säilyneitä monumentteja oli Elahbelin hautatorni (kuva 10.), jonka ISIS hajotti.

Palmyran temppelit olivat monin osin raunioituneinaakin hyvin säilyneitä. Erityisesti mainittakoon ISISin räjäyttämät Belin temppeli ja Baalshaminin temppeli. Belin temppeli suurine pylväin reunustamine kulttipihoineen oli kaupungin sydän. Kummatkin temppelit kärsivät mittavia tuhoja. Tuoreessa muistissa ovat satelliittikuvien taltioimat ja televisiouutisten sekä netin välittämät pölypilvet, jotka nousivat rakennusten

in spring 2015 and recaptured it December 2016. This city, situated in an oasis in the desert north of Damascus and surrounded by green palm groves, was once a caravan centre on the ancient Silk Route. The city flourished from the first century BC to the third century AD.

The city was a hub in the international caravan trade along the eastern border of the Roman Empire. Its status varied from a city-state to a kingdom within a Roman province, rising briefly even as a separate empire. For a few years Palmyra ruled over the entire eastern Mediterranean, following a revolt against Rome by Queen Zenobia. The Palmyrans were mainly Aramaeans, and with the help of onomastics it has been possible to trace the significance of families, kinships and tribes for the administration and economy of the city.

The ruins of Palmyra had been extraordinarily well preserved up until the Syrian civil war. The Arch of Triumph dominated the colonnaded street that cut through the ruined city, just as in several other eastern cities of the Roman Empire. The Arch of Triumph, which was magnificently decorated with leaf ornaments, created through its architectonic ingenuity a vista that emphasised the colonnaded street and the rhythms of its columns. Its details had been recorded

räjäytyksistä.

Keväällä 2016 venäläiset ja Syyrian hallituksen joukot valtasivat Palmyran takaisin ISISiltä, mutta vuoden 2016 lopulla ISIS oli palannut jälleen miehittäjänä alueelle. Ranskalaisen ICONEM-ryhmän avulla Belin temppelin raunioita oli tuhon jälkeen voitu vuonna 2016 dokumentoida kuvauskoptereilla niin, että alueen tuhoja on mahdollista tarkkailla nyt virtuaalisesti internetissä.

ISISin tuhotoimien kohteena olivat olleet myös Palmyran museo ja sen esineistö. Museon eläkkeelle siirtynyt yli 80-vuotias johtaja Khaled al-As'ad teloitettiin museon edessä sijaitsevalla aukiolla. Hänen poikaansa museonjohtaja Waleed Al-As'adia pidettiin museossa vankina ja kidutettiin, jotta jihadistit olisivat saaneet tietoa museon evakuoitujen muinaisesineiden olinpaikoista. Jäljelle jääneitä patsaita moukaroitiin ja lasivitriinejä rikottiin. Jäljet olivat vandalismia pahimmillaan. Puolalaiset pääsivät keräämään vuoden 2016 takaisinvalloituksen yhteydessä patsaiden kappaleita. Niitä tarvitaan muinaismuistojen uudelleenpystytyksessä.

ISIS siis palasi valitettavasti Palmyraan joulukuussa 2016. Räjäytykset ovat jatkuneet siirryttäessä ISISin uuteen valtakauteen. Tammikuussa 2017 saapui murskaava uutinen: pylväskatua jakavassa risteyksessä noussut Tetrapylon oli uusin kohde ISISin tuhoamishjelmassa. Suuren roomalaisen teatterin (kuva 8.) rakenteita on vahingoitettu, erityisesti sen näyttämön palatsia jäljittelevää taustaseinämää. Aikaisemmin ISISin vallassa teatteri oli ollut teloitusten näyttämönä. Venäjän Mariinsky-orkesteri oli edellisenä 2016 keväänä soittanut voitonsäveliä teatterissa ja syyrialaiset kajauttivat kuoron voimin lauluja ilmoille. Näin muinainen teatteri keräsi muistiinsa uusia kerrostumia, nyt sen rakenteiden tuhoamishjelmassa.

Vanhat piirrokset, valokuvat ja pienoismallit muistin rakennusaineina

Vanhat Palmyraa kuvaavat piirrokset, kuten Corne-

in drawings already in the 18th century.

But it is Palmyra's distinctive tower tombs that are its most prominent monuments, and they are a reminder of the city's noble residents and their families. The burial towers had been standing in the sandy funerary valley, greeting travellers on camelback for two millennia, until some of them were destroyed by ISIS. One of the best preserved of these monuments was the Tower of Elahbel (Fig. 10), which was blown up by ISIS.

The temples of Palmyra were in many respects well preserved, even when partly ruined. Particularly worth mentioning are the temples of Bel and Baalshamin, both blown up by ISIS. The Temple of Bel, with its cult courtyard lined by large columns, formed the heart of the city. Both temples have suffered extensive destruction. Still fresh in the memory are the clouds of dust rising into the air when the buildings were blown up, as captured by satellite imagery and conveyed to the world by TV news and the internet.

In spring 2016 Russian and Syrian government troops recaptured Palmyra from ISIS, but at the end of that same year ISIS returned to occupy the region. Also that year, following its destruction, the French group ICONEM had been able to document the ruins of the Temple of Bel with a camera drone, so that it is now possible to observe the destruction of the area virtually, on the internet.

Another target of ISIS's destruction was the Palmyra Museum and its artefacts. The over-80-year-old retired director of the museum, Khaled al-As'ad, was executed on the square in front of the museum. His son, the current director of the museum, Waleed Al-As'ad, was held prisoner and tortured because the jihadists wanted to ascertain the whereabouts of the museum's evacuated ancient artefacts. The statues that had remained were smashed and the glass vitrines were broken. The aftermath was vandalism at its worst. A group of Poles were able to collect pieces of the statues following the recapture of the city in 2016; these will be needed in the re-erection of the ancient monuments.

Unfortunately, ISIS returned to Palmyra in Decem-

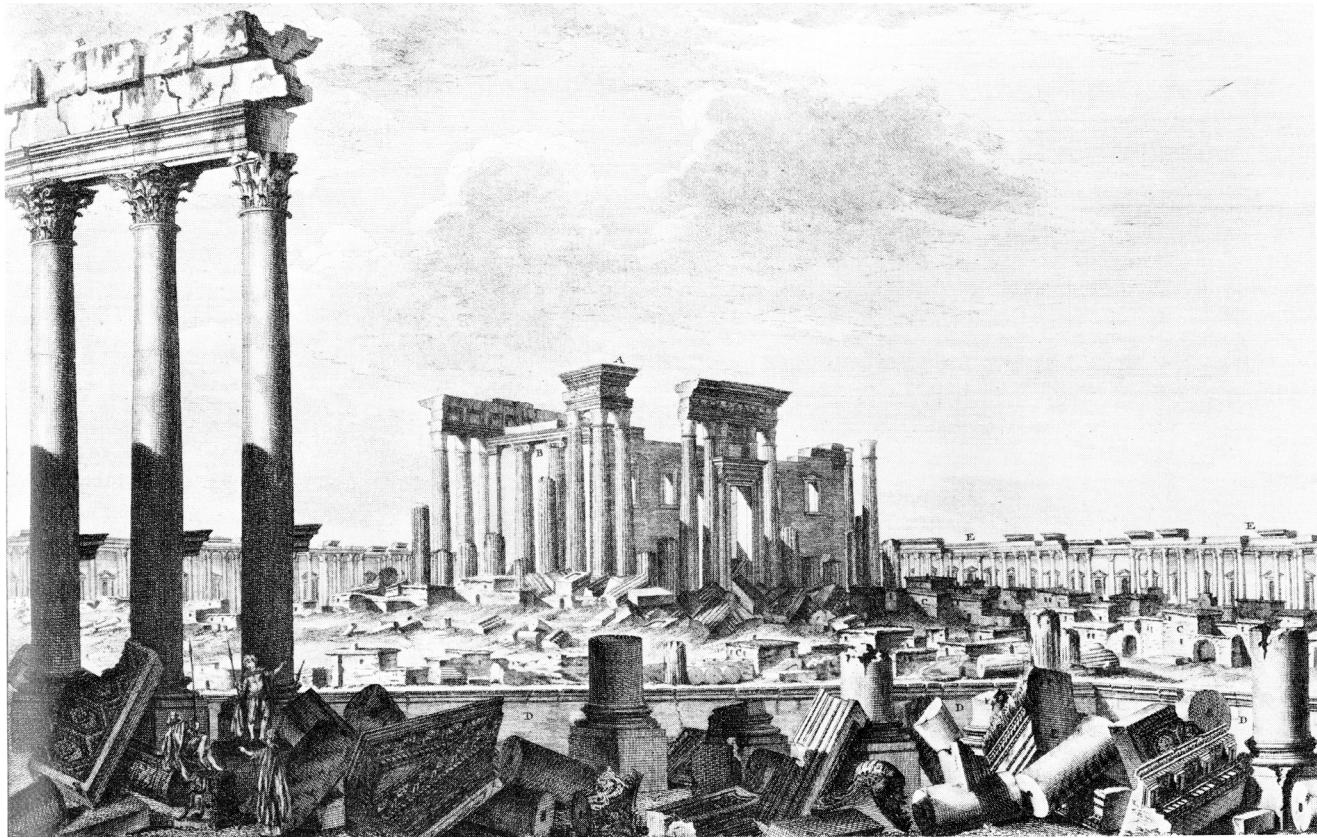
Kuva 8. *Palmyran roomalaisteatteria vuonna 2004. Kuva: Kenneth Silver.*

Fig. 8. *Palmyra's Roman Theatre in 2004. Photo: Kenneth Silver*

lis de Bruijn teoksessaan *Reizen door de vermaardste Deelen van Klein Asien* sekä Robert Wood teoksessaan *The Ruins of Palmyra* (kuva 9.) peräisin 1600–1700-luvulta, kun länsimaalaiset ”uudelleenlöysivät” kaupungin. Palmyra oli uinunut länsimaiden unohduksissa. Vaikka sen olemassolosta oli kartoissa tietoja, eivät länsimaalaiset siellä käyneet alueella noin tuhanteen vuoteen. Tosin espanjalainen rabbi Benjamin Tudelalainen vieraili paikalla ristiretkien aikaan 1100-luvulla.

Vanhat piirrokset ovat säilyttäneet muistoa kaupungin rakenteista ja raunioista. Raunioromantiikasta on ollut siis hyötyä. Maalauksilla tallennettiin Palmyran muinaismuistoja edelleen 1800-luvulla. Ensimmäiset

ber 2016. The demolitions continued with their renewed rule. In January 2017 the crushing news was received that the tetrapylon situated at the crossing that divided up the colonnaded street was the latest target in ISIS's agenda of destruction. The structures of the large Roman Theatre (Fig. 8) had been damaged, particularly the back wall of the stage, which imitated a palace. Earlier under ISIS, the theatre had been literally the stage of executions. During the previous spring, in 2016, the Russian Mariinsky Theatre Orchestra had played a concert in the theatre followed by a second concert of Syrian orchestras and choirs. In this way the ancient theatre gained new layers of memory, this time in the agenda of destruction of its structures.

Kuva 9. Piirros Belin temppelin cellasta ympäröivine kulttipihamaa-alueineen Robert Woodin kirjassa *"Ruins of Palmyra"*, 1753.

Fig. 9. An engraving of the cella of the Temple of Bel and its surrounding cult-courtyard in Robert Wood's book *"Ruins of Palmyra"*, 1753.

Palmyran pienoismallit syntyivät taiteilijoiden käsistä jo 1700-luvulla: yhdistämällä lasia, micaa ja helmiäistä rakennettiin Palmyran pienoisraunioita säätyläiskoteihin. Palmyran museon aulassa komeili ennen myös Belin temppelin pienoismalli, joka enteili digitaalisen ajan virtuaalisia mallinnoksia. Myös kynäpiirroksin luotiin arkkitehtonisia kolmiulotteisia kuvia

Old drawings, photographs and scale models as building blocks of memory

Old drawings depicting Palmyra, such as in Cornelis de Bruijn's book *Reizen door de vermaardste Deelen van Klein Asien*, and in Robert Woods' book *The Ruins of Palmyra* (Fig. 9) are from the 17-18th centuries, when westerners "rediscovered" the city. Palmyra had slumbered, forgotten by the West. Even though its existence was recorded in maps, westerners did not visit the area for around one thousand years, albeit the Spanish rabbi Benjamin of Tudela visited the place during the time of the Crusades in the 12th century.

The old drawings have helped in the preservation of the memory of the city's structures and ruins. The romanticism of ruins has thus proved useful. The an-

siitä, millaiselta Belin temppeli on alun perin saattanut näyttää.

Palmyraa valokuvattiin ahkerasti jo 1800-luvulla. Monumenteista otettiin stereokuvia, jotka loivat kolmiulotteisia kuvia raunioista jo sata vuotta sitten. Kohteenä olivat pylväskadut, Belin temppeli, Baalshaminin temppeli ja hautatornit (kuva 10.). Erityisillä lasilla stereokuvat mahdollistivat jo tuolloin kolmiulotteisesti monumenttien visioinnin.

Belin temppelin kulttialueen kehitystä voidaan seurata vanhoista valokuvista niin kuin matkakertomuksien selostuksista. Vanhoista kuvista on mahdollista havaita, että suuren pihamaan kulttialue oli ennen täynnä savitaloja. Palmyran keskus oli siis sijainnut alueella ainakin keskiajalta lähtien, kun vanha roomalaiskeskus vähitellen hylättiin. Gertrude Bell myös kuvaa matkakertomuksissaan, kuinka Belin temppelin pihamaa oli rakennettu. Talot purettiin, kun entisöinti lähti käyntiin ranskalaisten mandaattikaudella.

Muiston ja muistin uudelleenrakennus

Materiaalisten rekonstruktioiden rinnalle digitaalinen dokumentointi ja aineistot tarjoavat avaimen kolmiulotteisen mallintamiseen. Niiden avulla tarjoutuu uusia visuaalisia mahdollisuuksia vaalia paikan muistoa ja kulttuurillista muistia. Digitaalinen mallinnustyö voi käyttää hyväkseen vanhoja piirroksia, valokuvia ja digitaalisia kuvia sekä muun muassa digitaalista joukkoistamista keräämällä kuvia suurelta yleisöltä internetin avoimissa ympäristöissä. Syyriassa myös kansa on otettu mukaan kulttuuriperinnön dokumentointiin, kun Institute for Digital Archaeology on tarjonnut ilmaisia digitaalisia kameroita kansalaisille kohteiden taltiointiin ja kuvien jakamiseen.

Ranskalainen ICONEM on luonut Belin temppelistä kolmiulotteisen mallinnoksen siinä raunioituneessa muodossa, jollaisena se muistetaan ennen sisällissotaa. Apuna on käytetty lisättyä todellisuutta. Wissam Wahbeh, Gabriele Fangi ja Stephan Nebiker ovat puolestaan olleet kuvamateriaalista luomassa Belin temppelistä

cient relics of Palmyra were being recorded in paintings still in the 19th century. The first scale-models of Palmyra were built by artists already in the 18th century: by combining glass, mica, and mother of pearl, miniature ruins of Palmyra were made for the homes of the gentry. An impressive scale-model of the Temple of Bel used to stand in the lobby of the Palmyra Museum, which anticipated the virtual modellings of the digital era. Also architectonic, three-dimensional illustrations drawn in pencil were made suggesting what the Temple of Bel originally may have looked like.

Palmyra was assiduously photographed already during the 19th century. Stereograms were taken of the monuments, thus creating 3D images of the ruins already a century ago. The subjects captured in the photographs included the colonnaded streets, the Temple of Bel, the Temple of Baalshamin and the tomb towers (Fig.10). Special glasses made it possible to view the stereograms, thus visualizing the monuments in three dimensions.

The transformation of the cult area of the Temple of Bel can be followed from old photographs, just like the narratives of travelogues. From old pictures it is possible to observe that the cult area of the great precinct was formerly full of clay buildings. The centre of Palmyra had, in other words, been located in the area at least since the Middle Ages, when the old Roman centre was gradually abandoned. Gertrude Bell also described in her travelogues how the precinct of the Temple of Bel had been constructed. The houses were demolished when the restoration began during the French Mandate.

The rebuilding of memory

Alongside material reconstructions, digital documentation and digital data offer the key to 3D-modelling. They provide new visual opportunities for preserving memories of the place as well as cultural memories. Digital modelling can utilise old drawings, photographs and digital images as well as, for instance,

Kuva 10. Stereovalokuva Elahbelin hautatornista Palmyrasta. ISIS tuhosi 2000 vuotta vanhan hautatornin 2015. Kuva: 1920-1933, Matsonin kokoelma, Kongressin kirjasto.

Fig. 10. A stereogram of the Tower of Elahbel in Palmyra. ISIS destroyed the 2000-year old tomb tower in 2015. Photo: 1920-1933, Matson Collection, Library of Congress.

myös kolmiulotteisia mallinnoksia (kuva 11.). Ne kuvaavat rakennuksen keskeistä kulttihuonetta, naosta tai cellaa, raunioituneena siinä muodossa, kun se oli pystyssä ennen ISISin tuhoa. New Palmyra -projekti sekä Virtual Palmyra -projekti, jälkimmäinen Ahmet Denkerin johdolla, ovat puolestaan tehneet temppeleistä virtuaalisia mallinnoksia ennallistuspiirrosten pohjalta, muun muassa Theodor Wiegandin tutkimusryhmän 1920-1930-luvulla tekemien mittausten perusteella. Niissä temppeli esitetään rekonstruktiona –sellaisena kuin sen arvellaan antiikin aikana olleen.

Nyt virtuaali- tai datalasit (kuva 12.) ovat myös

digital crowd-sourcing by collecting images from the general public in the open environment of the internet. In the open environment of the internet. In Syria also the general public were included in the documentation of the cultural heritage, when the Institute for Digital Archaeology offered free digital cameras to people for the recording and dissemination of pictures of the sites.

The French group ICONEM has created a 3D-model of the Temple of Bel in its ruined state, as it was remembered before the civil war. Augmented reality was used as a help in this task. Wissam Wahbeh, Gabriele Fangi and Stephan Nebiker have for their part been

Kuva 11. Valokuvien avulla virtuaalimallinnettu Belin temppeli ennen sen tuhoa. Mallinnos Wissam Wahbeh, Gabriele Fangi ja Stephan Nebiker 2016.

Fig. 11. Virtual 3D-modelling of the Temple of Bel made with the assistance of photographs, showing the situation before its destruction. Modelling by Wissam Wahbeh, Gabriele Fangi and Stephan Nebiker, 2016.

uusi tapa sukeltaa kulttuurimonumenttien maailmaan maisemallisissa ympäristöissä esimerkiksi lisättynä todellisuutena, jossa erilaisiin luonnollisiin maisemiin ja todellisiin tiloihin luodaan virtuaalisesti rakenteita tai niiden lisäosia.

3D-tulostimien kehitys on uusi askel kulttuuriperinnön suojelussa ja uudelleenrakentamisessa. Digitaalinen mallinos mahdollistaa 3D-tulostimella tuotetun replikan luomisen (kuva 13.) jopa alkuperäiseen kokoon. Suurien replikoiden luomisessa auttavat robotit. Niiden avulla voidaan pystyttää näyttelyitä ja luoda tilavaikutelmia. Tutakhamonin haudan rekonstruktioilla

creating also 3D modellings of the Temple of Bel from the picture material (Fig. 11). These depict the temple's central cult room, naos or cella in the ruined form it had before the destruction by ISIS. The New Palmyra project, as well as the Virtual Palmyra project, the latter under the direction of Ahmet Denker, in turn have created virtual models of the temple based on reconstruction drawings, for instance, on the measurements carried out by Theodor Wiegand's research team in the 1920s and 1930s. In these virtual models the temple is depicted as a reconstruction – as it is assumed to have been during the antiquities.

Kuva 12. Virtuaali- tai datalasilta auttavat lisätyn todellisuuden luomisessa. Kuva: Kenneth Silver.

Fig. 12. VR headsets aid in the creation of augmented reality. Photo: Kenneth Silver.

tai Franko-kantabrialaisen alueen paleoliittisten luolatilojen toisintoilla voidaan tarjota suurelle yleisölle mahdollisuus tutustua alkuperäistä kohdetta muistutaviin toisintoihin. Jälkimmäisissä tapauksissa sulke- mailla aluperäisiä kohteita seinämaalauksia pyritään varjelemaan turistimassojen luomasta ilmanalan muutoksista kosteusvaihteluineen. Rekonstruktiossa maalaukset on pyritty tuottamaan alkuperäisin värein ja metodein. Kävijä voi sukeltaa sisälle alkuperäisen tyyppiseen tilakokemukseen.

Palmyran Belin temppelin pienoismalleja on mahdollista 3D-tulostaa näyttelyihin (kuva 14), ja riemu- kaaren 3D-tulostettu jäjennös pystytettiin Trafalgarin aukiolle Lontooseen keväällä 2016. Sitten se siirrettiin New Yorkiin syyskuun 11. päivän muistotapah-

Nowadays virtual-reality headsets (Fig. 12) provide a new way of immersing oneself in the world of cultural monuments within their landscape settings, for instance as augmented reality, where structures or their additional parts are created virtually in various natural landscapes or real spaces.

The development of 3D printing is a new step in the protection and rebuilding of the cultural heritage. Digital modelling makes it possible to create replicas using a 3D printer (Fig.13), even in the original size. Robots are used in creating large replicas, making it possible, for instance, to set up exhibitions and create spatial effects. The reconstruction of Tutankhamun's tomb or replicas of the Palaeolithic caves of the Franco-Cantabrian region can offer the general public the opportunity to acquaint themselves with replicas that resemble the original sites. In the latter cases, the aim is to protect the cave paintings from the climate variations and variations in moisture levels caused by the tourist masses by closing the original sites. The aim in the reconstructions has been to reproduce as closely as possible the cave paintings, using the original colours and methods. The visitors can immerse themselves in a spatial experience that is of the same kind as the original.

3D-printed scale-models of the Temple of Bel at Palmyra can be produced for exhibition purposes (Fig. 14). A 3D-printed replica of Palmyra's Arch of Triumph was set up in Trafalgar Square in London in spring 2016, after which it was moved to New York for an event commemorating September 11. Digital modelling also formed the basis for a scale replica carved from Carrara marble with the aid of a robot.

The re-erected monuments are material protests against the destruction wrought by the terrorists. They are palpable antitheses to the destruction of memory. They can never replace, however, the original object or monument. They do not possess the life and memory of the original monument; that is to say, what the monument has witnessed and experienced, and how it has been used.

tumiin. Digitaalinen mallinnos toimi pohjana robotin avulla Italian Carrarassa leikatulle osittaisen kokoiselle jäljennökselle.

Uudelleen pystytetyt monumentit ovat materiaalisia vastalauseita terroristien tuhoille. Ne ovat kouriintuntuvia antiteeseja muistin tuhoamiselle. Ne eivät kuitenkaan koskaan voi korvata alkuperäistä esinettä tai monumenttia. Ne eivät kannu mukanaan alkuperäistä monumentin elämää ja muistia eli sitä, mitä monumentti on nähnyt ja kokenut, miten sitä on käytetty.

Digitaalisilla välineillä voidaan luoda antiteesi sodalle ja sen tuhoille, varsinkin silloin, kun alueelle ei ole pääsyä. Kuvat ja mallinnokset voivat palvella säilyttämisen ja informoinnin lisäksi terapeuttisina välineinä. Riemukaaren pystytys voi eleenä palvella toivoa ja rauhaa.

Viime keväänä eurooppalainen SHIRIN ilmaisi, että Palmyran uudelleenrakennus on hieno ajatus, mutta siinä ei pitäisi edetä hätiköidysti. Tämä oli kaukoviisasta, sillä tämän artikkelin kirjoittamisen aikaan ISIS oli jälleen Palmyrassa. Sodan päättymistä on odotettava. Rauhan on palattava alueelle ennen kuin entisöimiseen ja uudelleenrakennukseen ryhdytään.

Rekonstruktion käyttö materiaalisena tuotteena tulee silloin keskustelun kohteeksi. Nyt toistaiseksi digitaaliset mallinnokset ja virtuaaliset rekonstruktiot palvelevat Palmyran muiston säilyttämisessä sekä dokumentoinnin että elämyksen lähteenä.

Kuva 13. Firenzen yliopiston arkkitehtonisen osaston näyttelytarkoitukseen tuotettuja 3D-tulosteita rakennusten pienoismalleista ja muinaisesta keramiikasta. Kuva: Minna Silver 2014.

Fig. 13. 3D-prints of scale-models of buildings and ancient ceramics produced for exhibition purposes by the Department of Architecture at the University of Florence. Photo: Minna Silver, 2014.

Digital tools make it possible to create an antithesis to war and its destruction, particularly when there is no access to the area in question. In addition to serving the needs of preservation and information, the images and models can also serve as therapeutic aids. The erection of the Arch of Triumph can, as a gesture, promote hope and peace.

In spring 2016 the European organisation SHIRIN expressed their opinion that while the rebuilding of Palmyra would be a magnificent idea, one should not proceed in this issue with haste. This showed great foresight, and at the time of the writing of this article ISIS is again back in Palmyra. It is necessary to wait until the end of the war; peace must return to the region before undertaking any conservation and rebuilding work.

The use of reconstruction as a material product will then become the subject of discussion. But for the time being, digital modelling and virtual reconstructions serve in the preservation of the memory of Palmyra and as a source of documentation and experience.

Kuva 14. *Palmyran Belin temppelin pienoismalli 3D-tulostettuna Istanbulin Bilgi-yliopistossa. Kuva: Minna Silver 2016.*

Fig. 14. *3D-printing of a scale model of the Temple of Bel made at the Istanbul Bilgi University. Photo: Minna Silver, 2016.*

Epilogi: Rekonstruktion oikeutus ja demokratia

Epilogue: The justification and democracy of reconstruction

Aura Kivilaakso

Tämä julkaisu on valottanut rekonstruktioon liittyvän asiantuntijakeskustelun nykyästyksiä osallisuuden ja rekonstruktion toteutuksen näkökulmista. Nykykeskustelujen pohjalta voikin havaita, että asiantuntijoidenkin suhtautuminen rekonstruktioon ja sen toteuttamisen oikeutukseen on muuttumassa.

Aiempina vuosikymmeninä asiantuntijat ovat suhtautuneet rekonstruktioon varautuneesti. Myös ICOMOS on toiminnallaan tukenut – ja tukee yhä – materiaan keskittyvää ajattelutapaa, jonka mukaan kerran menetettyä ei saa enää takaisin. Vuonna 1964 annetussa Venetsian julistuksessa esimerkiksi todettiin, että ”kaiken välttämättömän lisärakentamisen on erotuttava arkkitehtonisesta kompositiosta ja sillä on oltava nykyajan leima” (9. artikla). Ehdottomimmat suhtautumistavat ovat sittemmin jossain määrin lieventyneet.¹

Asiantuntijat painottavat nykyään harkinnan merkitystä rakennusten ja rakenteiden rekonstruointia suunniteltaessa. Rekonstruktiota koskevissa keskusteluissa onkin hyvä muistaa vallan ja demokratian käsitteet. Kenellä on lopulta oikeus päättää, saako esimerkiksi kriisin seurauksena tuhoutuneen rakennuksen tai sen osan tehdä uudelleen? Onko mahdollista sanoa, ettei autenttinen ympäristö saa sisältää rekonstruktiota?

This publication has shed light on current concepts discussed among experts on reconstruction from the perspectives of both participation and implementation. On the basis of current discussions, one can indeed note that the experts' attitude to reconstruction and the justification for its implementation are changing.

In past decades, experts have had reservations towards reconstruction. In its operations, also ICOMOS has supported – and continues to support – the line of reasoning that focuses on materia, according to which, once something is lost it can no longer be recovered. The Venice Charter of 1964, for example, states: “any extra work which is indispensable must be distinct from the architectural composition and must bear a contemporary stamp.” (Article 9). The most uncompromising approaches have since then been somewhat mitigated.

Experts nowadays emphasize the importance of discretion when planning the reconstruction of buildings and structures. In discussions on reconstruction, it is good to keep in mind the concepts of power and democracy. Who ultimately has the right to decide whether or not a building, or a part of it that has been destroyed, for instance as a result of a crisis, can be rebuilt? Is it so, that an authentic environment cannot include reconstructions?

Johanna Enqvist valotti artikkelissaan autenttisuuden käsitteeseen liittyvää problematiikkaa. Asiantuntijoiden keskuudessa autenttisuus on aiemmin mielletty materiakeskeisenä käsitteenä, mutta Unescon, ICCROMin ja ICOMOSin yhteistyöstä vuonna 1994 syntyneen, autenttisuutta käsittelevässä Naran dokumentissa autenttisuuteen hyväksyttiin mukaan myös kohteen tai ympäristön aineettomat arvot. Naran dokumentissa painottuvat aineellisten ja aineettomien arvojen suhteellisuus sekä kulttuurien monimuotoisuus. Keskeiseen rooliin autenttisuudenkin kannalta asetui näin kohteen tai paikan henki, joka puolestaan on monien tekijöiden summa. Autenttinen ympäristö on elävä ja totuudenmukainen, aito.² Asiantuntijat kuitenkin ajattelevat, ettei autenttinen kohde tai paikka ole rekonstruktio, vaan se ilmentää aidolla tavalla edustamaansa aikaa ja ilmiötä.³ Tällainen ajattelu hämärtää rekonstruktion ja autenttisuuden käsitteen rajapintoja. Millaisissa tapauksissa rekonstruktiota voi pitää autenttisena?

Rekonstruointi voi toisinaan vahvistaa paikallisentiteettiä.⁴ Esimerkiksi Ulla Raholan kirjoitus tässä julkaisussa kertoo, miten Tyrvään kirkon uudelleenrakentaminen toimi esimerkkinä aidosta yhteisölähtöisyydestä. Palaneen kirkon uudelleenrakentamisprosessissa kuultiin paikallisyhteisön ja seurakunnan toiveita tuhon kohdanneen kirkon tulevaisuuden suunnittelussa. Tyrvään tapauksessa jälleenrakentaminen tuntui hyväksyttävältä tavalta toipua kriisistä heti tuhopolton jälkeen. Oli tärkeää, että toimintatapojen pohdinnassa mukana oli eri toimijoita – niin paikallisia asukkaita ja seurakuntalaisia kuin asiantuntijoitakin. Erilaiset näkökulmat täydentävät toisiaan, ja vuorovaikutteisilla keskusteluilla saavuttaa todennäköisemmin parhaan mahdollisen lopputuloksen. Merkityksellisintä Tyrvään tapauksessa oli kuitenkin paikallisyhteisön tahtoa noudattavat toimintatavat ja se, että jälleenrakennustyöt perustuivat vahvaan paikallisyhteisön osallisuuteen. Kun paikallisten annettiin osallistua kirkon jälleenrakennustyöhön, syntyi uudenlaista, kriisistä ja sen selättämisestä kertovaa autenttisuutta.

In her article, Johanna Enqvist sheds light on the problematics of the concept of authenticity. Among experts, authenticity has previously been regarded as a material-based concept, but the Nara Document on Authenticity, which was created in 1994 jointly by UNESCO, ICCROM and ICOMOS, also included the intangible values of an object or environment. The Nara Document emphasises the relativity of tangible and intangible values, as well as the diversity of cultures. The key role also in regard to authenticity was thus the spirit of an object or place, which in turn is the sum of several factors. The authentic environment is living and truthful, that is, authentic. Experts, however, think that an authentic site or place cannot be a reconstruction, but rather that it truly embodies the time period and phenomenon it represents. Such thinking blurs the boundaries between the concepts of reconstruction and authenticity. In which case, can reconstruction be considered authentic?

Reconstruction can occasionally strengthen local identity. For example, Ulla Rahola's article in this publication explains how the rebuilding of the church in Tyrvää was an example of genuine community-generated participation. The wishes of the local community and congregation were listened to during the process of rebuilding the burned-down church, and in the planning of its future. In the case of Tyrvää, reconstruction seemed to be an acceptable way of recovering from the crisis immediately after the arson attack. It was important that the different stakeholders were involved in the discussions of the various approaches – both local residents and parishioners, as well as experts. The different perspectives complement each other, and interactive discussions are more likely to achieve the optimal outcome. Most relevant in the case of Tyrvää, however, were the actions that followed the wishes of the local community, and the fact that the rebuilding work was based on robust local community participation. When local people were allowed to participate in the church rebuilding work, a new kind of authenticity was born, telling about both the crisis and

Tässä kohtaa esiin nouseekin kysymys vallasta ja siitä, kuka uudelleenrakentamisesta voi päättää. ICOMOSin Suomen osasto ry:n Kansalliskirjastossa 2.11.2016 järjestämässä Kriisin jälkeen – rekonstruktio? -seminaarissa Eduskunnan ihmisoikeuskeskuksen johtaja Sirpa Rautio totesi, että eri aloja edustavat asiantuntijat unohtavat helposti ihmisen näkökulman saapuessaan kriisin kohtaamalle alueelle, jossa ihmisoikeudet ovat kärsineet vakavan trauman ja infrastruktuuri ja paikallisyhteisön toimintaedellytykset ovat romahtaneet. Tällaiselle alueelle tultaessa ensimmäinen kysymys ei voi olla se, miten aineellisen ympäristön saa kenenkin mielestä rakentaa uudelleen. Raution mukaan kriisialueilla on huomioitava ensisijaisesti se, miten paikallisyhteisö saadaan parhaiten jaloilleen ja toipumaan kohtaamastaan katastrofista. Kyky kohdata kriisi ja toipua siitä vaatii sekä ihmisiltä että ympäristöiltä resilienssiä – joustavuutta, iskunkestävyyttä ja toipumiskykyä. Tämän resilienssin perusta on aina ihmisissä ja ihmisyyhteisöissä.⁵

Kriisin jälkeen tärkeintä onkin lopulta toipuminen. Paikallisyhteisön kannalta tärkeää on, että toipuminen saadaan käynnistettyä mahdollisimman pian ja ihmislähtöisesti. Rekonstruktiot voivat olla osa tätä toipumisprosessia, kuten Tyrvään kirkon uudelleenrakentamistyö osoitti. Tärkeää on silti hahmottaa se raja, jonka jälkeen rekonstruktio muuttuu kriisialueen näennäiseksi elvyttämiseksi. Kulttuuriperintö muuttuu helposti myös vallankäytön välineeksi. Rekonstruktioon liittyvät kysymykset eivät näin ollen ole yksiselitteisiä, ja siksi myöskään asiantuntijat eivät voi antaa yksiselitteisiä ohjeita rekonstruktion oikeutuksesta – Venetsian julistuksen aika on tältä osin ohi.

Uusi aika tuo mukanaan lopulta uudenlaisia mahdollisuuksia. Näistä mahdollisuuksista esimerkkinä tässä julkaisussa toimii Minna Silverin artikkeli. Myös uudenlaisten teknologioiden mahdollistamat mallinnot ovat omanlaisiaan rekonstruktioita. Ne eivät tuo menetettyä ympäristöä takaisin, mutta mahdollistavat muistin ylläpidon dokumentoinnin avulla.

the overcoming of it.

At this point, however, the question arises of power and who gets to decide about rebuilding. In the seminar “After the Crisis – Reconstruction?”, organized by ICOMOS Finland at the Finnish National Library on November 2, 2016, Sirpa Rautio, director of the Finnish Parliament’s Human Rights Centre, stated that experts in various fields easily forget the human aspect when they arrive in a crisis area, where human rights have suffered a serious trauma and the infrastructure and operating conditions of the local community have collapsed. When entering such an area, the first question cannot be how the various people think the material environment should be rebuilt. According to Rautio, in crisis areas priority should be given to how best to get the local community on their feet and recover from the disaster they have faced. The ability to face the crisis and recover from it requires resilience from both the people and the environment – flexibility, impact resistance and the capacity to recover. The foundation for this resilience always lies in the people and communities.

After a crisis, the most important thing is ultimately the recovery. For the local community, it is important that recovery is started as soon as possible and with a focus on the people. Reconstructions can be part of this recovery process, as was evident in the work of rebuilding the church in Tyrvää. It is still important to be aware of the limit beyond which reconstruction leads to the illusory revitalization of the crisis area. The cultural heritage can also easily be transformed into a tool of power. Reconstruction issues are not unambiguous, and therefore experts cannot provide straightforward instructions on the legitimacy of reconstruction – in this regard, the era of the Venice Charter is over.

A new era will ultimately bring with it new kinds of opportunities. An example of this was discussed here in Minna Silver’s article. The 3D-modelling that new technologies generate is also a type of reconstruction. They do not bring back the lost environment, but rather enable memory maintenance through documentation.

Silverin artikkeli kertoo myös siitä, että joskus kulttuuriympäristön kohtaama kriisi voi olla äärimmäisen pitkäkestoinen. Tällaisissa tapauksissa vaaditaan pitkäjänteisyyttä ja sinnikkyyttä myös kulttuuriperinnön asiantuntijoilta.

Tärkeintä lopulta on, että kriisistä toipuminen tapahtuu aineellisessa ympäristössä harkitusti ja eri näkökantoja kuunnellen, demokraattisella ja yhteisöllä tavalla. Kulttuuriperinnön rekonstruointi voi olla osa kriisistä palautumisen prosessia, mikäli paikka, sen henki ja asuttajat näin ajattelevat. Siksi myös kulttuuriperinnön asiantuntijoiden tehtävä on tukea ja mahdollistaa ihmisten osallisuutta omaan ympäristöönsä.

Lähteet

References

Ameel, Lieven; Jokela, Salla; Kivilaakso, Aura; Laine, Silja & Vahtikari, Tanja 2016. Teema: Joustava kaupunki. – Terra. Maantieteellinen aikakauskirja Vol 128, 2016 N:o 4. Helsinki: Suomen Maantieteellinen Seura, 199–202.

International Charters for Conservation and Restoration, 2004. Paris: ICOMOS. <<http://www.icomos.org/charters/charters.pdf>>

Jokilehto, Jukka 2014. Tahto ja ymmärrys. Suomi versus muu maailma. – Kirsti Kovanen, Margaretha Ehrström, Maunu Häyrynen, Marjo Vepsä & Aura Kivilaakso (toim.) Rakennussuojelu ajassa. Pohdintoja rakennetun ympäristön suojelusta – Building Conservation in Our Time. Essays on the Conservation of the Built Environment. Helsinki: ICOMOSin Suomen osasto ry., 38–48.

Kaila, Panu 2014. Sanoja restauroinnin takana. – Kirsti Kovanen, Margaretha Ehrström, Maunu Häyrynen, Marjo Vepsä & Aura Kivilaakso (toim.) Rakennussuojelu ajassa. Pohdintoja rakennetun

Silver's article also explains how the crisis facing the cultural environment can sometimes be extremely lengthy. In such cases, persistence and perseverance are required also from cultural-heritage experts.

What ultimately is most important is that recovery from a crisis takes place in a material environment following careful consideration and by listening to different viewpoints in a democratic and community-centred way. Reconstruction of the cultural heritage can be part of the process of recovering from a crisis, if the place, its spirit, and residents are in favour of it. Therefore, the task of the cultural-heritage experts is to support and enable people to participate in their own environment.

ympäristön suojelusta – Building Conservation in Our Time. Essays on the Conservation of the Built Environment. Helsinki: ICOMOSin Suomen osasto ry., 59–70.

Koponen, Olli-Paavo 2001. Arkkitehtuurin keinoja rakennussuojelussa. Vaihtoehtoisia lähestymistapoja pirstaloituneiden kaupunkien täydennysrakentamiseksi. Lisensiaatintyö. Tampere: Tampereen teknillinen korkeakoulu, Arkkitehtuurin historian ja teorian laitos.

Mattinen, Maire 2014. Aika merkitsee. – Kirsti Kovanen, Margaretha Ehrström, Maunu Häyrynen, Marjo Vepsä & Aura Kivilaakso (toim.) Rakennussuojelu ajassa. Pohdintoja rakennetun ympäristön suojelusta – Building Conservation in Our Time. Essays on the Conservation of the Built Environment. Helsinki: ICOMOSin Suomen osasto ry., 145–155.

1 Jokilehto 2014, 44-46; Kaila 2014, 70; International Charters for Conservation and Restoration 2004.

2 Jokilehto 2014, 43-45.

3 Koponen 2001, 17; Mattinen 2014, 150-152; Kaila 2014, 62.

4 See, for example, Jokilehto 2014, 44.

5 Tästä kertoo sekin, että resilienssin käsitettä on käytetty alun perin psykologiassa, jossa sillä on tarkoitettu eteen tulevista vastoinkäymisistä nopeasti toipuvaa ihmistä. Käsite on levinnyt psykologiasta muotisanaksi muille tutkimusaloille, esimerkiksi kaupunkitutkimukseen. Ks. Ameen, Jokela, Kivilaakso, Laine & Vahtikari 2016, 199-202.

Further evidence of this is that the concept of resilience was used initially in psychology, where it is intended to describe a person rapidly recovering from encountered hardships. The concept has spread from psychology and become a buzzword in other areas of research, such as urban studies. See Ameen, Jokela, Kivilaakso, Laine & Vahtikari (eds.) 2016, 199-202.

**International Council on
Monuments and Sites**

**Conseil International
des Monuments et des Sites**

ICOMOSin Suomen osasto ry.
Helsinki, Finland 2017